

Maa- ja metsätalousvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eläinten hyvinvoinnista ja siihen liittyviksi laeiksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eläinten hyvinvoinnista ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 186/2022 vp): Asia on saapunut maa- ja metsätalousvaliokuntaan mietinnön antamista varten. Asia on lisäksi lähetetty perustuslakivaliokuntaan ja ympäristövaliokuntaan lausunnon antamista varten.

Kansalaisaloite ja eduskunta-aloitteet

Esityksen yhteydessä valiokunta on käsitellyt seuraavat aloitteet:

- Kansalaisaloite KAA 4/2021 vp Kissakriisi hallintaan - kissojen tunnistusmerkinnän ja leikkauttamisen puolesta
- Lakialoite LA 10/2021 vp Ritva Elomaa ps ym. Lakialoite laiksi eläinsuojelulain 33 b §:n kumoamisesta
- Lakialoite LA 35/2021 vp Ritva Elomaa ps ym. Lakialoite laiksi eläinsuojelulain 12 §:n muuttamisesta
- Lakialoite LA 39/2022 vp Ritva Elomaa ps ym. Lakialoite laiksi eläinsuojelulain 3 §:n muuttamisesta
- Toimenpideoite TPA 32/2019 vp Terhi Koulumies kok Toimenpideoite systemaattisemman tiedonkeruun hankkimisesta koirahyökkäyksistä ja muista eläinsuojelurikoksista
- Toimenpideoite TPA 80/2020 vp Saara-Sofia Sirén kok ym. Toimenpideoite turkiseläintuotantoa koskevan selvityksen käynnistämisestä
- Toimenpideoite TPA 109/2020 vp Mai Kivelä vas ym. Toimenpideoite kansallisesta suunnitelmasta turkistuotannon alas ajamiseksi ja luopumistukijärjestelmän luomisesta turkistarhauksen lopettaville tarhaajille
- Toimenpideoite TPA 112/2020 vp Ritva Elomaa ps ym. Toimenpideoite kissojen rekisteröinnistä ja tunnistusmerkinnästä
- Toimenpideoite TPA 118/2020 vp Ritva Elomaa ps ym. Toimenpideoite lemmikkieläinten terveydelle haitalliseen jalostukseen puuttumisesta
- Toimenpideoite TPA 23/2021 vp Mikko Savola kesk ym. Toimenpideoite turkistuotantoalan kasvattamisesta
- Toimenpideoite TPA 90/2022 vp Mia Laiho kok ym. Toimenpideoite vastuuviranomaisen perustamisesta luonnonvaraisten eläinten avun koordinoimiseksi
- Toimenpideoite TPA 117/2022 vp Terhi Koulumies kok ym. Toimenpideoite koirahyökkäysten estämiseksi

Valiokunnan mietintö MmVM 33/2022 vp

Lausunnot

Asiasta on annettu seuraavat lausunnot:

- ympäristövaliokunta YmVL 44/2022 vp
- perustuslakivaliokunta PeVL 106/2022 vp

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- erityisasiantuntija Tiina Pullola, maa- ja metsätalousministeriö
- erityisasiantuntija Susanna Ahlström, maa- ja metsätalousministeriö
- lainsäädäntöneuvos Hannu Miettinen, maa- ja metsätalousministeriö
- erityisasiantuntija Anssi Welling, maa- ja metsätalousministeriö
- poliisitarkastaja Kai Vepsäläinen, Poliisihallitus
- tulliylitarkastaja Tiia Sulander-Seppänen, Tulli
- erityisasiantuntija Paula Lidauer, Luonnonvarakeskus
- yksikönjohtaja Jaana Mikkola, Ruokavirasto
- ympäristöterveydenhuollon erityisasiantuntija Kaisa Mäntynen, Suomen Kuntaliitto
- toiminnanjohtaja Ina Toppari, Eläinten terveys ETT ry
- varapuheenjohtaja Joonas Gustafsson, Seura- ja harrastuseläinten hyvinvoinnin neuvottelukunta
- johtava asiantuntija Satu Raussi, Eläinten hyvinvointikeskus EHK
- eläinsuojeluasiamies Saara Kupsala
- maitoasiamies Marjukka Mattio, Maitovaltuuskunta
- toimitusjohtaja Risto Lahti, Atria Oyj
- eläinlääkäri Taneli Tirkkonen, Atria Oyj
- alkutuotannon strategisista hankkeista vastaava johtaja Ulf Jahnsson, HKScan Oyj
- kenttäpäällikkö Martti Hassila, Snellman Oy
- toiminnanjohtaja Heidi Kivekäs, Animalia ry
- tuotantoeläinlääkäri Leena Suojala, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- puheenjohtaja Tero Hosike, Pihvikarjaliitto ry
- viestinnän asiantuntija Annukka Seppävuori, SEY Suomen eläinsuojelu
- toiminnanjohtaja Kati White, SEY Suomen eläinsuojelu
- puheenjohtaja Katri Kiviniemi, Suomen Eläinlääkäriliitto ry
- eläinsuojeluvaliokunnan puheenjohtaja Maria Wahlfors, Suomen Eläinlääkäriliitto ry
- varapuheenjohtaja Visa Kurki, Suomen eläinoikeusjuristit ry
- asiantuntijaeläinlääkäri Susanna Mäki, Suomen Hippos ry
- asiantuntijaeläinlääkäri Martti Tala, Suomen Hippos ry
- puheenjohtaja Yaron Nadbornik, Suomen Juutalaisten Seurakuntien Keskusneuvosto
- hallituksen puheenjohtaja Harri Lehtonen, Suomen Kennelliitto
- hallituksen jäsen Satu Hämäläinen, Suomen Kissaliitto ry
- toiminnanjohtaja Hanna Hamina, Suomen Siipikarjaliitto ry
- johtokunnan puheenjohtaja Timo Heikkilä, Suomen Sikayrittäjät ry
- eläinlääkäri Johanna Korpela, Suomen Turkiseläinten Kasvattajain Liitto ry
- toiminnanjohtaja Marja Tiura, Suomen Turkiseläinten Kasvattajain Liitto ry

Valiokunnan mietintö MmVM 33/2022 vp

- puheenjohtaja Jan Mattila, Suomen valvontaeläinlääkäriliitto ry
- toiminnanjohtaja Olli Saari, Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö ry
- puheenjohtaja Anniina Laurema, Suomen Vesipuhveliyhdistys ry
- keskusliiton puheenjohtaja Mats Nylund, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC ry
- intendentti Marko Haapakoski, Ähtärin Eläinpuisto Oy
- aloitteen allekirjoittaja, vastuuhenkilö Teija Englund
- aloitteen allekirjoittaja, vastuuhenkilö Nina Karvinen
- aloitteen allekirjoittaja, vastuuhenkilö Sarita Lintula

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- oikeusministeriö
- ulkoministeriö
- ympäristöministeriö
- Metsähallitus
- Valtakunnansyyttäjän toimisto
- Helsingin yliopisto, eläinlääketieteellinen tiedekunta
- Helsingin yliopisto, maatalous-metsätieteellinen tiedekunta
- Seura- ja harrastuseläinten hyvinvoinnin neuvottelukunta
- Tuotantoeläinten hyvinvoinnin neuvottelukunta
- Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto
- Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
- Suomen riistakeskus
- Suomen Metsästäjäliitto
- Kalatalouden Keskusliitto
- Paliskuntain yhdistys
- Korkeasaari
- Animalia ry
- Elintarviketeollisuusliitto ry
- Kuluttajaliitto ry
- Lihakeskusliitto ry
- ProAgria Keskusten Liitto ry
- Suomen Ammattikalastajaliitto SAKL ry
- Suomen Elintarviketyöläisten Liitto SEL ry
- Saksanseisojakerho ry
- Suomen Kalankasvattajaliitto ry
- Suomen Koirankasvattajat ry
- Suomen Lammasyhdistys ry
- Suomen luonnonsuojeluliitto ry
- Suomen Mopsikerho ry
- Suomen Muslimifoorumi ry

Valiokunta on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:

- WWF Suomi

HALLITUKSEN ESITYS, KANSALAISALOITE JA EDUSKUNTA-ALOITTEET

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki eläinten hyvinvoinnista. Samalla nykyinen eläinsuojelulaki ehdotetaan kumottavaksi. Eläinlääkärinammatin harjoittamisesta annettua lakia muutettaisiin laajentamalla eläinten hyvinvointiongelmia koskevaa eläinlääkärin ilmoitusvelvollisuutta. Kalastuslakiin sisällytettäisiin saaliiksi otettavien kalojen ja rapujen sekä syöttinä käytettävien kalojen lopetusta koskevat säännökset. Rikoslakiin, eläinten kuljetuksesta annettuun lakiin, metsästyslakiin, tieteellisiin tai opetustarkoituksiin käytettävien eläinten suojelusta annettuun lakiin, luonnonsuojelulakiin ja eläinjalostustoiminnasta annettuun lakiin tehtäisiin ehdotetusta laista johtuvat tekniluonteiset muutokset. Esityksen tarkoituksena on eläinten hyvinvoinnin edistäminen ja suojelu sekä eläinten kunnioituksen ja hyvän kohtelun lisääminen.

Eläinten pitopaikkaa, hoitoa ja kohtelua koskevia säännöksiä tarkennettaisiin ja täydennettäisiin siten, että niissä otetaan entistä paremmin huomioon eläimen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistäminen ja hyvä kohtelu. Nykytiedon mukaan eläinten hyvinvointiin vaikuttaa merkittävästi eläimen mahdollisuus toteuttaa sille lajityypillistä käyttäytymistä. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi vaatimus siitä, että ihmisen hoidossa olevan eläimen tulisi voida toteuttaa eräitä olennaisia käyttäytymistarpeitaan.

Laissa säädettäisiin niistä eläinlajeista ja eläimistä, joita voidaan pitää tuotantoeläimenä, seura- ja harrastuseläimenä, sirkuseläimenä tai kiertävässä eläinnäyttelyssä. Säännösten tarkoituksena olisi varmistaa, että mainittuihin tarkoituksiin pidettäisiin vain sellaisia eläimiä, joiden pito voidaan käytännössä järjestää kyseisessä pitomuodossa lain edellyttämällä tavalla.

Eläimen pitopaikkaa koskevat säännökset jaettaisiin yleisiin, kaikkia pitopaikkoja koskeviin säännöksiin ja pysyviä pitopaikkoja koskeviin säännöksiin. Uudistuksen tarkoituksena on selkeyttää nykyistä sääntelyä siten, että pysyville pitopaikoille voitaisiin asettaa tiukempia vaatimuksia kuin tilapäisille pitopaikoille. Eläimen jatkuva paikalleen kytkeminen pysyvässä pitopaikassa kiellettäisiin tietyin poikkeuksin. Eläimen liikkumista ei myöskään saisi jatkuvasti rajoittaa siten, että eläimellä ei ole mahdollisuutta kääntyä ympäri. Uusien parsinavetoiden rakentaminen ja käyttöönotto kiellettäisiin. Lain voimaan tullessa käytössä olevia parsinavetoita voitaisiin edelleen hyödyntää maidontuotantoa varten pidettävien lehmien ja hiehojen pidossa, mutta niissä olevien parsipaikkojen lukumäärää ei saisi lisätä peruskorjauksen tai laajennuksen yhteydessä. Viiden vuoden siirtymäajalla kiellettäisiin muiden nautojen kuin maidontuotantoa varten pidettävien lehmien ja hiehojen sekä hevosten jatkuva kytkettynä pitäminen. Uusien porsitushäkkien rakentaminen ja käyttöönotto kiellettäisiin lain voimaan tullessa. Emakoiden ja ensikoiden pidem-
piaikainen pito tiineytyshäkeissä kiellettäisiin 12 vuoden siirtymäajalla.

Nisäkkäillä ja linnuilla tulisi pysyvissä pitopaikoissaan olla jatkuvasti vettä eläimen saatavilla. Laissa säädettäisiin eräistä kaikkia eläintenpitomuotoja koskevista poikkeuksista tähän pääsääntöön. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin lisäksi säätää poikkeus sellaisia pysyviä pitopaikkoja koskien, joissa veden jatkuva saatavilla pito on kohtuuttoman vaikea järjestää eläinten pitomuodosta ja sääolosuhteista johtuvista syistä. Valtioneuvoston asetuksella on tarkoitus säätää

Valiokunnan mietintö MmVM 33/2022 vp

niin sanottujen igluvasikoiden, ammattimaisilla rekikoiratarhoilla pidettävien koirien ja eräiden turkiseläinten pitopaikkoja koskevista poikkeuksista jatkuvan veden vaatimukseen.

Eläimille tehtävien kivuliaiden toimenpiteiden yhteydessä tulisi jatkossa käyttää kivunlievitystä. Kivunlievitysvaatimuksesta voitaisiin poiketa ainoastaan, jos toimenpiteestä aiheutuu vain lievää tai hetkellistä kipua tai jos on kyse hätätilanteesta. Tuotantoeläimenä pidettävien sikojen kirurginen kastratio kiellettäisiin 12 vuoden siirtymäajalla. Siirtymäajan aikana kastration yhteydessä annettavaa kivunlievitystä tehostettaisiin siten, että lain voimaan tullessa porsaille olisi annettava tulehduskipulääkettä ja neljä vuotta lain voimaan tulon jälkeen myös paikallispuudutus.

Eläinjalostusta koskevaa sääntelyä tarkennettaisiin ja selkeytettäisiin nykyisestä. Eläinten jalostuksella tulisi pyrkiä elinvoimaisten, toimintakykyisten ja terveiden eläinten tuottamiseen. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi jalostuksessa tulisi käyttää fyysisesti ja psyykkisesti terveitä eläimiä, joiden voidaan olettaa periyttävän näitä ominaisuuksia myös jälkeläisilleen. Eläinlääkärinammatin harjoittamisesta annettuun lakiin sisällytettäisiin eläinlääkäreille velvollisuus ilmoittaa koirilla ja kissoilla diagnosoimistaan eläimen jalostuskäyttöä rajoittavista vioista ja sairauksista. Ilmoitus tehtäisiin tuleviin koira- ja kissarekistereihin.

Loukkaantuneiden tai muutoin avun tarpeessa olevien luonnonvaraisten eläinten hoitoa koskevia säännöksiä täsmennettäisiin ja sääntelyä laajennettaisiin. Laissa säädettäisiin kaikkia kansalaisia koskevasta avun tarpeessa olevan luonnonvaraisen eläimen auttamisvelvollisuudesta nykyiseen tapaan. Kansalaisten oikeutta ottaa haltuunsa tällainen eläin kuitenkin rajoitettaisiin nykyisestä koskemaan vain ensiavun antamista tai hoitoon toimittamista varten kuluva aikaa. Ensiavun jälkeen eläin olisi joko palautettava luontoon, toimitettava asiantuntevaan jatkohoitoon tai lopetettava. Luonnonvaraisten eläinten hoitolatoiminnan harjoittaminen olisi ilmoituksenvaraista toimintaa.

Koiran- ja kissanpentujen pentutehtailuun pyritäisiin puuttumaan säätämällä koirien ja kissojen myynti-ilmoitusten vähimmäissisällöstä sekä kieltämällä alle puolivuotiaiden koiran- ja kissanpentujen tuonti Suomeen, jos tarkoituksena on myydä ne täällä eteenpäin. Eläimen luovutuksen yhteydessä annettavia tietoja koskevaa vaatimusta laajennettaisiin siten, että sairauden tai vahingoittumisen lisäksi eläimen vastaanottajalle olisi ilmoitettava myös muut eläimen hyvinvoinnin kannalta oleelliset tiedot. Myös eläinten luovutusta rajoitettaisiin tietyntilaisissa tilaisuuksissa tai paikoissa. Laissa säädettäisiin nykyiseen tapaan liikkuvan kaupan kiellosta ja kiellettäisiin eläinten luovuttaminen arpajais- tai kilpailuvoittona. Uutta olisi kiellon laajentaminen koskemaan myös toreilla ja markkinoilla sekä muissa kuin eläinten esittelyyn tarkoitetuissa yleisötapauksissa harjoitettavaa selkärankaisten ja pääjalkaisten eläinten kauppaa. Myös eräiden eläinlajien myynti eläinkaupoista sekä myytävien eläinten pito näyteikkunoissa kiellettäisiin. Kiellettyä olisi myös eläimen pysyvä luovuttaminen alle 16-vuotiaalle ilman huoltajan suostumusta.

Eläinkilpailut, joissa eläin voi joutua alttiiksi kohtuuttomalle rasitukselle tai muulle kivulle taikka kärsimykselle, olisivat ilmoituksenvaraista toimintaa. Laissa olisi myös säännökset yleisistä periaatteista eläinkilpailussa ja -näyttelyssä, kilpailun ja näyttelyn järjestäjän pätevyydestä sekä kilpailun ja näyttelyn järjestämisestä.

Valiokunnan mietintö MmVM 33/2022 vp

Eräistä toiminnan harjoittamista koskevista luvista luovuttaisiin ja päällekkäisiä ilmoitusvelvollisuuksia karsittaisiin. Niin sanotut kotieläinpihat eivät enää tarvitsisi lupaa toiminnalleen. Ilmoitusta edellyttävässä toiminnassa ilmoitus tulisi tehdä vain siltä osin kuin sitä ei tehdä jo muun lainsäädännön perusteella. Eläintarhojen roolia luonnonvaraisen eläimistön ja luonnon monimuotoisuuden suojelussa vahvistettaisiin nykyisestä. Ehdotuksen mukaan eläintarhojen olisi osallistuttava nykyistä useampiin suojelutehtäviin, kuten tutkimukseen ja eläinlajeja koskevaan tietojen vaihtoon.

Eläinten teurastusta koskevaa sääntelyä muutettaisiin siten, että eläin olisi aina tainnutettava ennen verenlaskua. Muutos koskisi paitsi uskonnollisista syistä noudatettavaa erityistä teurastustapaa, myös yksityiskäyttöön teurastettavaa siipikarjaa. Tämän lisäksi eläinten lopetus viihdemuotona kiellettäisiin.

Eläinten hyvinvoinnin valvontaa koskevaa sääntelyä tarkennettaisiin ja lisättäisiin valvonnan tehostamiseksi. Erityisesti valvontaviranomaisen keinoja puuttua eläinten hyvinvointia koskeviin epäkohtiin lisättäisiin ja täsmennettäisiin. Teurastamoissa valvontaa voitaisiin toteuttaa teurastamon tiloihin asennettavalla kamerajärjestelmällä.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2023 alusta. Eläinlääkäriammattin harjoittamisesta annettuun lakiin ehdotettua uutta ilmoitusvelvollisuutta sovellettaisiin kuitenkin koirien osalta vasta vuoden 2024 alusta ja kissojen osalta vuoden 2027 alusta.

Kansalaisaloite KAA 4/2021 vp

Kansalaisaloitteessa KAA 4/2021 vp ehdotetaan, että laissa kielletään kissojen hallitsematon lisääntyminen ja velvoitetaan tunnistusmerkitsemään ja rekisteröimään kaikki kissat.

Lakialoitteet

Lakialoitteessa LA 10/2021 vp ehdotetaan eläinsuojelulain (247/1996) 33 b §:n kumoamista. Tämän seurauksena uskonnollisten syiden perusteella ei voida noudattaa erityistä teurastustapaa.

Lakialoitteessa LA 35/2021 vp ehdotetaan muutettavaksi eläinsuojelulakia siten, että sellaisten eläimen hoitoon ja käsittelyyn tarkoitettujen välineiden, laitteiden ja aineiden, joiden käyttö aiheuttaa eläimelle tarpeetonta kipua, kärsimystä tai vahingon vaaraa, markkinointi, valmistus, maahantuonti, myynti, luovutus, käyttö ja hallussapito on kielletty.

Lakialoitteessa LA 39/2022 vp ehdotetaan eläinsuojelulain 3 §:n muuttamista siten, että siihen lisätään kirjaus eläinten itseisarvosta.

Toimenpidealoitteet

Toimenpidealoitteessa TPA 32/2019 vp ehdotetaan, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, joilla hankitaan systemaattisempaa tilastotietoa koirahyökkäyksistä ja muista eläinsuojelurikoksista ja pohditaan tarpeita mahdollisille lisätoimenpiteille saadun tiedon pohjalta.

Valiokunnan mietintö MmVM 33/2022 vp

Toimenpidealoitteessa TPA 80/2020 vp ehdotetaan, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin päivittääkseen välittömästi asetuksen turkiseläinten suojelusta ja laatiakseen selvityksen turkistarha-alan tulevaisuudennäkymistä.

Toimenpidealoitteessa TPA 109/2020 vp ehdotetaan, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin kansallisen suunnitelman ja tarvittavien lainsäädäntömuutosten laatimiseksi turkistuotannon alas ajamiseksi ja että Suomi osoittaa EU:lta neuvotellusta elpymisvälineestä tai maatalouskirjekuoresta turkistarhaajille luopumistukea ja vauhdittaa sillä tavoin reilua siirtymää kohti eläineettisesti ja ekologisesti kestäviä elinkeinoja.

Toimenpidealoitteessa TPA 112/2020 vp ehdotetaan, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, jotta kissojen rekisteröinti ja tunnistusmerkintä tulevat pakollisiksi uuden eläinten hyvinvointilain yhteydessä.

Toimenpidealoitteessa TPA 118/2020 vp ehdotetaan, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin eläinten terveydelle haitallisen rodunjalostuksen estämiseksi lainsäädännön keinoin.

Toimenpidealoitteessa TPA 23/2021 vp ehdotetaan, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin turkistuotannon toimintaedellytysten parantamiseksi sekä tarhattujen minkkien määrän ja alan viennin arvon kasvattamiseksi.

Toimenpidealoitteessa TPA 90/2022 vp ehdotetaan, että hallitus ryhtyy tarvittaviin lainsäädännöllisiin toimenpiteisiin, jotta Suomeen saataisiin vastuuviranomainen, joka koordinoisi luonnonvaraisten loukkaantuneiden eläinten avun järjestämistä.

Toimenpidealoitteessa TPA 117/2022 vp ehdotetaan, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin koirahyökkäysten tilastoinniksi ja jatkotoimenpiteisiin tämän tilastoinnin pohjalta, eläintenpitokielon valvomisen tehostamiseksi ja toistuvien koirahyökkäyksiin johtavien laiminlyöntien sanktioiden tehostamiseksi.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Hallituksen esityksessä mainituista syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä jäljempänä esitettävin muutoksin.

Lain tarkoitus ja tavoitteet

Vuoden 1996 eläinsuojelulakia on pyritty uudistamaan jo yli kymmenen vuoden ajan. Maa- ja metsätalousvaliokunta toteaa, että nykyinen eläinsuojelulaki ja sen nojalla annetut lukuisat asetukset ovat monelta osin vanhentuneet. Kuten hallituksen esityksessä todetaan, on yhteiskunnallinen käsitys eläinten asemasta ja suojelutarpeesta muuttunut 2000-luvulla voimakkaasti niin Suomessa kuin kansainvälisestikin. Esimerkiksi Euroopan unionin perustamissopimuksen yleiseen osaan eläimen määritelmä tuntevana olentona kirjattiin vuonna 2009 Lissabonin sopimuksen myötä. Perustuslakivaliokunta kiinnittää maa- ja metsätalousvaliokunnalle antamassaan lau-

Valiokunnan mietintö MmVM 33/2022 vp

sunnossa huomiota siihen, että unionin jäsenvaltiot ovat sitoutuneet eläinten hyvinvoinnin vaatimusten täysimääräiseen huomioon ottamiseen unionin lainsäädännön täytäntöönpanossa (PeVL 106/2022 vp — HE 186/2022 vp). Perustuslakivaliokunnan mielestä sanottu on syytä ottaa huomioon myös kansallisen perustuslain mahdollisia uudistamistarpeita arvioitaessa. Valiokunta pitää erittäin tärkeänä, että eläinsuojelulaki nyt päivitetään vastaamaan ympäröivässä yhteiskunnassa tapahtuneita muutoksia. Käsittelyssä oleva hallituksen esitys laiksi eläinten hyvinvoinnista perustuu keväällä 2019 rauenneeseen hallituksen esitykseen (HE 154/2018 vp). Uuden hallituksen esityksen valmistelun lähtökohtana ovat olleet pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman linjaukset sekä useat lainvalmistelun tueksi laaditut kirjallisuuskatsaukset ja selvitykset.

Eläinten kohtelussa kehitys on yleisesti ottaen ollut Suomessa myönteistä, ja lisääntynyt tutkimustieto on antanut mahdollisuuksia ottaa eläinten lajikohtaisia erityispiirteitä entistä paremmin huomioon. Lainsäädännössä otetaan nyt askel kohti kokonaisvaltaisempaa eläinten hyvinvoinnin edistämistä muuttamalla laki eläinten hyvinvointilaksi samalla kun päivitetään laki vastaamaan viimeisten kahdenkymmenen vuoden aikana saatua tieteellistä tutkimustietoa eläimille keskeisistä käyttäytymistarpeista. Maa- ja metsätalousvaliokunta katsoo, että lakiehdotuksen 1 §:n mukaisesti lain tarkoituksiksi asetettava eläinten kunnioituksen lisääminen ja hyvinvoinnin edistäminen ovat erittäin tärkeitä tavoitteita. Eläimet ovat tuntevia olentoja, joilla on fyysisiä ja psyykkisiä tarpeita sekä kyky tuntea positiivisia ja negatiivisia tunteita. Lain perusteluiden mukaisesti eläinten kunnioittamisen taustalla on ajatus siitä, että eläimellä on itseisarvo eli eläin on arvokas sinällään riippumatta sen välinearvosta ihmiselle. Eläinten kunnioittaminen näyttäytyy käytännössä huolenpitona niiden hyvinvoinnista, mutta myös laajemmin eri eläinlajien ja niiden lajityypillisten tarpeiden huomioon ottamisena yhteiskunnassa. Valiokunta nostaa myönteisenä esimerkkinä eläinten hyvinvoinnin laajasta huomioon ottamisesta esiin, että hallituksen esitys sisältää myös kalastuslain muutoksella toteutettavia kalojen hyvinvointiin liittyviä uudistuksia.

Maa- ja metsätalousvaliokunta on yhdistänyt hallituksen esityksen käsittelyyn kansalaisaloitteen KAA 4/2021 vp ”Kissakriisi hallintaan” sekä useita laki- ja toimenpideoitoja. Kansalaisaloitteeseen sisältyviä ehdotuksia kissojen hallitsemattoman lisääntymisen kieltämisestä ja kissojen tunnistusmerkinnän ja rekisteröinnin säätämisestä pakolliseksi tarkastellaan jäljempänä mietinnössä lemmikkieläimiä koskevien sääntelyehdotusten arvioinnin yhteydessä.

Lain ja asetusten välinen suhde

Ehdotettuun lakiin eläinten hyvinvoinnista sisältyy hallituksen esityksen mukaan erittäin runsaasti asetuksenantovaltuuksia. Vaikka eräitä nyt asetustasolla olevia säännöksiä nostetaan lakitasolle, on lain säännöksiä tarkempien säännösten antaminen edelleen välttämätöntä muun muassa eläinlajikohtaisten erityistarpeiden ja eläimillä harjoitettavaa toimintaa koskevien erilaisten vaatimusten vuoksi. Tutkimustieto eläinten hyvinvointitarpeista lisääntyy jatkuvasti. Lainsäädäntöä on syytä päivittää riittävän usein tutkimustietoon perustuen, mikä on myös asetuksenantovaltuuksien rajoissa mahdollista toteuttaa joustavasti. Hallituksen esityksen liitteenä on neljä asetusluonnosta, jotka koskevat nautojen suojelusta annetun valtioneuvoston asetuksen 13 ja 17 §:n muuttamista, koirien, kissojen ja muiden pienikokoisten seura- ja harrastuseläinten suojelusta annetun valtioneuvoston asetuksen 7 §:n muuttamista, turkiseläinten suojelusta annetun valtioneuvoston asetuksen 11 §:n muuttamista sekä eläimille tehtäviä toimenpiteitä.

Valiokunnan mietintö MmVM 33/2022 vp

Perustuslakivaliokunta on maa- ja metsätalousvaliokunnalle antamassaan lausunnossa nostanut esiin perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännössä asetuksenantovaltuuksiin kohdistetut vaatimukset sääntelyn täsmällisyydestä ja tarkkarajaisuudesta (PeVL 106/2022 vp — HE 186/2022 vp). Perustuslakivaliokunnan mielestä eläinten hyvinvointia koskevan lakiehdotuksen asetuksenantovaltuudet muodostuvat eräiltä osin perustuslain 80 §:stä johtuvien vaatimusten kannalta liian avoimiksi. Maa- ja metsätalousvaliokunta ehdottaa sääntelyyn tältä osin eräitä täsmennyksiä jäljempänä yksityiskohtaisissa perusteluissa esitetyllä tavalla. Valiokunnalle annetuissa asiantuntijalausunnoissa tulevien asetusten sisältöön liittyen on esitetty runsaasti erilaisia näkemyksiä ja huolia. Valiokunta nostaa jäljempänä mietinnössä esiin myös tulevien asetusten sisältöön liittyviä näkökohtia. Valiokunta pitää laajoja asetuksenantovaltuuksia lähtökohtaisesti perusteltuina ja kannatettavina, mutta toteaa samalla, että lain vaikutusten arvioiminen on niiden seurauksena joiltain osin vaikeaa. Valiokunta pitää tärkeänä, että lain käytännön soveltamisen kannalta keskeisten asetusten valmistelu etenee mahdollisimman nopeasti. Asetuksenantovaltuuksien ripeä ja laajamittainen käyttäminen on tarpeen myös valvonnan yhdenmukaisuuden vuoksi.

Eläinten pito

Eläinten hyvinvointilakia koskevan ehdotuksen mukaan tuotantoeläimenä, seura- ja harrastuseläimenä, sirkuseläimenä tai kiertävässä eläinnäyttelyssä voidaan pitää vain sellaisia eläinlajeja, joiden pito voidaan järjestää lain vaatimusten mukaisesti. Tämä tarkoittaa muun ohella, että eläinten fysiologiset tarpeet voidaan tyydyttää ja niille voidaan järjestää asianmukaiset pitopaikat. Eläinten sairastuessa tai vahingoittuessa niille tulee voida antaa asianmukaista hoitoa. Tuotantoeläiminä pidettävistä eläimistä esitetään säädettäväksi lain liitteessä 1. Liitteessä luetellaan ne nisäkäs- ja lintulajit, joita tällä hetkellä pidetään tuotantoeläiminä tai tarhataan tuotantotarkoituksiin. Muiden eläinten, kuten kalojen ja selkärangattomien eläinten, pitoa tuotantoeläimenä ei tässä vaiheessa rajoiteta. Liitteessä säädetään myös sirkuksissa ja kiertävissä eläinnäyttelyissä pidettävistä eläinlajeista, kun sen sijaan seura- ja harrastuseläiminä pidettävistä eläimistä ja eläinlajeista on tarkoitus säätää lain nojalla annettavalla valtioneuvoston asetuksella. Lakitasoinen luettelo eläinlajeista, joita voidaan pitää tuotantoeläiminä tai sirkuksissa ja kiertävissä eläinnäyttelyissä, niin kutsuttu positiivilista, ennaltaehkäisee eläinten hyvinvointihaittoja rajoittamalla sellaisten eläinlajien pitoa, joille on vaikeaa järjestää niiden hyvinvointia tukevia olosuhteita ja hoitoa.

Lain liitteen listaus tuotantoeläimistä perustuu Suomessa tällä hetkellä tuotantoeläiminä pidettäviin lajeihin, kuten edellä on todettu. Tuotantoeläinlistalla on näin ollen myös vesipuhveli, jonka käyttö on voimassa olevan tilanteen mukaisesti rajattu vain lihantuotantoon. Valiokunnan saamissa lausunnoissa on esitetty ristiriitaisia näkemyksiä vesipuhvelin lisäämisestä tuotantoeläinlistalle ja katsottu toisaalta myös, ettei vesipuhvelin käyttötarkoituksen rajaaminen lihantuotantoon ole perusteltua. Hallituksen esityksessä viitataan Eläinten hyvinvointikeskuksen laatimaan kirjallisuuskatsaukseen vesipuhvelin soveltuvuudesta tuotantoeläimeksi Suomessa. Maa- ja metsätalousvaliokunta toteaa, että lain liitteenä oleva listaus perustuu parhaaseen nyt käytettävissä olevaan tietoon. Valiokunta pitää kuitenkin tarpeellisena selvitystä siitä, miten Suomen ilmasto- ja maasto-olot poikkeavat muista pohjoisista maista, joissa vesipuhveleita käytetään maidontuotantoon, ja toteaa, että mikäli vesipuhvelin maidontuotannosta saadaan uutta tutkimustietoa, päätöstä voidaan muuttaa.

Valiokunnan mietintö MmVM 33/2022 vp

Hallituksen esityksen mukaan eläin- ja eläinlajilistoja voidaan täydentää tai sieltä voidaan poistaa eläinlajeja eri lajien pidosta kulloinkin saatavilla olevan tieteellisen näytön tai käytännön kokemuksen perusteella. Perustuslakivaliokunta on maa- ja metsätalousvaliokunnalle antamassaan lausunnossa kiinnittänyt huomiota siihen, että lain liite on osa lakia ja sitä muutetaan samalla tavalla kuin lakia muutenkin (PeVL 106/2022 vp — HE 186/2022 vp). Lakiehdotuksen 9 §:n tarkoituksena on säännellä eri viranomaisten toimivaltaa ehdottaa ministeriölle muutoksia ja arvioida listojen sisältöä, ei listan muuttamista varsinaisesti. Maa- ja metsätalousvaliokunta ehdottaa jäljempänä yksityiskohtaisissa perusteluissa kuvatulla tavalla 9 §:ää ja sen otsikkoa tarkistettavaksi selvyyden vuoksi niin, että sääntelyn tarkoitus käy pykälästä selvästi ilmi. Valiokunta korostaa, että tarkasteltaessa tarvetta muuttaa eläinlajilistoja tulee ottaa huomioon ajantasainen tieteellinen tieto eläinten ja eläinlajien tarpeista, hoidosta ja pito-olosuhteista. Käytännön kokemukset eläinten pidosta esimerkiksi muissa maissa voidaan myös ottaa tarkastelussa huomioon. Eläinlajilistojen muuttamista koskevan eläinten hyvinvointilain 9 §:n mukaan Ruokavirasto voi tehdä maa- ja metsätalousministeriölle ehdotuksia eläinlajin lisäämisestä listalle omasta aloitteestaan tai sille tehtyjen hakemusten perusteella. Lakiehdotuksen 10 §:n mukaan Ruokavirasto voi lisäksi myöntää poikkeusluvan, jolla voidaan yksittäistapauksessa tietyin edellytyksin sallia muun kuin sallitulla eläinlajilistalla olevaan lajiin kuuluvan eläimen tai eläinten pito tuotantoeläimenä tai seura- ja harrastuseläimenä.

Eläinten hyvinvointilakiin esitettyä valtuutta säätää valtioneuvoston asetuksella pidettäväksi salituista seura- ja harrastuseläimistä on valiokunnan saamissa lausunnoissa pidetty yleisesti kannatettavana ja tarpeellisena. Lemmikkieläinten suojelua koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen (SopS 49/1992) mukaan eläintä ei saa pitää lemmikkinä, jos eläin ei sopivasta ruokinnasta ja juotosta, riittävästä liikunnasta ja karkaamisen estämisestä huolimatta sopeudu ihmisen huostassa olemiseen. Vuosittain tulee ilmi useita tapauksia, joissa ihmiset luopuvat lemmikiksi ottamistaan eläimistä, jotka ovat lemmikeiksi soveltumattomia. Moni kesyyntymätön laji kärsii puutteellisesta hoidosta ja huonoista olosuhteista lemmikkinä. Näille eläimille ei ole myöskään yleisesti saatavilla eläinlääkinnällistä apua tarvittaessa. Esitetty sääntely ei kuitenkaan rajoita eläinten tarhaamista suojelutarkoituksessa, mikä on tarkoituksenmukaista. Eläintarhojen lisäksi on myös yksityisiä toimijoita, jotka voivat olla mukana suojeluohjelmissa ja kasvattavat eläimiä suojelutarkoituksessa.

Eläinten kohtelu ja hoito

Yleistä

Eläinten hyvinvointilaissa eläinten pitopaikkaa, hoitoa ja kohtelua koskevia säännöksiä ehdotetaan tarkennettaviksi ja täydennettäväksi siten, että niissä otetaan entistä paremmin huomioon eläimen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistäminen ja hyvä kohtelu. Eläimen pitopaikka ja hoito tulee järjestää siten, että eläimellä on mahdollisuus toteuttaa sellaisia olennaisia käyttäytymistarpeitaan, jotka liittyvät liikkumiseen, leikkiin, lepoon, kehonhuoltoon, ravinnon etsintään ja ympäristön tutkimiseen sekä sosiaalisiin suhteisiin. Keskeisinä käyttäytymistarpeina pidetään ehdotuksen mukaan sellaisia tarpeita, joiden suorittamiseen eläimellä on vahva sisäsyntyinen tarve siitä riippumatta, millaisessa ympäristössä eläintä pidetään.

Valiokunnan mietintö MmVM 33/2022 vp

Eläinten hyvinvointilaissa esitetään säädettäväksi eläinten hoitajien pätevyydestä ja pätevyysvaatimuksista. Eläinten pitäjällä ja eläinten hoitoon osallistuvalla henkilöllä tulee olla riittävä osaaminen eläimen asianmukaiseksi hoitamiseksi. Ammattimaisesti tai muutoin laajassa mitassa eläimiä pitävällä on myös velvollisuus huolehtia siitä, että eläimiä hoitamassa on riittävästi päteviä henkilöitä. Ammattimaisena tai muutoin laajamittaisena eläintenpitona pidetään hallituksen esityksen yksityiskohtaisten perustelujen mukaan eläinten hyvinvointilaissa tarkoitettua luvan- ja ilmoituksenvaraista toimintaa sekä sellaista tuotantoeläinten pitoa, johon eläinten pitäjä on oikeutettu saamaan kotieläintalouden maataloustukea, tai muuta vastaavaa elinkeinotoimintana pidettävää tuotantoeläinten pitoa. Ammattimaisilla tai muutoin laajassa mitassa eläimiä pitävillä tulee lakiehdotuksen 30 §:n mukaan olla soveltuva koulutus tai muilla keinoin hankittu riittävä pätevyys tehtäviensä hoitamiseen. Vaatimus ei edellytä pykälän perusteluiden mukaan lisäkouluttautumista niiltä ammattimaisilta eläinten pitäjiltä, jotka ovat hankkineet tarvittavan pätevyyden käytännön kokemuksen kautta.

Eläimille tehtävät toimenpiteet sekä eläinten hoidossa ja käsittelyssä käytettävät välineet, laitteet ja aineet

Eläinten hyvinvointilain eläinten kohtelua koskevassa 3 luvussa ehdotetaan säädettäväksi muun ohella eläinten kohtelun yleisistä vaatimuksista, eläimille tehtävistä toimenpiteistä, toimenpiteiden tekijästä ja kivunlievityksen käytöstä sekä eläinten hoidossa ja käsittelyssä kielletyistä välineistä ja laitteista. Eläimille tehtävien kivuliaiden toimenpiteiden yhteydessä tulee jatkossa käyttää kivunlievitystä. Asetuksella on tarkoitus säätää esimerkiksi vasikoiden nupoutuksen yhteydessä annettavasta kivunlievityksestä. Kivunlievitysvaatimuksesta voidaan poiketa ainoastaan, jos toimenpiteestä aiheutuu vain lievää tai hetkellistä kipua tai jos on kyse hätätilanteesta. Eläinten hyvinvoinnin kannalta on tärkeää, että sekä määrällisesti että ajallisesti riittävä kivunlievitys on edellytys kivuliaiden toimenpiteiden yhteydessä.

Kuten voimassa olevassa laissa, eläimelle saa pääsääntöisesti tehdä leikkauksen tai muun kipua aiheuttavan toimenpiteen vain, jos toimenpide on tarpeen kyseisen eläinyksilön hyvinvoinnin turvaamiseksi. Eläimen sairauden tai vamman ennalta ehkäisemiseksi tai hoitamiseksi tarvittavat toimenpiteet ovat näin ollen sallittuja. Lähtökohtaisesti kaikki muut kipua aiheuttavat toimenpiteet ovat kiellettyjä, ellei toimenpidettä ole erikseen säädetty sallituksi joko pykälässä tai sitä täydentävässä valtioneuvoston asetuksessa. Kipua tai kärsimystä aiheuttavista toimenpiteistä, jotka ovat tarpeen eläinten käsiteltävyyden parantamiseksi, ihmisten tai muiden eläinten terveyden ja turvallisuuden varmistamiseksi, eläimen jalostusarvon määrittelemiseksi tai muun vastaavan eläinten pitoon liittyvän välttämättömän syyn takia, säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Sellaisista kielletyistä leikkauksista tai muista kipua tai kärsimystä aiheuttavista toimenpiteistä, joiden tarkoituksena on eläimen ulkonäön muuttaminen, voidaan myös säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Eläinten hyvinvointia koskevan lakiehdotuksen 15 §:n 3 momentin mukaan eläintä, jolle on tehty sellainen leikkaus tai muu kipua tai kärsimystä aiheuttava toimenpide, jonka tarkoituksena on eläimen ulkonäön muuttaminen, ei saa käyttää kilpailuissa tai pitää näytteillä. Jo voimassa olevassa lainsäädännössä typistettykorvaisten ja -hänkäisten koirien osallistumista kilpailuihin ja näyttelyihin on rajoitettu. Valiokunnan saamissa lausunnoissa on tuotu esiin, että koirien häntien typistäminen on useissa muissa EU-maissa edelleen yleistä erityisesti metsästyskoirilla. Lausun-

Valiokunnan mietintö MmVM 33/2022 vp

noissa onkin katsottu, että toisessa EU-maassa syntyneen ja sieltä Suomeen tuodun koiran tulisi voida osallistua käyttökokeisiin jalostusominaisuuksien testaamiseksi ja terveen koiranjalostuksen mahdollistamiseksi, jos koiran häntä on synnyinmaassa typistetty kyseisen maan lainsäädännön mukaisesti eläimen hyvinvointiin liittyvillä perusteilla. Valiokunta pitää perusteltuna, että sääntelyn vaikutuksia erityisesti metsästyskoirien geeniperimään ja terveyteen seurataan.

Eläinten hyvinvointilaissa ehdotetaan säädettäväksi yleiset vaatimukset eläinten hoitoon ja käsittelyyn tarkoitetuille välineille, laitteille ja aineille. Sen lisäksi esitetään välineiden, laitteiden ja aineiden valmistajille, maahantuojille ja -viejille, myyjille ja muille luovuttajille säädettäväksi velvollisuus varmistua siitä, että välineet, laitteet ja aineet ovat turvallisia eläimille. Säännöksen tarkoituksena on ennaltaehkäistä vaarallisten välineiden, laitteiden ja aineiden aiheuttamia haittoja eläinten hyvinvoinnille. Lisäksi esitetään säädettäväksi eläimille ilmeistä tarpeetonta kipua tai kärsimystä aiheuttavien välineiden ja laitteiden kiellosta. Tällaisia laitteita ja välineitä ovat lakiehdotuksen 18 §:n mukaan esimerkiksi koirien piikki- ja sähköpannat. Näiden välineiden ja laitteiden markkinointi, valmistus, maahantuonti, luovutus, käyttö ja hallussapito on kiellettyä. Valiokunnan saamissa lausunnoissa tätä tarpeetonta kipua ja kärsimystä aiheuttavien välineiden ja laitteiden kieltä on kannatettu laajasti.

Eläinten hoito, ruokinta ja juotto

Eläinten hoitoa koskevista vaatimuksista säädetään nykyisin eläinsuojelulain lisäksi laajasti eläinsuojeluasetuksessa, ja sääntelyä esitetään eräiltä osin nostettavaksi asetuksesta lain tasolle. Uutena vaatimuksena eläinten hyvinvointia koskevan lakiehdotuksen 21 §:ssä säädetään nisäkkäiden ja lintujen jatkuvasta vedensaannista eläinten pysyvissä pitopaikoissa. Jo kohtuullisen maltillisesti rajoitettu vedensaanti lisää janontunteesta aiheutuvaa levottomuutta ja pitkäaikaisena vähentää ravinnon kulutusta, vaikka suoranaisia kuivumiseen viittaavia muutoksia ei vielä havaita. Lakiehdotuksen mukaan saatavilla olevaa vettä ei edellytetä sellaisissa eläinten pysyvissä pitopaikoissa, joissa sulan veden jatkuva saatavilla pito on kohtuuttoman vaikea järjestää eläinten pitomuodosta ja sääolosuhteista johtuvista syistä. Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä siitä, mitä nämä pitopaikat ovat. Lakiesityksen liitteenä olevan asetusluonnoksen mukaan jatkuvasti saatavilla olevaa vettä ei edellytetä muun ohella igluvasikoiden, ammattimaisilla rekikoiratarhoilla pidettävien koirien ja samana vuonna nahkottavien turkiseläinten pysyvissä pitopaikoissa silloin, kun vesi sääolosuhteiden takia jäätyy. Eläimelle on tällöin tarjottava vettä vähintään kolme kertaa päivässä.

Valiokunnalle annetuissa lausunnoissa on tuotu esiin huolta siitä, että poikkeuksia jatkuvan vedensaannin vaatimuksesta tullaan sallimaan tarpeettoman laajasti. Toisaalta lausunnoissa on nostettu esiin sähkölämmitteisten juottojärjestelmien rakentamiseen liittyviä kustannuksia ja korostettu riittävien siirtymäaikojen merkitystä investointeihin varautumisessa. Valiokunta korostaa, että myös jatkuvan vedensaannin vaatimuksesta poikettaessa tulee vedensaanti turvata tarjoamalla eläimille vettä riittävän usein. Kuten hallituksen esityksessä todetaan, on erityistä huomiota lisäksi kiinnitettävä sairaiden eläinten vedensaantiin sekä maidontuotannon käynnistymiseen liittyvään eläinten vedentarpeen lisääntymiseen.

Valiokunnan mietintö MmVM 33/2022 vp

Eläinjalostus

Eläinjalostuksen osalta lakiehdotuksessa esitetään säädettäväksi ensinnäkin jalostuksen yleisistä tavoitteista ja toisaalta kielletystä jalostuksesta. Vaatimus, että eläinjalostuksella tulee pyrkiä elinvoimaisten, toimintakykyisten ja terveiden eläinten tuottamiseen, tukee mahdollisimman laajan geenipohjan käyttämistä jalostukseen. Jalostuksen seurauksena syntyvien eläinten tulee kyetä fyysisten ja psyykkisten ominaisuuksiensa puolesta elämään laajalleen tyypillistä elämää. Lakiehdotuksessa kielletään sellaisten jalostusyhdistelmien käyttäminen, jotka todennäköisesti periyttävät jälkeläisilleen merkittävää hyvinvointihaittaa. Eläintä ei ehdotetun eläinten hyvinvointilain 25 §:n mukaan myöskään saa käyttää jalostukseen, jos lisääntymisestä aiheutuu todennäköisesti merkittävää haittaa sen hyvinvoinnille. Tältä osin hallituksen esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa mainitaan esimerkkinä narttujen liian tiheä pennuttaminen niin sanotuissa pentutehtaissa, mikä aiheuttaa kärsimystä eläimille.

Ehdotettu sääntely on kannatettavaa ja tarpeellista, mutta luonteeltaan siten avointa, että se edellyttää väistämättä tarkentavaa, asetustasoista sääntelyä. Valiokunnan saamissa lausunnoissa on muun ohella nostettu esiin, että luonnonvaraisten eläinten risteyttäminen lemmikki- tai tuotantoeläinten kanssa olisi perusteltua kieltää, koska näin saadulle jälkeläiselle, kuten esimerkiksi koirasudelle, ei todennäköisesti voida taata mahdollisuuksia lajityypilliseen käyttäytymiseen. Jalostuksen aiheuttamien mahdollisesti hyvinvointia heikentävien tekijöiden lisääntymiseen eläinpopulaatioissa on puututtava sekä seura-, harraste- että tuotantoeläinten osalta. Valiokunta pitää tärkeänä, että lainsäädännöllä pyritään ohjaamaan eläinjalostusta yhä enemmän eläinten hyvinvointia huomioon ottavaan suuntaan. Valiokunta korostaa, että hyvinvointihaitan arviointi on haastavaa, sillä hyvinvointihaitan ilmenemiseen ja kokemiseen vaikuttavat myös eläimen muut ominaisuudet ja olosuhteet.

Eläinten hyvinvointilakiin ehdotetut jalostuksen yleiset tavoitteet koskevat niin yksittäisten eläinten omistajia kuin laajemmin esimerkiksi erilaisia rotujärjestöjä ja eläinlääkäriammattin harjoittamisesta annettuun lakiin ehdotetun ilmoitusvelvollisuuden kautta myös eläinlääkäreitä. Eläinlääkäriammattin harjoittamisesta annetun lain 12 §:ään esitetään lisättäväksi eläinlääkäreille velvollisuus ilmoittaa koirilla ja kissoilla diagnosoimistaan eläimen jalostuskäyttöä rajoittavista vioista ja sairauksista.

Valiokunta pitää ehdotettua eläinlääkäreiden ilmoitusvelvollisuutta perusteltuna ja tarkastelee sitä myös jäljempänä kissojen ja koirien rekisteröinnin yhteydessä. Valiokunta korostaa lisäksi, että jo voimassa olevan lain mukaan eläinlääkäri on eläinsuojelullisten syiden niin edellyttäessä velvollinen ilmoittamaan hoitamastaan tapauksesta tai hoidon yhteydessä tekemistään havainnoista valvontaviranomaiselle. Tällainen tilanne voi liittyä esimerkiksi edellä mainittua pentutehtailua koskeviin havaintoihin. Valiokunta toteaa, että pentutehtailu aiheuttaa kärsimystä sekä emokoirille että pennuille ja siihen liittyy usein myös puutteita koirien elinolosuhteissa ja hoidon laiminlyöntiä. Ehdotetussa eläinten hyvinvointilain 25 §:n 4 momentissa esitetään säädettäväksi eläinjalostukseen liittyen myös nisäkkäiden omistajan ja pitäjän velvollisuudesta estää pitämien eläinten hallitsematon lisääntyminen. Valiokunta tarkastelee myös tätä hallitsemattoman lisääntymisen kieltä jäljempänä kissakriisiä koskevan kansalaisaloitteen (KAA 4/2021 vp) yhteydessä.

Valiokunnan mietintö MmVM 33/2022 vp

Eläinten pitopaikka

Eläinten hyvinvointilain 5 luvussa esitetään säädettäväksi yleisellä tasolla kaikkia eläinten pitopaikkoja ja pysyviä pitopaikkoja koskevista vaatimuksista. Uudistuksen myötä pysyville pitopaikoille voidaan selkeämmin antaa tiukempia vaatimuksia kuin tilapäisille pitopaikoille. Eläimen jatkuva paikalleen kytkeminen pysyvässä pitopaikassa esitetään kiellettäväksi tietyin poikkeuksin. Eläimen liikkumista ei myöskään saa jatkuvasti rajoittaa siten, että eläimellä ei ole mahdollisuutta kääntyä ympäri. Valiokunta kiinnittää tässä yhteydessä huomiota hallituksen esityksessä mainittuun EU-kansalaisaloitteeseen ”End the Cage Age”. Aloitteessa ehdotetaan, että komissio esittäisi lainsäädäntöä, jossa kielletään häkkien käyttö munintakanojen, nuorikkokanojen, siitosbroilereiden, siitoskanojen, viiriäisten, ankkujen, hanhien ja kaniinien kasvatuksessa. Komissio on ilmoittanut julkaisevansa säädösehdotuksen uuteen eläinten hyvinvointia koskevaan EU-lainsäädäntöön liittyen vuoden 2023 loppuun mennessä.

Edellä mainittuun häkkien käytön kieltoa koskevaan kansalaisaloitteeseen antamassaan vastauksessa komissio lupasi, että säädösehdotuksessa häkkien käyttö kielletään asteittain kaikkien aloitteissa mainittujen eläinten kasvatuksessa. Tällä hetkellä komission tulevasta säädösehdotuksesta ei kuitenkaan vielä ole tarkempaa tietoa. Suomessa perinteiset häkit kiellettiin kanaloissa vuonna 2012, jolloin monet pienemmät häkkikanalat lopettivat tuotannon. Hallituksen esityksen mukaan myös virikehäkkikanaloiden määrä näyttäisi vähenevän ja siirtyminen luomu- ja ulkokanojen tuotantoon lisää suosiotaan. Valiokunta tarkastelee pitopaikkoja koskevaan sääntelyyn liittyviä parsinavettoja sekä porsitus- ja tiineyttyshäkkejä koskevia sääntelyehdotuksia jäljempänä erikseen.

Tuotantoeläimiä koskevat uudistukset

Yleistä tuotantoeläinten hyvinvoinnista ja kotieläintuotannon toimintaedellytyksistä

Eläinten hyvinvointilakiin esitetyt säännökset eläinten pidosta sekä eläimen omistajan vastuista ja velvollisuuksista vaikuttavat voimakkaasti kotimaiseen kotieläintuotantoon ja sen toteutukseen tulevaisuudessa. Valiokunta toteaa, että ihmisen hoidossa olevien eläinten mahdollisuuksia toteuttaa lajityypillisiä käyttäytymistarpeitaan joudutaan väistämättä aina jossain määrin rajoittamaan. Ehdotus eläinten hyvinvointilaiksi asettaa vähimmäisvaatimukset sille, millaisia rajoituksia voidaan pitää hyväksyttävänä eläinten hyvinvoinnin näkökulmasta. Eläinten hyvinvoinnista huolehtiminen on tärkeä osa kotieläintuotannon eettisyyttä ja kestävyyttä. Tuotantoeläinten hyvinvoinnilla ja hyvillä tuotantotuloksilla on myös tutkimuksissa monessa suhteessa osoitettu olevan yhteys. Tuotantoeläintenpidon edellytyksenä on kuitenkin tuotantotoiminnan riittävä kannattavuus, joten eläinten hyvinvointiin liittyvissä ratkaisuissa joudutaan ottamaan huomioon tuotantotoiminnan taloudelliset edellytykset.

Kuluttajaliiton teettämien kuluttajaselvitysten mukaan tuotannon eettisyys ja eläinten hyvinvointi ovat kuluttajien näkemyksen mukaan yksi merkittävä vastuullisuustekijä ja myös tärkeä ostopäätöksiin vaikuttava tekijä. Suomalainen elintarvikeketju ei kuitenkaan ole pystynyt saamaan tarvittavaa lisäarvoa muuta EU:ta tiukempien lainsäädännön vaatimusten aiheuttamille kustannuksille, vaan ulkomaisen tuonnin paine on pitänyt kotieläintuotteiden hinnat ja alkutuotannon kannattavuuden alhaisina. Kansainvälisessä kilpailussa tuottajat eivät itse voi juuri vaikuttaa hin-

Valiokunnan mietintö MmVM 33/2022 vp

toihin. Tuotantotoiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi he joutuvat sopeuttamaan kustannuksensa markkinatilanteeseen. Kotieläintuotannon kustannusten jatkuvasti noustessa valiokunta pitää tärkeänä, että lainsäädännössä edistetään eläinten hyvinvointia heikentämättä suomalaisen kotieläintuotannon kilpailukykyä kilpailijamaihin nähden. Kotimaisen kotieläintuotannon turvaaminen on myös huoltovarmuuden ja elintarvikeomavaraisuuden kannalta keskeistä.

Pääministeri Marinin hallitusohjelman linjausten mukaan tukijärjestelmää eläinten hyvinvointia parantaviin investointeihin kehitetään sellaisten investointien osalta, jotka menevät lain vaatimuksia pidemmälle tai toteuttavat lain määräykset ennen säädettyä siirtymäaikaa. Uuden hallituksen esityksen valmistelun yhteydessä linjattiin myös eräitä lakiuudistukseen ja hyvinvointia parantaviin investointeihin liittyviä seikkoja, joita on tarkasteltu jäljempänä. Valiokunta toteaa, että erityisesti EU:n maataloustukiin liittyvät seikat ovat tuotantoeläinten osalta keskeisiä työkaluja lain tarkoituksen toteuttamiseksi. Tulevissa tukimuutoksissa lainmuutoksen tuomat haasteet on otettava huomioon siten, että paremman hyvinvointitason tuotannon kilpailukyky voidaan turvata. Valiokunta korostaa, että kotieläintuotanto on pitkäaikaista toimintaa, tuotannon kannattavuus on yleensä alhainen ja rakennusten ja laitteiden poistoaika on pitkä. Samaan aikaan kilpailu maista, joissa eläinten hyvinvointivaatimukset ovat paljon alhaisemmat, on kovaa. Hallituksen esitykseen sisältyvät siirtymäajat tuotantoeläinten hyvinvointia parantaville tuotannon muutoksille sekä EU:n maatalouspolitiikan mukaisten eläinten hyvinvointikorvausten suuntaaminen siirtymäajalla eläinten hyvinvointia tukeviin investointeihin ovat edellytyksiä suomalaisen kotieläintuotannon kilpailukyvyn turvaamiselle. Eläinten hyvinvointia koskevat parannukset tulee kansallisessa lainsäädännössä toteuttaa siten, että ne eivät johda elintarvikkeiden tuonnin kasvuun maista, joissa eläinten hyvinvointi on alhaisemmalla tasolla kuin Suomessa.

Parsinavetat ja lypsykarjan jaloittelu

Eläinten hyvinvointilaissa esitetään kiellettäväksi siirtymäajalla muiden kuin maidontuotantoon tarkoitettujen nautojen pito kytkettynä parressa. Paikalleen kytkemisen kieltoa sovelletaan ole-massa olevaan navettaan muiden kuin maidontuotantoon tarkoitettujen nautojen osalta vuoden 2028 alusta lähtien. Lakiehdotuksessa kielletään myös uusien parsinavetoiden rakentaminen ja käyttöönotto ja säädetään, että jo käytössä olevissa parsinavetoissa olevien parsipaikkojen lukumäärää ei saa lisätä peruskorjauksen tai laajennuksen yhteydessä. Tämä edesauttaa eläinten keskeisten käyttäytymistarpeiden tyydyttämistä ja siten hyvinvointia. Valiokunta toteaa, että tuottajat eivät enää nykyisin käytännössä rakenna uusia parsinavetoita. On tärkeää, että parsinavetoiden peruskorjausmahdollisuus kuitenkin säilyy, jotta eläinten hyvinvointia lisääviä korjauksia, kuten parsimattojen asennuksia, voidaan toteuttaa. Parsinavetoissa on tällä hetkellä noin 38 prosenttia lehmistä. On tärkeää, että myös taloudellisiin seikkoihin on kiinnitetty huomiota jo käytössä olevien parsinavetoiden osalta.

Eläinten tulee päästä liikkumaan riittävästi sekä säännöllisesti. Luonnonvarakeskuksen tilaston mukaan laidunnuksen järjesti vuonna 2020 noin 72 prosenttia lypsykarjatilastoista, kun vuonna 2010 vastaava luku oli vielä noin 87 prosenttia. Hallituksen esityksessä todetaan, että kytkettynä pidettävien lypsylehmien ja -hiehojen jaloitteluvollisuutta on tarkoitus laajentaa nykyisestä 60 päivästä 90 päivään asetusmuutoksella, joka tulee voimaan samaan aikaan lain kanssa. Maa- ja metsätalousministeriö on hallituksen esityksen eduskuntakäsittelyn aikana ilmoittanut muuttavansa ehdotustaan nautojen suojelua koskevan valtioneuvoston asetuksen muutokseksi siten, että

Valiokunnan mietintö MmVM 33/2022 vp

tämä 90 päivän jaloitteluvaikeus voitaisiin toteuttaa kokonaisuudessaan laidunkaudella. Valiokunta katsoo, että eläinten pitäjällä tulee olla jaloitteluvaatimuksen käytännön toteuttamisessa riittävästi harkinnanvaraa ja joustomahdollisuuksia käytännön olosuhteiden huomioon ottamiseksi eikä uusista vaatimuksista saa aiheutua kohtuutonta hallinnollista taakkaa. Valiokunta korostaa, että laidunnus edistää eläinten hyvinvoinnin lisäksi myös luonnon monimuotoisuutta.

Valiokunnan saamissa lausunnoissa on nostettu esiin, että jos jaloitteluolosuhteisiin ei eläintenpidon perustamisvaiheessa kiinnitä huomiota, jaloittelumahdollisuus voi myös heikentää lehmien hyvinvointia muun muassa huonontamalla sorkkaterveyttä ja lisäämällä vammoja. Tämän vuoksi tarvitaan huolellista jaloittelualueiden suunnittelua. Ulkoilu edistää oikein suunniteltuna myös pihattolehmien ja hiehojen hyvinvointia. Maidontuotantoa varten pidettävien lehmien ja hiehojen ulkoilua edistetään muuttamalla rakentamisinvestointeihin myönnettävän investointituen ehtoja. Tulevalla rahoituskaudella uusiin pihattoihin ei enää myönnetä investointitukea, ellei pihaton yhteydessä ole käytettävissä jaloittelutarhaa tai laidunta. Käytännössä lähes kaikkien uusien pihatoiden rakentamiseen haetaan investointitukea, joten muutos edistää tehokkaasti eläinten ulkoilua uusissa pihatoissa. Investointitukea myönnetään myös jaloittelutarhan rakentamiseen olemassa olevan pihaton peruskorjauksen yhteydessä. Myös jaloittelualueiden suunnittelu ja rakentamisen tukeminen investointituin on kannatettavaa.

Porsitus- ja tiineytyskäsit

Valiokunta toteaa, että siantuotannon kannalta hallituksen esitys sisältää useita merkittäviä uusia vaatimuksia. Hallituksen esityksen mukaan uusien porsitushäkkien rakentaminen ja käyttöönotto kielletään eläinten hyvinvointilain voimaan tullessa. Kielto koskee sekä uusia että toiminnassa olevia sikaloita. Olemassa olevien porsitushäkkien käyttöä voidaan kuitenkin jatkaa. Emakon on käytännössä vaikeaa tyydyttää hormonimuutoksista aiheutuvaa vahvaa pesänrakennustarvetta porsimishäkkissä rajatun liikkumattoman ja kuivikkeen käytön vaikeuden vuoksi. Tutkimusten mukaan pesänrakennusmahdollisuuden edistäminen parantaa emakon emo-ominaisuuksia ja maidontuotantoa erityisesti ternimaitovaiheessa, mutta saattaa tehostaa maidontuotantoa myös myöhemmin imetyskauden aikana. On näin ollen sekä porsivan emakon että syntyvien porsaiden hyvinvoinnin kannalta myönteistä, että lakiesityksessä ehdotetaan uusien kiinteiden porsimishäkkien rakentamisen kieltoa. Elinkeino on nyt jo toiminut hyvin aktiivisesti vapaaporsituksen edistämiseksi, joten edellytykset hallittuun siirtoon vapaaporsitukseen ovat hyvät. Vapaaporsitukseen tehdyt parannukset eläinten hyvinvointikorvaukseen osoittavat, että vapaaehtoiset kannustimet ovat nopea ja sosiaalisesti kestävä tapa edistää eläinten hyvinvointiin liittyviä lisävaatimuksia. Myös uutta ohjelmakautta koskevan CAP-suunnitelman 2023—2027 eläinten hyvinvointikorvauksiin sisältyvät sekä vapaaporsitusta että parannettuja porsimisolosuhteita koskevat toimenpiteet.

Hallituksen esityksen mukaan emakoiden ja ensikoiden pidempiaikainen pito tiineytyskäikeissä kielletään 12 vuoden siirtymäajalla. Lakiesityksen mukaan vuoden 2035 alusta lukien emakon tai ensikon saa pitää tiineytyskäikissä enintään kahdeksan päivää siemennyksen yhteydessä. Perusteena kahdeksan päivän jaksolle on tiineytyksen jälkeinen parantunut alkioiden kiinnittyminen, kun emakko saa olla rauhassa eikä sille aiheuteta stressitilannetta ryhmään palauttamisessa liian pian siemennyksen jälkeen. Tutkimusten mukaan aggressiivinen käyttäytyminen eläinten kesken lisääntyy ryhmään palauttamisen yhteydessä ja siitä aiheutuva stressi vaikuttaa negatiivisesti

Valiokunnan mietintö MmVM 33/2022 vp

kiinnittyvien alkioden määrään ja näin pahnueen kokoon. Tiineytysosastot ovat tällä hetkellä käytössä noin 90 prosentilla emakkotiloista.

Tiineytyshäkkien pitkäaikaisesta käytöstä luopumista ja vapaaporsitukseen siirtymistä tuetaan kehittämällä investointitukia ja eläinten hyvinvointikorvausta siten, että tuottajilla on mahdollisuus saada tukea muutosten myötä nouseviin kustannuksiin. Tiineytyshäkeistä luopumista koskeva toimenpide sisältyy CAP-suunnitelman 2023—2027 eläinten hyvinvointikorvauksiin. Investointitukea voidaan myöntää esimerkiksi tiineytyshäkeistä luopumisesta aiheutuviin rakenteellisiin muutoksiin rakennetuesta annettujen säädösten ja määrärahojen puitteissa.

Valiokunnan saamissa lausunnoissa on esitetty porsitus- ja tiineytyshäkeistä luopumiselle sekä lyhyempiä että pidempiä siirtymäaikoja. Edellä on kuvattu porsitus- ja tiineytyshäkeistä luopumisesta eläinten hyvinvoinnille koituvia etuja. Häkeistä luopuminen aiheuttaa tuottajille kustannuksia sekä sikalan rakenteellisista muutoksista että lisääntyneestä työstä. Kuten edellä on jo yleisesti todettu, on uusia vaatimuksia asetettaessa perusteltua varmistua riittävän pitkistä siirtymäajoista, jotta vaatimusten noudattamisen edellyttämät investoinnit ja muutokset tuotantotapoihin voidaan toteuttaa maatalouden kannattavuutta vaarantamatta. Hallituksen esityksessä lähtökohdiana on ollut, että siirtymäajat mahdollistavat elinkeinolle aiheutuvien kustannusten rajoittamisen ja korvaamisen CAP-suunnitelman mukaisilla eläinten hyvinvointikorvauksen toimenpiteillä.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan EU:n eläinten hyvinvointilainsäädännön uudistukseen liittyen komissio valmistelee emakoiden häkissä pidon kieltoa siirtymäajalla, mutta tätä koskeva EU:n asetusehdotus valmistuu vasta myöhemmin vuoden 2023 aikana. Muiden Pohjoismaiden osalta voidaan todeta, että Tanskassa emakoiden ja ensikoiden tiineytyshäkit kiellettiin uusissa sikaloissa vuodesta 2015 alkaen ja häkeistä luopumiselle säädetty siirtymäaika päättyi kaikkien sikaloitten osalta vuonna 2034. Ruotsissa emakoiden ja ensikoiden pito porsitus- ja tiineytyshäkeissä kiellettiin puolestaan jo vuonna 1989.

Porsaiden kirurgisen kastraation kielto

Edellä on käsitelty eläimelle kipua tai kärsimystä aiheuttavien toimenpiteiden tekemistä koskevaa sääntelyä. Eläinten sterilisaatio ja kastratio ovat lakiehdotuksen mukaan sallittuja toimenpiteitä. Lakiehdotuksen siirtymäsäännösten mukaan tuotantoeläimenä pidettävän sian kirurginen kastratio kielletään kuitenkin vuoden 2035 alusta lähtien. Porsaiden kirurgisesta kastraatiosta luopuminen on erittäin merkittävä muutos suomalaiselle sikataloudelle. Nykyisin lihasiaksi kasvatettavat karjuporsaat kastroidaan kirurgisesti muutaman päivän ikäisinä ilman muuta kivunlievitystä kuin kastraation yhteydessä annettava tulehduskipulääke. Vaihtoehtona kirurgiselle kastraatiolle on immunokastratio, jossa lihasika rokotetaan kivesten hormonituotannon estävällä rokotteella. Karjuporsaiden kastraatiosta on mahdollista päästä eroon kasvattamalla täyskarjuja, mutta Suomessa pidettävien sikalinjojen täyskarjukasvatuksessa on toistaiseksi vain vähän kokemusta. Tämän vuoksi tarvitaan lisää tutkimusta ja käytännön kokemuksia siitä, miten sikojen jalostusta, ruokintaa ja pitoa on muutettava, kun kasvatetaan täyskarjuja leikattujen sikojen sijaan.

Valiokunnan mietintö MmVM 33/2022 vp

On myös otettava huomioon, että tällä hetkellä suurimmat teurastamot eivät ota vastaan muita kuin kirurgisesti kastroituja lihasikoja. Teurastamoiden on varauduttava haisevien ruhojen tunnistamiseen ja erittelyyn muista ruhoista. Valiokunnalle annetuissa lausunnoissa on arvioitu, että myös kasvatusohjeiden mukaisessa täyskarjukasvatuksessa voi karjunhajuisten ruhojen osuus vaihdella suuresti eri tuottajien välillä. Teurastamoissa tarvitaankin merkittäviä investointeja linjastoihin ja uuteen tekniikkaan. Väliaikaisena ratkaisuna on esitetty myös sikojen rokottamista karjunhajua vastaan. Siirtymäaikana tuleekin vielä muun ohella selvittää, miten teurastamolla todettujen karjunhajuisten ruhojen kanssa jatkossa menetellään ja miten vastuu niihin liittyvistä kustannuksista jakautuu.

Lain voimaan tullessa porsaille on kirurgisen kastration yhteydessä annettava tulehduskipulääke, kuten nyt jo käytännössä toimitaan. Hallituksen esityksessä on tunnistettu, että porsaille kastration yhteydessä annettu tulehduskipulääke ei ole riittävä lääkitys kastratiotoimenpiteen eikä sen aiheuttaman jälkikivun poistoon. Siirtymäajan jälkeen eli vuoden 2027 alusta alkaen kirurgisen kastration yhteydessä on annettava paikallispuudutus. Eläinten hyvinvointikorvauksen ehtona on jo tätä ennen, että karjuporsaille annetaan paitsi kirurgisen kastration yhteydessä myös sen jälkeen seuraavana päivänä jälkikivun hoitoon kipulääkettä injektiona tai suun kautta. Valtioneuvoston asetuksella on tarkoitus säätää, että paikallispuudutuksen voi tehdä henkilö, joka on suorittanut porsaiden kirurgiseen kastratioon pätevöittävän koulutuksen tai tutkinnon osan. Helsingin yliopiston eläinten hyvinvoinnin tutkimuskeskus valmistelee parhaillaan tähän liittyen tarvittavaa koulutusmateriaalia. Siirtymäajan pakollisen kivunlievityksen käyttöön on oltava riittävän pitkä, jotta paikallispuudutuksen tekevien henkilöiden koulutus kyetään suunnittelemaan ja toteuttamaan asianmukaisesti sekä valmistelemaan paikallispuudutteen käytön edellyttämät muutokset eläinlääkelainsäädäntöön. Lainsäädännön edellytysten täytyessä paikallispuudutuksen käyttöön voidaan tiloilla vapaaehtoisesti siirtyä jo ennen siirtymäajan päättymistä.

Valiokunnalle annetuissa lausunnoissa on esitetty porsaiden kirurgisen kastration kiellon siirtymäaikaan liittyen kriittisiä näkemyksiä, joissa on pidetty siirtymäaikaa toisaalta liian pitkänä ja toisaalta katsottu siirtymäajasta päättämisen edellyttävän vielä lisäselvityksiä kastratiosta luopumisen kustannusvaikutuksista. Perustuslakivaliokunta on maa- ja metsätalousvaliokunnalle antamassaan lausunnossa kiinnittänyt huomiota siihen, että hallituksen esitykseen sisältyy eräitä poikkeuksellisen pitkiä siirtymäaikoja, ja nostanut tältä osin esiin myös sian kirurgisen kastration kieltoa koskevan lakiehdotuksen 126 §:n (PeVL 106/2022 vp — HE 186/2022 vp). Perustuslakivaliokunta on katsonut, että lainsäädännön tavoitteiden toteutumiseen tulee yleisesti ottaen pyrkiä joutuisasti. Myös ympäristövaliokunta on maa- ja metsätalousvaliokunnalle antamassaan lausunnossa porsaiden kirurgiseen kastratioon liittyen ehdottanut, että maa- ja metsätalousvaliokunta arvioi tarvetta ehdotetun kaltaisille siirtymäajoille ottaen huomioon hallituksen esityksen pitkän valmisteluajan mahdollistama varautuminen muutoksiin ja tuottajien tiedossa olevat, eläinten hyvinvointia koskevat kuluttajien asenteet ja odotukset.

Maa- ja metsätalousvaliokunta korostaa, että kirurgisesta kastratiosta luopumiselle on muutoksen aiheuttamat kustannusvaikutukset huomioon ottaen varattava riittävän pitkä siirtymäaika. Pääministeri Marinin hallituksen ohjelmassa todetaan, että lainsäädännöllisin toimin ei aiheuteta lisäkustannuksia ilman kompensatiota maatalousyrittäjille. Valiokunta katsookin, että maa- ja metsätalousministeriön tulee käynnistää sellaisten uusien eläinten hyvinvointikorvaukseen pohjautuvien toimenpiteiden valmistelu, joilla tuetaan sianlihan tuottajia siirtymäkauden aikana puu-

Valiokunnan mietintö MmVM 33/2022 vp

dutuksen käytön kompensoimiseksi sekä kastraatiokieltovaatimuksen täyttämiseksi. Karjuporsaiden kirurgisesta kastraatiosta luopuminen on ennalta arvioiden erityisen ongelmallista kotimaiselle teurastamoteollisuudelle ja sianlihamarkkinoille. Täyskarjukasvatuksesta aiheutuvat lisäkustannukset ovat teollisuuden oman arvion mukaan yli 100 miljoonaa euroa seuraavien kymmenen vuoden aikana.

Alan kannattavuus on tällä hetkellä pitkälle riippuvainen vientisopimuksista Kiinaan ja muualle Aasiaan. Valiokunta katsoo, että sianlihan vientimahdollisuuksista tulee huolehtia myös kastraatiokiellon tullessa voimaan. Alan toimijat ovat esittäneet, että mahdollisuuksia tukea myös elintarviketeollisuudelle kirurgisen kastraation kiellosta aiheutuvia lisäkustannuksia selvitetään maa- ja metsätalousministeriön ja työvoima- ja elinkeinoministeriön yhteistyönä. Valiokunta katsoo, että riittävän rahoituksen turvaaminen elintarviketeollisuudelle suunnattavalle tuelle on välttämätöntä, jotta kastraatiokieltovaatimus ei johda sianlihan tuonnin kasvuun sellaisista maista, joissa eläinten hyvinvointia koskevat vaatimukset ovat alhaisemmalla tasolla kuin Suomessa.

Lemmikkieläimiä koskevat uudistukset

Yleistä

Uudella eläinten hyvinvointilailla on tavoitteena parantaa erityisesti yleisimpien lemmikkieläinten eli koirien ja kissojen hyvinvoinnin tilaa. Esimerkiksi hyvinvointia haittaavaan jalostukseen puuttumisen työkalut, eläinten myynti-ilmoitusten vähimmäissisältövaatimukset, eläimen luovutuksen yhteydessä annettavien tietojen vaatimukset ja alle puolivuotiaiden koiran- ja kissanpentujen maahantuontikielto myyntitarkoituksiin ovat hyviä uudistuksia. Valiokunnan saamien lausuntojen perusteella pentutehtailu, säännösten vastainen pentujen maahantuonti ja pentujen ostajien erehdyttäminen on muodostunut myös rikosoikeudenhoidossa näkyväksi ongelmaksi. Esitetyt uudet säännökset lisäävät mahdollisuuksia puuttua tähän voimakkaasti kasvaneeseen ilmiöön. Lakiehdotuksessa esitetty pentujen maahantuontikielto myyntitarkoituksissa rajoittaa josakin määrin kuluttajien valinnanvapautta, mutta se on perusteltu pentutehtailun ja siihen liittyvän epäeettisen eläinkaupan estämiseksi. Myös kissojen hallitsemattoman lisääntymisen estäminen sekä koiria ja kissoja koskeva rekisteröintivelvollisuus ovat tärkeitä uudistuksia, jotka liittyvät osaltaan eläinten hyvinvointilain käsittelyyn yhdistettyyn kansalaisaloitteeseen Kissakriisi hallintaan (KAA 4/2021 vp). Valiokunta tarkastelee eläinten hyvinvointilain suhdetta kansalaisaloitteeseen lähemmin jäljempänä mietinnössä. Valiokunta toteaa, että työtä lemmikkieläinten hyvinvoinnin parantamiseksi on tärkeää jatkaa edelleen. Lemmikkieläinten mahdollisuudet olennaisten käyttäytymistarpeiden tyydyttämiseen ja siten myös liikkumiseen on tärkeää turvata ja varmistaa esimerkiksi lemmikkien ulkoiluttaminen riittävän usein.

Kansalaisaloite Kissakriisi hallintaan ja kissojen lisääntymisen hallinta

Kissojen hyvinvointiin liittyy kansalaisaloite KAA 4/2021 vp Kissakriisi hallintaan - kissojen tunnistusmerkinnän ja leikkauttamisen puolesta. Kansalaisaloitteessa ehdotetaan ensinnäkin kissojen hallitsemattoman lisääntymisen kieltämistä lailla. Kansalaisaloitteessa katsotaan kissan omistajan velvollisuutena olevan huolehtia, että kissa ei pääse hallitsemattomasti lisääntymään. Suomen eläinsuojelu SEY:n esittämän arvion mukaan Suomessa hylätään arviolta vähintään 20 000 kissaa vuodessa, ja löytöeläintaloihin kissoja päätyy arviolta noin 10 000 vuosittain. Hy-

Valiokunnan mietintö MmVM 33/2022 vp

lättyjen sekä leikkaamattomien, ulkona vapaasti liikkuvien kissojen hallitsematon lisääntyminen johtaa helposti puolivillien kissapopulaatioiden syntymiseen. Populaatiokissat kärsivät ravinnon puutteesta, kylmyydestä, taudeista, loisista ja sisäsiirtoisuuden tuomista ongelmista. Suurin osa löytöeläinlaitoksille, kunnille ja eläinsuojeluyhdistyksille kustannuksia aiheuttavista kissoista on näitä niin sanottuja populaatiokissoja, joilla ei ole omistajaa.

Eläinten hyvinvointilakia koskevassa ehdotuksessa eläinten omistajan tai pitäjän velvollisuudesta estää pitämiensä nisäkkäiden hallitsematon lisääntyminen esitetään säädettäväksi eläinjalostusta koskevassa 25 §:ssä, jota on osin käsitelty jo edellä mietinnössä. Velvollisuuden rikkomista esitetään rangaistavaksi eläinsuojelurikkomuksena, ja siitä voi seurata myös eläintenpitokielto. Ehdotettava sääntely on tarpeen, koska hallitsemattomasti kasvavat kissapopulaatiot ovat käytännössä havaittu ongelma eikä voimassa olevan lainsäädännön puitteissa ole ollut luontevaa tapaa puuttua tähän ongelmaan.

Kissa on koiraa pitkäikäisempi lemmikki, ja kissoja on Suomessa todennäköisesti koiria enemmän. Kissojen hylkääminen ja hallitsemattomasti lisääntyvät kissapopulaatiot ovat vakava ja laaja eläinsuojeluongelma Suomessa, ja ongelmaan puuttuminen ja ennaltaehkäisy edellyttävät lainsäädännön kehittämistä, kuten edellä on todettu. Eläinten hyvinvointia koskevassa lakiehdotuksessa ei kielletä kissojen irtipitoa. Lakiehdotuksen 6 §:n perusteluiden mukaan kissan pitämistä vapaana ei pidetä eläimen hylkäämisenä, mikäli kissasta muuten huolehditaan. Valiokunta toteaa, että voimassa olevaan metsästyslain 85 §:ään sisältyy kotieläimeksi otetun kissan heitteillejätön kieltä. Lisäksi järjestyslain 14 §:ssä säädetään sekä koiran että kissan pitämisestä kytkettynä tai muutoin eläimen haltijan hallinnassa yleisillä paikoilla. Ympäristövaliokunnan lausunnossa maa- ja metsätalousvaliokunnalle on nostettu esiin huoli eläinten hyvinvointilakiin esitetyn sääntelyn suhteesta metsästyslain sääntelyyn. Maa- ja metsätalousvaliokunta toteaa, että kumottavaksi ehdotetun eläinsuojelulain nojalla annettu valtioneuvoston asetus koirien, kissojen ja muiden pienikokoisten seura- ja harrastuseläinten suojelusta on tarpeen uudistaa vastaamaan ehdotetun eläinten hyvinvointilain sääntelyä. Tässä yhteydessä on mahdollista antaa tarkempia säännöksiä myös kissan vapaana pitämistä koskevista rajoituksista metsästyslain ja järjestyslain sääntely huomioon ottaen. Maa- ja metsätalousvaliokunta katsoo ympäristövaliokunnan tavoin, että yleisistä rajoituksista poiketen vapaana tulee voida pitää navetassa tai tallilla asuvia kissoja, joista huolehditaan asianmukaisesti.

Kissojen ja koirien rekisteröinti

Kansalaisaloitteessa (KAA 4/2021 vp) ehdotetaan myös, että kaikki kissat tulee tunnistusmerkitä ja rekisteröidä valtakunnalliseen rekisteriin. Valiokunta toteaa, että laki eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä (1069/2021) tuli voimaan 1.1.2022 eli sen jälkeen, kun kansalaisaloite oli jätetty eduskunnalle. Laissa säädetään yleisesti myös lemmikkieläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä, mutta eläinlajikohtaisesti tunnistamisesta säädetään tarkemmin asetuksella. Maa- ja metsätalousvaliokunta totesi eläinten tunnistamista ja rekisteröintiä koskevaa lakiehdotusta käsitellessä mietinnössään muun ohella, että kissarekisterin valmistelua on tarpeen jatkaa koirarekisterin käyttöönoton rinnalla tavoitteena myös kissarekisteriä koskevan ministeriön asetuksen antaminen ja rekisterin käyttöönotto mahdollisimman pian (MmVM 15/2021 vp — HE 101/2021 vp).

Valiokunnan mietintö MmVM 33/2022 vp

Nyt käsittelyssä olevassa hallituksen esityksessä todetaan, että lemmikkieläinten tunnistusmerkinnän rekisteröintipakko tulee voimaan koirien osalta vuoden 2023 ja kissojen osalta vuoden 2026 alusta alkaen ja tunnistusmerkintärekisterin on tarkoitus olla täydellinen koirien osalta vuoden 2024 ja kissojen osalta vuoden 2027 alusta alkaen. Koirien tunnistamisesta ja rekisteröinnistä on jo säädetty maa- ja metsätalousministeriön asetuksella, ja kissoja koskevan vastaavan asetuksen valmistelusta tehtiin linjaus eläinten hyvinvointilakia koskevan hallituksen esityksen valmistelun yhteydessä. Vaikka sekä tunnistusmerkinnästä että rekisteröinnistä aiheutuu eläimen omistajalle jonkin verran vaivaa ja kuluja, ne ovat tarpeellisia eläinten hyvinvoinnin turvaamiseksi. Valiokunta pitää tärkeänä, että rekisteröinti suunnitellaan siten, että kuluttajien kulut pysyvät kohtuullisina. Koirien ja kissojen pakollinen tunnistusmerkintä ja rekisteröinti on sekä eläinten että niiden omistajien etu. Se edistää eläinten palauttamista omistajalleen.

Koira- ja kissarekisteriin liittyy eläinten hyvinvointilain säätämisen yhteydessä säädettäväksi ehdotettu eläinlääkäreiden ilmoitusvelvollisuus perinnöllisistä vioista ja sairauksista. Eläinlääkärinammattin harjoittamisesta annetun lain 12 §:ään esitetään lisättäväksi eläinlääkäreille velvollisuus ilmoittaa koirilla ja kissoilla diagnosoimistaan eläimen jalostuskäyttöä rajoittavista vioista ja sairauksista. Ilmoitus tehdään tuleviin koira- ja kissarekistereihin, eli ilmoitusvelvollisuutta sovelletaan koirien osalta vuoden 2024 alusta ja kissojen osalta vuoden 2027 alusta alkaen. Esityksessä todetaan, että ilmoitusvelvollisuus on tarpeen eläinten hyvinvoinnista annettuun lakiin ehdotettujen eläinjalostusta koskevien kieltojen noudattamisen valvonnan tehostamiseksi. Lakiehdotuksen mukaan perinnöllisiin vikoihin liittyvät eläinlääkärin ilmoittamat tiedot tulevat eläinlääkärinammattin harjoittajan salassapitovelvollisuudesta poiketen olemaan julkisia. Valiokunta toteaa selvytyden vuoksi, että tietojen julkisuus tarkoittaa valiokunnan saaman selvityksen mukaan mahdollisuutta saada eläimen rekisteritunnuksen avulla myös tieto perinnöllisestä viasta. Tietoja ei voida näin ollen suoraan yhdistää eläimen omistajaan tai haltijaan.

Maa- ja metsätalousvaliokunta toteaa, että kansalaisaloitteessa KAA 4/2021 vp ehdotetut lainsäädännön muutokset ovat perusteltuja ja kannatettavia. Valiokunta katsoo kissojen lisääntymisen hallinnasta ja kissarekisteristä edellä esitetyn perusteella, että nämä muutokset tulevat nyt käsittelyssä olevan eläinten hyvinvointilain ja eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annetun lain nojalla annettavan kissoja koskevan asetuksen myötä toteutumaan. Kissakriisiä koskevan kansalaisaloitteen kannalta valiokunta nostaa esiin myös eläinlääkintähuoltolain uudistuksen (MmVM 21/2022 vp — HE 83/2022 vp), jossa kissojen kastroidi ja sterilointi sekä tunnistusmerkitseminen säilyvät kunnan järjestämisvastuulla ja nämä toimenpiteet ovat siten saatavilla koko maassa. Valiokunta katsoo, että lainsäädännön laajemmille muutoksille ei tällä hetkellä arvioituna ole tarvetta ja ehdottaa kansalaisaloitteeseen sisältyvää ehdotusta lainvalmisteluun ryhtymisestä hylättäväksi.

Eläinlailpailut ja -näyttelyt

Valiokunta toteaa, että eläinten kanssa harrastaminen lisää kokonaisuudessaan eläinten hyvinvointia ja antaa parhaimmillaan eläimille mahdollisuuden olennaisten käyttäytymistarpeiden toteuttamiseen. Eläinten kanssa harrastamisen yhteydessä tapahtuvia vahinkoja ja loukkaantumisia on kuitenkin tärkeää pyrkiä ehkäisemään ja näin parantaa eläinten hyvinvointia. Sellaisia eläinlailpailuja tai -näyttelyitä, jotka tarpeettomasti vaarantavat eläinten hyvinvointia, ei saa järjestää. Eläinten hyvinvointilakia koskevan ehdotuksen 43 §:n nojalla valtioneuvoston asetuksella voi-

Valiokunnan mietintö MmVM 33/2022 vp

daan antaa tarkempia säännöksiä sellaisista kilpailuista ja näyttelyistä, jotka tarpeettomasti vaarantavat eläinten hyvinvointia ja joiden järjestäminen näin ollen on kielletty.

Ympäristövaliokunta on maa- ja metsätalousvaliokunnalle antamassaan lausunnossa esittänyt harkittavaksi, tuleeko luolakoirien taipumuskokeiden kieltä toteuttaa nyt käsiteltävänä olevan lakiehdotuksen yhteydessä. Maa- ja metsätalousvaliokunta toteaa, että edellä mainitun eläinten hyvinvointilain 43 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa mainitaan esimerkkinä eläinten hyvinvointia tarpeettomasti vaarantavasta kilpailusta sellaiset luolakoirien taipumuskokeet, joissa ei yritetäkään estää koekoiran ja kohde-eläimen välistä kontaktia. Maa- ja metsätalousvaliokunta pitää tärkeänä, että valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä kielletyiksi katsottavista kilpailuista ja näyttelyistä ottaen huomioon myös edellä mainitut luolakoirien taipumuskokeet ja niistä hallituksen esityksessä todettu. Valiokunta korostaa kuitenkin samalla yleisesti, että metsästyskoirien kouluttaminen ja koirille järjestettävät kokeet ovat tärkeä keino turvata koirien jalostustyön jatkuvuus sekä varmistaa metsästyksen eettisyys ja välttää riistaeläimille aiheutuvaa tarpeetonta kärsimystä. Metsästäjät ja metsästyskoirat tekevät myös arvokasta luonnonhoitotyötä ja osallistuvat uhanalaisten vesilintujen suojeluun pyytäessään vuosittain arviolta noin 200 000 vieraspetoa.

Eläinkilpailut, joissa eläin voi joutua alttiiksi kohtuuttomalle rasitukselle tai muulle kivulle taikka kärsimykselle, ovat eläinten hyvinvointilakiehdotuksen mukaan ilmoituksenvaraista toimintaa. Lakiehdotuksen 44 §:n mukaan kilpailun järjestäjällä on oltava riittävät tiedot ja taidot eläinten hyvinvoinnin turvaamiseksi ja kilpailun tai näyttelyiden järjestämiseksi. Kilpailun järjestäjän on lakiehdotuksen mukaan edelleen nimettävä kilpailueläinlääkäri edellä tarkoitettuihin eläinkilpailuihin, mutta eläinlääkärin tehtäviä ehdotetaan muutettaviksi. Kilpailueläinlääkärin tehtävien muuttaminen liittyy kilpailujen valvonnan uudelleenjärjestämiseen. Eläinlääkäri ei lakiehdotuksen mukaan valvo viranomaisen sijaan lainsäädännön noudattamista kilpailussa, vaan hän toimii kilpailunjärjestäjän nimeämänä asiantuntijana huolehtimassa siitä, ettei kilpailu vaaranna eläinten hyvinvointia.

Valiokunnan saamissa lausunnoissa lakiehdotuksen on joiltain osin katsottu heikentävän kilpailueläinlääkärin asemaa. Kilpailutoiminnan laajuuteen nähden ei ole mahdollista käyttää viranomaisresursseja kaikkien eläinkilpailuiden valvontaan. Toisaalta perustuslaista seuraa rajoituksia sille, miten julkisia hallintotehtäviä voidaan antaa muun kuin viranomaisen eli esimerkiksi yksityisen eläinlääkärin hoidettaviksi. Eläinten hyvinvoinnin turvaamiseksi laissa ehdotetaan säädettäväksi nykyistä tarkemmin eläinkilpailun järjestämisestä, minkä lisäksi kilpailueläinlääkärillä on ehdotetun 48 §:n nojalla velvollisuus ilmoittaa viipymättä havaitsemistaan eläinten hyvinvointia vaarantavista havainnoista kilpailun järjestäjälle ja tarvittaessa myös valvontaviranomaiselle.

Luonnonvaraiset eläimet

Nykytilassa luonnonvaraisten eläinten hoitotoiminta tapahtuu usein vapaaehtoisena järjestötoimintana, jonka resurssit hoidon järjestämiseksi eivät välttämättä ole riittävällä tasolla. Hallituksen esityksessä esitetään luonnonvaraisten eläinten auttamista koskevan velvoitteen tehostamista. Eläinten hyvinvointia koskevan lakiehdotuksen 7 §:n 3 momentin mukaan sairasta, vahingoittunutta tai muutoin avuttomassa tilassa olevaa luonnonvaraista eläintä on autettava. Lisäksi la-

Valiokunnan mietintö MmVM 33/2022 vp

kiehdotuksen mukaan kunnan on jatkossa huolehdittava järjestämälleen eläinlääkärin vastaanotolle tuotujen sairaiden tai vahingoittuneiden luonnonvaraisten eläinten lopetuksesta. Säännös selkeyttää nykyistä oikeustilaa.

Loukkaantuneen luonnonvaraisen eläimen lopettaminen on aina eläimen hyvinvoinnin turvaamiseksi hyvä vaihtoehto, sillä asiantuntemattoman hoidon seurauksena eläin voi joutua kärsimään fyysisesti ja henkisesti tarpeettomasti pitkiä aikoja. Luonnonvaraisten eläinten lopettamiseen on käytettävissä päivystävä kunnaneläinlääkäri ja poliisi sekä suurriistavirka-apu. Suurriistavirka-apu eli SRVA-toiminta välittää poliisille metsästäjien apua erilaisissa suurriistaan liittyvissä ongelmatilanteissa esimerkiksi kolareissa loukkaantuneiden hirvieläinten, suurpetojen ja villisikojen jäljestämiseksi. Valiokunta korostaa, että liikenteessä loukkaantuneiden eläinten lopettaminen oikein vähentää eläinten kärsimyksiä.

Eläinten hyvinvointia koskevan lakiehdotuksen 61 §:n mukaan avuttomassa tilassa olevien luonnonvaraisten eläinten hoitolatoiminnan harjoittaminen on jatkossa ilmoituksenvaraista toimintaa. Ilmoitusvelvollisuus koskee muuta kuin ensiavun luonteista hoitoa, eli ensiavun jälkeen eläin on palautettava luontoon, toimitettava asianmukaiseen jatkohoitoon tai lopetettava. Luonnonvaraisten eläinten hoitoa harjoittavan on viimeistään 30 vuorokautta ennen toiminnan aloittamista tai lopettamista tai toiminnan oleellisesti muuttuessa tehtävä siitä ilmoitus aluehallintovirastolle. Ilmoitusvelvollisuuden avulla pyritään varmistamaan, että luonnonvaraisten eläinten pidempiaikainen hoito on osaavissa käsissä ja alan toimijat ovat viranomaisten tiedossa. Hallituksen esityksen mukaan luonnonvaraisten eläinten pidempiaikaista hoitoa antavat nykyisin muutamat eläintarhat, eläinhoitolat, yhdistykset ja asiaan perehtyneet yksityishenkilöt. Valiokunnalle annetuissa lausunnoissa on nostettu esiin, että ilmoitusvelvollisuuden sijaan luonnonvaraisten eläinten hoito olisi tullut säätää luvanvaraiseksi toiminnaksi. Valiokunta toteaa, että sille esitetyn selvityksen perusteella jo ilmoituksenvaraisuus mahdollistaa toiminnan nykyistä selvästi tehokkaamman valvonnan.

Ympäristövaliokunnan maa- ja metsätalousvaliokunnalle antamassa lausunnossa todetaan, että valiokunnan saamissa lausunnoissa on jonkin verran kritisoitu kunnan vastuun rajaamista ainoastaan luonnonvaraisen eläimen lopettamiseen. Lausuntopalautteen mukaan kunnille tulee säätää myös velvollisuus huolehtia kunnan järjestämän eläinlääkärin vastaanotolle toimitetun sairaan tai vahingoittuneen luonnonvaraisen eläimen hoidon tarpeen arvioinnista, ensiavusta ja toimittamisesta asiantuntevaan hoitoon. Valiokunta pitää kritiikkiä perusteltuna, mutta ymmärtää toisaalta kunnan järjestämän eläinlääkäripalvelun rajalliset resurssit. Kunnaneläinlääkärien lakisääteisistä tehtävistä aiheutuvat kustannukset tulee korvata kunnille täysimääräisesti rahoitusperiaatteen mukaisesti. Jo tällä hetkellä tehtävien hoidon rahoitukseen liittyy ongelmia muun muassa eläinsuojeluvalvonnan osalta. Oman kysymyksensä muodostaa kunnaneläinlääkärien osaaminen luonnonvaraisten eläinten auttamiseksi.

Eläinten lopetusta koskevat vaatimukset

Eläinten hyvinvointia koskevan lakiehdotuksen 9 luvussa esitetään säädettäväksi eläinten lopetusta koskevista yleisistä vaatimuksista ja eläinten teurastuksesta. Lopetusta koskevien yleisten vaatimusten osalta 64 §:n 4 momentissa esitetään kiellettäväksi hoidossa olevan eläimen tai poron lopettaminen metsästyksellisin keinoin. Poronhoitaja saa kuitenkin lopettaa poron metsästyks-

Valiokunnan mietintö MmVM 33/2022 vp

sellisin keinoin ampumalla, ja hoidossa olevan eläimen saa lopettaa metsästyksellisin keinoin ampumalla, jos siihen on välitön ja hyväksyttävä syy. Saaliiksi otettavien kalojen ja rapujen sekä syöttinä käytettävien kalojen lopetusta koskevat säännökset esitetään sisällytettäväksi kalastuslakiin. Kala tai rapu on lopetettava mahdollisimman nopeasti ja kivuttomasti sen lopetukseen soveltuvalla menetelmällä ja tekniikalla. Lopetusvelvollisuus ei koske kerralla saatavaa suurta saalismäärää.

Teurastettaessa eläin on hallituksen esityksen mukaan kivun, tuskan ja kärsimyksen minimoimiseksi aina asianmukaisesti tainnutettava tai lopetettava siihen soveltuvalla menetelmällä ennen verenlaskun aloittamista. Lakiehdotuksessa määritellään, että eläimen tainnutus on aina suoritettava ennen verenlaskua, mikä koskee niin uskonnollisista syistä noudatettavaa teurastustapaa kuin yksityiskäyttöön teurastettavaa siipikarjaa. Onnistunut tainnutus poistaa eläimen tuntemiskyvyn ennen kuoleman varmistavan verenlaskun aloittamista. Tainnuttamatta teurastamisen kieltä merkitsee myös sitä, että eläimen omistajan omaan käyttöönsä suorittama siipikarjaan kuuluvan linnun teurastus katkaisemalla linnun kaula terävällä aseella ilman edeltävää tainnutusta on jatkossa kielletty. Ehdotettu tainnutusvaatimus ei rajaa tainnutusmenetelmien käyttöä nykyisestä, eli sallittua on myös niin sanotun peruutettavan tainnutusmenetelmän, kuten sähkötainnutuksen, käyttö. Valiokunta toteaa, että tainnuttamatta teurastusta koskevien uusien vaatimusten soveltaminen tulee edellyttämään riittävän laajaa neuvontaa ja koulutusta erityisesti siltä osin kuin vaatimukset kohdistuvat muihin kuin ammattimaisiin toimijoihin, kuten kotitarvekanojen pitäjiin.

Sekä muslimien halal-lihan että juutalaisten kosher-lihan tuotannossa on tärkeää, että eläin on terve ja vahingoittumaton, kun se teurastetaan. Hallituksen esityksen säätämisyjärjestystä koskevissa perusteluissa on käsitelty laajasti ehdotetun teurastusta koskevan sääntelyn suhdetta uskonnonvapauteen, yhdenvertaisuuteen ja syrjinnän kieltoon. Ulkoministeriö on maa- ja metsätalousvaliokunnalle antamassaan lausunnossa kuvannut Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytäntöä sekä kansainvälisten ihmisoikeussopimusten täytäntöönpanoon liittyviä suosituksia. Ulkoministeriö on lausunnossaan pitänyt tärkeänä esitykseen sisältyvän tainnuttamatta teurastamista koskevan kiellon perus- ja ihmisoikeusvaikutusten huolellista arviointia ja sen selvittämistä, miten esitetty kieltä vaikuttaisi konkreettisesti uskonnollisiin vähemmistöryhmiin kuuluvien ihmisten perus- ja ihmisoikeuksien toteutumiseen Suomessa.

Perustuslakivaliokunta on maa- ja metsätalousvaliokunnalle antamassaan lausunnossa katsonut, että ehdotetulle sääntelylle on hyväksyttävä eläinten suojelemiseen liittyvä painava yhteiskunnallinen peruste (PeVL 106/2022 vp — HE 186/2022 vp). Perustuslakivaliokunnan mielestä ehdotettu ennen tainnuttamista tapahtuvan verenlaskun kieltä ja sen merkitsemä perustuslain 11 §:ssä turvatun uskonnon harjoittamisen vapauden rajoitus ei kuitenkaan muodostu oikeasuhtaiseksi suhteessa kiellon taustalla olevaan eläinten suojelemisen tavoitteeseen. Perustuslakivaliokunta on edellyttänyt, että maa- ja metsätalousvaliokunta muuttaa ehdotettua sääntelyä niin, että se mahdollistaa nykyisen kaltaisen poikkeuksen ehdotetuista teurastusta koskevista säännöksistä uskonnon harjoittamisen vapauden turvaavalla tavalla.

Voimassa olevassa eläinsuojelulaissa säädetään uskonnollisista syistä noudatettavasta erityisestä teurastustavasta lain 33 b §:ssä. Sen mukaan uskonnollisista syistä noudatettava teurastustapa, jossa verenlasku aloitetaan samanaikaisesti eläimen tainnuttamisen kanssa, on sallittua. Siipikar-

Valiokunnan mietintö MmVM 33/2022 vp

jaan kuuluva eläin sileälästäisiä lintuja lukuun ottamatta saadaan lisäksi teurastaa katkaisemalla kaula nopeasti terävällä aseella. Uskonnollista syistä tapahtuva erityinen teurastustapa on sallittua vain teurastamossa ja tarkastuseläinlääkärin läsnä ollessa. Maa- ja metsätalousvaliokunta ehdottaa jäljempänä yksityiskohtaisissa perusteluissa kuvatulla tavalla voimassa olevan lain 33 b §:ää vastaavan säännöksen lisäämistä eläinten hyvinvointilain eläinten teurastusta koskevaan 65 §:ään. Valiokunta katsoo, että sääntely ehdotetun muutoksen jälkeen turvaa uskonnon harjoittamisen vapauden perustuslakivaliokunnan edellyttämällä tavalla vastaavassa laajuudessa kuin nykyisin.

Eläinten hyvinvoinnin turvaamisen tavoite saa kuitenkin tieteellisen tiedon lisääntyessä jatkuvasti lisää painoarvoa yhteiskunnallisessa päätöksenteossa. Valiokunta viittaa hallituksen esitykseen siltä osin kuin siinä todetaan, että eläinten teurastusta koskevat säännökset eläinten hyvinvointilaissa eivät estä uskonnollisista syistä noudatettavaa teurastustapaa käyttäen tuotettujen tuotteiden maahantuontia. Oikeuteen syödä uskonnollisin menetelmin teurastettua lihaa ei puututa. Siipikarjaa ei tähänkään asti ole teurastettu tainnuttamatta teurastamoissa, vaan kyse on muutamista yksityiskäyttöön tarkoitetuista linnuista. Muu tainnuttamatta teurastettu liha on tähänkin asti tuotu Suomeen ulkomailta. Uskonnollisin menetelmin teurastetun lihan hankkimiselle ei ole estettä, eikä ehdotetulla sääntelyllä ole vaikutusta lihan hankkimiseen markkinoilta.

Hallinto ja valvonta

Eläinten hyvinvoinnin valvontaa koskevaa sääntelyä esitetään tarkennettavaksi ja lisättäväksi valvonnan tehostamiseksi. Erityisesti valvontaviranomaisen keinoja puuttua eläinten hyvinvointia koskeviin epäkohtiin ehdotetaan lisättäväksi. Eläinten hyvinvointilaissa esitetään uutena valvontakeinona säädettäväksi myös valvontaviranomaisen mahdollisuudesta antaa toimijalle kehoitus, jos havaittu rikkomus on vähäinen ja epäkohta voidaan poistaa tarkastuksen yhteydessä tai ilman, että se edellyttää uusintatarkastusta. Kehotus on käyttökelpoinen toimenpide esimerkiksi silloin, kun laissa säädetty ilmoitus on jäänyt tekemättä tai lupa hakematta ja voidaan olettaa, että valvonnan kohde tekee ilmoituksen tai hakee lupaa kehotuksen saatuaan. Valiokunta toteaa, että eläinten hyvinvointisäädöksiä voidaan rikkoa hyvin monella tavalla. Osa rikkomuksista on luonteeltaan varsin vähäisiä. Monet vähäiset rikkomukset myös korjataan valvontaviranomaisen antaman kehotuksen jälkeen. Esimerkkinä voidaan mainita vaikkapa vasikkakarsinan vähäisessä määrin liian pieni koko, jonka eläintenpitäjä korjaa saatuaan valvontaviranomaiselta kehotuksen taikka määräyksen. Valiokunta pitää myönteisenä, että valvontaviranomaisella on keinoja puuttua eläinten hyvinvointia koskeviin epäkohtiin monipuolisesti erilaisin keinoin ja näin myös kohdentaa tehokkaimmat toimet vakavimpiin eläinten hyvinvointia koskevien vaatimusten rikkomuksiin.

Käytännössä vakavien eläinten hyvinvointia koskevien vaatimusten rikkomusten taustalla on usein eläimen omistajan terveydellisiä, sosiaalisia tai taloudellisia vaikeuksia. Eläinten hoitajalla on ratkaisevan suuri merkitys eläinten hyvinvoinnille. Lähtökohtaisesti osaava eläimen hoitaja kykenee ratkaisemaan eläinten hyvinvointiin liittyvät ongelmat itse tai hakemaan ulkopuolista apua. Käytännössä näin ei valitettavasti kuitenkaan aina ole. Eläinten hyvinvointilain mukaisen valvontaviranomaisen tehtävänä on keskittyä eläinten hyvinvointiin, ja eläinten omistajan hyvinvointi tulee turvata muilla keinoin. Tästä syystä valiokunta pitää tärkeänä, että uupuneelle tai muista ongelmista kärsivälle eläinten omistajalle saadaan riittävän varhaisessa vaiheessa asian-

Valiokunnan mietintö MmVM 33/2022 vp

mukaista apua ja yhteistyö eläinten hyvinvointia valvovien ja muiden viranomaisten välillä toimii. Tuotantoeläinten hyvinvoinnin kannalta on tärkeää huolehtia tuottajien jaksamisesta esimerkiksi varmistamalla lomitusjärjestelyiden sujuvuus ja tarjoamalla tuottajille monipuolista asiantuntija-apua matalalla kynnyksellä.

Eläinten hyvinvointilakiin liittyvät viranomaistehtävät jakautuvat useille valtion ja kuntien viranomaisille. Ruokaviraston tehtävänä on keskushallinnon viranomaisena suunnitella, ohjata ja kehittää valtakunnallisesti eläinten hyvinvoinnin valvontaa sekä valvoa eläinten hyvinvointisäädösten noudattamista. Aluehallintovirastot suunnittelevat, kehittävät ja ohjaavat eläinten hyvinvoinnin valvonnan järjestämistä sekä valvovat hyvinvointisäädösten noudattamista toimialueillaan. Ruokaviraston ja aluehallintovirastojen tehtäviin esitetään lähinnä joitakin täsmennyksiä. Eläinten hyvinvointilain 74 §:n mukaan kunnaneläinlääkäri ja kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitava viranhaltija valvovat nykyiseen tapaan eläinten hyvinvointimääräysten noudattamista kunnan alueella.

Eläinsuojeluvalvonta on kuntien ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueilla hoidettu niin kutsuttuna valtion toimeksiantotehtävänä, jolloin kunnalle maksettava korvaus kunnaneläinlääkäriin suorittamasta valvonnasta on hoidettu aluehallintovirastojen kautta. Eläinsuojeluvalvonnan osalta kustannukset ovat valiokunnan saaman selvityksen mukaan lähes kymmenkertaistuneet viimeisten kymmenen vuoden aikana. Lakiehdotukseen ei sisälly velvollisuutta järjestää eläinten hyvinvoinnin valvonta myös virka-ajan ulkopuolella. Tätä on perusteltu sillä, että velvoite edellyttäisi lisäresursseja valvontaan sekä kunnissa että aluehallintovirastoissa. Tällä hetkellä kunnilla on velvollisuus järjestää eläinlääkintähuollon tehtävistä virka-ajan ulkopuolella vain kiireellisen eläinlääkäriavun antaminen.

Paikallisena eläinten hyvinvointilain mukaisena viranomaisena toimii kunnaneläinlääkäri ja kunnan terveydensuojeluvalvonnan lisäksi nykyiseen tapaan myös poliisi. Poliisin tehtäviin ei esitetä laissa muutoksia. Poliisin oman arvion mukaan lakiesitys sisältää kuitenkin useita elementtejä, joiden myötä poliisille ilmoitettujen eläimiin kohdistuvien rikosten määrä tulee todennäköisesti entisestään lisääntymään. Esimerkiksi pentutehtailuun, salakuljetuksiin sekä kiellettyjen jalostusyhdistelmien käyttöön liittyvien rikosilmoitusten määrä voi lakiesityksen myötä kasvaa merkittävästikin. Eläinten hyvinvointilaissa esitetään säädettäväksi Tullille toimivalta valvoa muiden valvontaviranomaisten ohella eläinten hyvinvointisäädösten noudattamista EU:n sisärajoilla tai kun eläimiä kuljetetaan kolmanteen maahan. Tullin valvontatoimivaltaa on perusteltu erityisesti ehdotetun koiran- ja kissapentujen tuontikiellon valvontaa ajatellen. Tullin toimivallan laajentaminen nykytilanteesta yksinkertaistaa ja tehostaa tarkastuksia ja lisää valvonnan vaikuttavuutta.

Lakia valmisteltaessa on noussut esille, että Tulli tulee tarvitsemaan apua eläinten hyvinvoinnin arvioimiseksi erilaisissa kriittisissä valvontatilanteissa, joihin Tullin osaaminen ei riitä. Hallituksen esityksessä todetaan, että Ruokaviraston tulee järjestää erityisesti Tullille tarvittavaa koulutusta uusien valvontatehtävien hoitamiseen liittyvissä kysymyksissä. Valiokunta toteaa, että uusi lainsäädäntö tulee lisäämään kaikkien valvontaviranomaisten koulutustarpeita. Valvontaviranomaisten monipuolisen osaamisen ja riittävien resurssien varmistaminen on lain toimeenpanon kannalta keskeistä.

Valiokunnan mietintö MmVM 33/2022 vp

Valvontaviranomaisen oikeudesta tehdä tarkastuksia esitetään säädettäväksi eläinten hyvinvointilain 78 §:ssä. Pykälän 5 momentissa esitetään säädettäväksi pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävässä tilassa tehtävän tarkastuksen edellytyksistä. Perustuslakivaliokunta on maa- ja metsätalousvaliokunnalle antamassaan lausunnossa kiinnittänyt huomiota sääntelyn suhteeseen perustuslain 10 §:n 1 momentissa turvattuun kotirauhaan (PeVL 106/2022 vp — HE 186/2022 vp). Sääntelyn oikeasuhtaisuuden näkökulmasta perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännössä lähtökohtana on ollut, ettei kotirauhan suojaan tule puuttua enimmillään sakolla rangaistavien, moitittavuudeltaan vähäisten rikkomusten selvittämiseksi. Ehdotetussa eläinten hyvinvointilain 78 §:n 5 momentissa tarkastustoimivalta ulottuu laaja-alaisesti myös tilanteisiin, joissa on kysymys ainoastaan sakolla rangaistavista teoista tai laiminlyönnöistä. Siten ehdotettu tarkastustoimivalta kotirauhan piirissä koskee myös sellaisia tekoja tai laiminlyöntejä, jotka eivät perustuslakivaliokunnan mielestä täytä tällaiselle tarkastustoimivallalle asetettavaa oikeasuhtaisuusvaatimusta. Maa- ja metsätalousvaliokunta ehdottaa tarkastuksen toimittamisen kynnykseen perustuslakivaliokunnan edellyttämää muutosta jäljempänä yksityiskohtaisissa perusteluissa kuvatulla tavalla.

Valvontaviranomaisen oikeudesta käyttää ulkopuolista asiantuntijaa ja avustajaa valvontaa ja tarkastusta tehtäessä esitetään säädettäväksi eläinten hyvinvointilain 82 §:ssä. Mahdollisuus avustajan käyttöön esimerkiksi eläinten kiinniottoon tai lopetukseen kiireellistä apua järjestettäessä on hyvä ja tarpeellinen, ja näin on toimittu nykyinsäädännönkin vallitessa. Asiantuntija-avun käytön mahdollistaminen on hyvä myös esimerkiksi vieraslajien tunnistamiseen. Valiokunta pitää tärkeänä, että valvojien ja heitä avustavien henkilöiden pätevyyteen ja käytännön osaamiseen kiinnitetään huomiota ja varmistetaan myös tältä osin valvonnan tasapuolisuus ja yhdenmukaisuus maan eri osissa. Valiokunta toteaa lisäksi, että myös eläimen omistajalla on oikeus avustajan käyttöön valvontatilanteessa normaalin hallintomenettelyn puitteissa jo nyt ja vastaavasti myös jatkossa. Tätä mahdollisuutta on tärkeää lain toimeenpanossa aktiivisesti tuoda esiin eläimen omistajan oikeuksien toteutumisen varmistamiseksi.

Valiokunta kiinnittää lopuksi huomiota siihen, että hallitusohjelman mukaisesti on perustettu määräaikainen eläinsuojeluasiamiehen virka. Ympäristövaliokunta on maa- ja metsätalousvaliokunnalle antamassaan lausunnossa pitänyt tärkeänä, että eläinsuojeluasiamiehen tehtävä vakinaistetaan ja tätä varten varataan riittävät resurssit. Maa- ja metsätalousvaliokunta pitää eläinsuojeluasiamiehen toimintaa niin ikään tärkeänä ja katsoo, että vakinaisen tehtävän tarpeellisuutta tulee selvittää. Samalla tulee kiinnittää huomiota siihen, miten turvataan tehtävän edellyttämät riittävät resurssit suhteessa vaikuttavuuteen. Riittävän monipuolisen osaamisen varmistaminen laaja-alaisesti hyvin erilaisia eläinlajeja koskevassa tehtävässä on tärkeää. Valiokunta katsoo, että toimijan nimikkeeksi sopisi yhdenmukaisesti muiden vastaavia tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa jatkossa eläinasiavaltuutettu. Samassa yhteydessä valiokunta haluaa ottaa huomioon sille annetuissa lausunnoissa esitetyn monijäsenisen lautakunnan nimeämisen Ruokaviraston yhteyteen. Tällaisen yleisellä tasolla eläinten hyvinvoinnin valvonnan ja lainsäädännön tulkinnan yhdenmukaisuutta arvioivan monijäsenisen lautakunnan tehtäviä ja tarvetta tulee niin ikään mahdollisuuksien mukaan selvittää.

Voimaantulo

Hallituksen esityksen mukaan ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2023 alusta. Lakiehdotusten eduskuntakäsittelyyn kuluneen ajan vuoksi esitetty voimaantuloajankohta ei

Valiokunnan mietintö MmVM 33/2022 vp

ole mahdollinen. Lain toimeenpanon kannalta on valvontaviranomaisten näkökulmasta pidetty tärkeänä, että lait tulevat voimaan valvontavuoden alusta. Kesken valvontavuotta voimaan tulevat muutokset aiheuttaisivat toimeenpanolle ylitsepääsemättömiä ongelmia, sillä eläintenpitäjien tiedottaminen ja uusien muutoksiin varautuminen, valvontaohjeiden ja -lomakkeiden laatiminen, valvontaviranomaisten koulutukset sekä valvontasovellusmuutokset kesken valvontavuotta eivät onnistu teknisistä ja resurssisyyistä. Esimerkiksi tukisovellukseen, jossa myös eläinten hyvinvoinnin täydentävien ehtojen seuraamusten arviointi tapahtuu, ei voi tehdä muutoksia kesken valvontavuoden. Lisäksi useiden lain säännösten soveltaminen edellyttää käytännössä lain sääntelyä täydentävän asetustasoisien sääntelyn olemassaoloa, mistä syystä asetusvalmistelulle on perusteltua varata vielä lisää aikaa ennen lain voimaantuloa. Maa- ja metsätalousvaliokunta katsoo, että hallituksen esitykseen sisältyvien lakien voimaantulo vuoden 2024 alusta on edellä esitetyistä syistä perusteltua.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Laki eläinten hyvinvoinnista

2 luku. Yleiset periaatteet ja vastuu eläimistä

9 §. Eläinlajilistojen muuttaminen. Pykälässä esitetään säädettäväksi lain liitteenä olevien eläinlajilistojen eli niin sanottujen positiivilistojen muuttamisesta. Perustuslakivaliokunta on maa- ja metsätalousvaliokunnalle antamassaan lausunnossa kiinnittänyt edellä yleisperusteluissa kuvatulla tavalla huomiota siihen, että lain liite on osa lakia ja sitä muutetaan samalla tavalla kuin lakia muutenkin. Tästä syystä maa- ja metsätalousvaliokunta ehdottaa pykälää ja sen otsikkoa täsmennettäväksi siten, että pykälässä selkeästi säädetään viranomaisten toimivallasta ehdottaa ministeriölle muutoksia ja arvioida listojen sisältöä. Pykälän otsikossa ehdotetaan viitattavaksi eläinlajilistojen muuttamista koskeviin ehdotuksiin. Koska pykälässä ei ole tarkoitus säätää eduskunnalle perustuslain 3 §:n mukaan kuuluvan lainsäädäntövallan käyttämisestä ja siihen liittyvästä lain liitteenä olevan listan muuttamisesta, ehdottaa maa- ja metsätalousvaliokunta hallituksen esitykseen sisältyvää pykälän 1 momenttia poistettavaksi. Pykälän uuden 3 momentin viittaus 2 momenttiin ehdotetaan vastaavasti muutettavaksi viittaukseksi 1 momenttiin.

3 luku. Eläinten kohtelu

16 §. Toimenpiteiden tekijä ja kivunlievityksen käyttö. Pykälässä esitetään säädettäväksi leikkauksen tai muun kipua aiheuttavan toimenpiteen tekijälle asetettavista vaatimuksista ja kivunlievityksen käytöstä. Maa- ja metsätalousvaliokunta ehdottaa pykälän 1 momenttia täsmennettäväksi siten, että siinä viitataan lakiehdotuksen 15 §:n tavoin kipua tai kärsimystä aiheuttaviin toimenpiteisiin. Pykälän 3 momentissa esitetään säädettäväksi asetuksenantovaltuudesta, jonka nojalla voidaan antaa tarkempia säännöksiä toimenpiteiden tekemisessä käytettävistä menetelmistä ja tarvittavasta kivunlievityksestä sekä annetaan säännökset muilta kuin eläinlääkärimämmälin harjoittajilta edellytettävästä koulutuksesta ja pätevyydestä. Maa- ja metsätalousvaliokunta ehdottaa 3 momentin 2 kohtaa tarkennettavaksi perustuslakivaliokunnan lausunnon perusteella siten, että siinä viitataan nimenomaan pykälän 1 momentissa tarkoitettuihin toimenpiteiden tekijöihin.

8 luku. Luvan- ja ilmoituksenvarainen eläinten pito

57 §. Kotieläinpihasta tehtävä ilmoitus. Pykälässä esitetään säädettäväksi kotieläinpihan pitäjän ilmoitusvelvollisuudesta. Käytännössä valtaosa ilmoituksista tullaan etukäteisarvioiden mukaan tekemään sähköisen palvelun kautta, jolloin eläinten pitäjä tallentaa tiedot suoraan sähköiseen järjestelmään. Paperisten ilmoitusten varalta on kuitenkin tarpeen säätää viranomaisesta, joka tallettaa tiedot sähköiseen järjestelmään. Valiokunta ehdottaa pykälässä säädettävää ilmoitusvelvollisuutta selkeytettäväksi ilmoituksen vastaanottavan viranomaisen osalta. Valiokunta ehdottaa pykälää muutettavaksi siten, että lisätiedot eläinten pitäjän pätevyydestä sekä selvitys eläinten hoidosta ilmoitetaan aluehallintovirastolle, joka tallettaa ne eläintenpitäjä- ja pitopaikkarekisteriin.

58 §. Luonnonvaraisten eläinlajien tarhauksesta tehtävä ilmoitus. Vastaavasti kuin edellä on 57 §:n osalta kuvattu, myös luonnonvaraisten eläinlajien tarhausta koskevaa ilmoitusvelvollisuutta on tarpeen selkeyttää ilmoituksen vastaanottavan viranomaisen osalta. Valiokunta ehdottaa pykälää muutettavaksi siten, että lisätiedot eläinten pitäjän pätevyydestä, selvitys eläinten hoidosta sekä tarvittaessa tieto riistanhoidollisesta tarkoituksesta ilmoitetaan aluehallintovirastolle, joka tallettaa ne eläintenpitäjä- ja pitopaikkarekisteriin.

59 §. Broilerikasvattamot. Vastaavasti kuin edellä on 57 ja 58 §:n osalta kuvattu, myös broilerikasvattamot koskevaa pykälän 1 momentissa säädettäväksi esitettyä ilmoitusvelvollisuutta on tarpeen selkeyttää ilmoituksen vastaanottavan viranomaisen osalta. Valiokunta ehdottaa pykälän 1 momenttia muutettavaksi siten, että lisätiedot kasvatusosastoista ilmoitetaan aluehallintovirastolle, joka tallettaa ne pitopaikkarekisteriin.

60 §. Ammattimainen tai muutoin laajassa mitassa tapahtuva seura- ja harrastuseläinten pito. Vastaavasti kuin edellä on 57 ja 58 §:n sekä 59 §:n 1 momentin osalta kuvattu, myös pykälän 2 momentissa säädettäväksi ehdotettua hevoseläimiä pitävää koskevaa ilmoitusvelvollisuutta on tarpeen selkeyttää ilmoituksen vastaanottavan viranomaisen osalta. Valiokunta ehdottaa pykälän 2 momenttia muutettavaksi siten, että lisätiedot eläinten pitäjän pätevyydestä sekä selvitys eläinten hoidosta ilmoitetaan aluehallintovirastolle, joka tallettaa ne eläintenpitäjä- ja pitopaikkarekisteriin.

9 luku. Eläinten lopetus

65 §. Eläinten teurastus. Perustuslakivaliokunta on maa- ja metsätalousvaliokunnalle antamassaan lausunnossa edellyttänyt edellä yleisperusteluissa kuvatulla tavalla, että maa- ja metsätalousvaliokunta muuttaa lakiehdotuksen eläinten teurastusta koskevaa sääntelyä niin, että se mahdollistaa nykyisen kaltaisen poikkeuksen ehdotetuista teurastusta koskevista säännöksistä uskonnon harjoittamisen vapauden turvaavalla tavalla. Maa- ja metsätalousvaliokunta ehdottaa pykälää täydennettäväksi uudella 2 ja 3 momentilla, jotka vastaavat sisällöltään voimassa olevan eläinsuojelulain 33 b §:n säännöksiä uskonnollisista syistä noudatettavasta erityisestä teurastustavasta. Ehdotetun uuden 2 momentin mukaan sellainen uskonnollinen teurastustapa on sallittu, jossa verenlasku aloitetaan samanaikaisesti eläimen tainnuttamisen kanssa tai jossa siipikarjaan kuuluva eläin sileälästäisiä lintuja lukuun ottamatta teurastetaan katkaisemalla kaula nopeasti terävällä aseella. Tällainen teurastus on sallittua vain teurastamossa tarkastuseläinlääkärin läs-

Valiokunnan mietintö MmVM 33/2022 vp

naolessa. Uudessa 3 momentissa ehdotetaan selvyuden vuoksi säädettäväksi, että eläimelle ei saa suorittaa muita teurastukseen liittyviä toimenpiteitä ennen kuin se on kuollut.

66 §. Lopetusasetuksen soveltaminen eläinten lopetukseen ja teurastukseen. Pykälän 2 momentissa esitetään säädettäväksi asetuksenantovaltuudesta, joka koskee eläinten lopetusta muualla kuin teurastamossa. Pykälän yksityiskohtaisissa perusteluissa kuvataan EU:n lopetusasetuksen soveltamista kaloihin ja tarhattuun riistaan, porot mukaan lukien. Asetuksenantovaltuuden nojalla on tarkoitus antaa myös näiden eläinlajien osalta lopetusasetusta täydentäviä kansallisia säännöksiä. Valiokunta ehdottaa, että asetuksenantovaltuutta täsmennetään lisäämällä 2 momenttiin maininta porojen, tarhatun riistan ja kalojen teurastuksesta.

11 luku. Valvonta

78 §. Tarkastus ja näytteenotto. Pykälässä esitetään säädettäväksi valvontaviranomaisen oikeudesta tehdä tarkastus ja näytteenotosta. Maa- ja metsätalousvaliokunta ehdottaa pykälän otikkoon tehtäväksi teknisen korjauksen siten, että siitä poistetaan turha väliviiva.

Pykälän 5 momentissa esitetään säädettäväksi pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävässä tilassa tehtävän tarkastuksen edellytyksistä. Perustuslakivaliokunta on maa- ja metsätalousvaliokunnalle antamassaan lausunnossa edellä yleisperusteluissa kuvatulla tavalla edellyttänyt, että maa- ja metsätalousvaliokunta korottaa tällaisen perustuslain 10 §:n 1 momentissa turvaton kotirauhan piiriin ulottuvan tarkastuksen toimittamisen kynnystä sääntelyn oikeasuhtaisuuden varmistamiseksi. Perustuslakivaliokunnan lausunnon mukaan tämä on mahdollista esimerkiksi rajaamalla tarkastusoikeus tilanteisiin, joissa on aihetta epäillä eläinten kohtelua, hoitoa tai pitopaikkaa koskevien säännösten olennaista tai vakavaa rikkomista laissa rangaistavaksi säädetyllä tavalla. Maa- ja metsätalousvaliokunta ehdottaa 5 momenttia täydennettäväksi siten, että siinä säädetyt tarkastuksen edellytyksenä on aihe epäillä hyvinvointisäädösten olennaista tai vakavaa rikkomista.

80 §. Tiedonsaantioikeus. Pykälässä esitetään säädettäväksi valvontaviranomaisen tiedonsaantioikeudesta. Pykälän 3 momentissa esitetään täsmennettäväksi 1 momentissa säädettyä tiedonsaantioikeutta arkaluonteisten henkilötietojen osalta. Valiokunta ehdottaa pykälän kirjoitustapaa selkiytettäväksi siten, että esitetty 3 momentti siirretään pykälän 2 momentiksi ja siinä viitataan pykälän otsikon mukaisesti tiedonsaantioikeuteen tietojensaantioikeuden sijaan. Lisäksi valiokunta ehdottaa pykälässä käytettyä verbin konditionaalimuotoa korjattavaksi perusmuotoon ja uuteen 3 momenttiin lisättäväksi viittauksen 1 momentin lisäksi myös uuteen 2 momenttiin.

83 §. Tarkastusmenettely ja asianosaisen kuuleminen. Pykälän 2 momentissa esitetään viitattavaksi asianosaisen kuulemisen osalta yleisesti hallintolakiin. Esitetyn 2 momentin mukaan asianosaisen kuulemisesta on tietyissä tilanteissa asian kiireellisuuden vuoksi kuitenkin mahdollista poiketa. Eläinten hyvinvoinnin turvaaminen voi edellyttää sellaisia välittömiä toimenpiteitä, kuten hoidon hankkimista eläimelle, joita ei voida viivästyttää. Tältä osin esitetyssä 2 momentissa viitataan muun ohella eläimen myymistä, muuta luovuttamista ja lopettamista koskevaan 98 §:ään. Valiokunta ehdottaa pykälän 2 momentissa olevan viittauksen 98 §:n 2 momenttiin korjattavaksi viittaukseksi 98 §:n 1 momenttiin.

14 luku. Rangaistussäännökset

109 §. Eläinsuojelurikkomus. Pykälässä esitetään säädettäväksi eläinsuojelurikkomuksesta pääosin voimassa olevan eläinsuojelulain 54 §:ää vastaavalla tavalla. Pykälään esitetään sisällytettäväksi myös jonkin verran uusia kriminalisointeja. Esitetyn 1 momentin 12 kohdan mukaan on rangaistavaa tahallaan tai huolimattomuudesta laiminlyödä eläintä teurastettaessa 65 §:n 1 momentin vastaisesti eläimen tainnuttaminen tai lopettaminen ennen verenlaskun aloittamista tai rikkoa kieltoa ryhtyä eläimen suhteen muihin toimenpiteisiin ennen kuin se on kuollut. Maa- ja metsätalousvaliokunta ehdottaa edellä kuvatulla tavalla eläinten teurastusta koskevaa 65 §:ää täydennettäväksi uudella uskonnollista teurastustapaa koskevalla 2 momentilla. Tämän 65 §:ää koskevan muutosehdotuksen vuoksi valiokunta ehdottaa myös 1 momentin 12 kohdan täydentämistä siten, että siinä viitataan myös 65 §:n 2 momentin uskonnollista teurastustapaa koskevien vaatimusten laiminlyöntiin.

Perustuslakivaliokunta on maa- ja metsätalousvaliokunnalle antamassaan lausunnossa käsitellyt rikosoikeudellista laillisuusperiaatetta ja katsonut, että pykälää on syytä vielä tarkastaa kokonaisuudessaan suhteessa perustuslain 8 §:stä johdettavaan rikosoikeudellisen tunnusmerkistön täsmällisyysvaatimukseen. Maa- ja metsätalousvaliokunta ehdottaa tekemänsä tarkastelun perusteella eräitä täsmennyksiä pykälän 2 momenttiin.

Esitetyn pykälän 2 momentin 2 kohdan mukaan on rangaistavaa tahallaan tai törkeästä tuottamuksesta laiminlyödä lain 11 §:n 2 momentissa säädettävä ”alle viittätoista vuotta nuorempaa lasta” koskeva valvontavelvollisuus. Esitetyn 11 §:n 2 momentin mukaan lapsen vanhemmilla tai muilla huoltajilla taikka muilla henkilöillä, joilla on valvonnassaan viittätoista vuotta nuorempi lapsi, on velvollisuus huolehtia siitä, ettei lapsi kohtele eläimiä 13 §:n vastaisesti. Valiokunta ehdottaa 2 momentin 2 kohdan sanamuotoa korjattavaksi siten, että siitä poistetaan sana ”alle”.

Esitetyn pykälän 2 momentin 22 kohdan mukaan on rangaistavaa tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta rikkoa eläintenpitokieltoa tai toimia toisen välikätenä eläintenpitokiellon kiertämiseksi. Maa- ja metsätalousvaliokunta ehdottaa 2 momentin 22 kohtaa täsmennettäväksi siten, että siinä viitataan rikoslain 17 luvun 23 §:ssä tarkoitettuun eläintenpitokieltoon.

2. Laki eläinlääkärimääräyksen harjoittamisesta annetun lain 12 §:n muuttamisesta

12 §. Ilmoitus- ja tietojenantovelvollisuus. Pykälän 2 momentissa esitetään säädettäväksi eläinlääkärimääräyksen velvollisuudesta ilmoittaa eläintautien leviämisen estämiseksi välttämättömistä seikoista. Valiokunta ehdottaa momenttiin lisättäväksi myös uuden taudin, millä tarkoitetaan eläintautilainsäädännön mukaisesti määriteltä uutta eläintautia.

9. Laki luonnonsuojelulain 38 ja 41 §:n muuttamisesta

Lain nimike. Hallituksen esityksen antamisen jälkeen eduskunta on hyväksynyt uuden luonnonsuojelulain (9/2023), joka tulee voimaan 1.6.2023. Myös uudessa luonnonsuojelulaissa viitataan kumottavaksi esitettyyn eläinsuojelulakiin, joten viittauksen korjaaminen vastaamaan uutta eläinten hyvinvointilakia on tarpeen. Uudessa luonnonsuojelulaissa ainoa viittaus eläinsuojelula-

Valiokunnan mietintö MmVM 33/2022 vp

kiin on sen 71 §:ssä. Koska lakiehdotus koskee vain yhden pykälän muuttamista, tulee pykälä yksilöidä myös lain nimikkeessä. Valiokunta ehdottaa lain nimikettä muutettavaksi tältä osin.

38 §. Eläinlajien rauhoittaminen. Voimassa olevan luonnonsuojelulain eläinlajien rauhoittamista koskevassa 38 §:ssä viitataan kumottavaksi ehdotettuun eläinsuojelulakiin. Uudessa 1.6.2023 voimaan tulevassa luonnonsuojelulaissa eläin- ja kasvilajien rauhoittamisesta säädetään lain 69 §:ssä. Pykälään ei sisälly voimassa olevaa lakia vastaavaa viittausta eläinsuojelulakiin, joten pykälän muuttaminen ei tässä yhteydessä ole tarpeen.

41 §. Avuttomassa tilassa tavattu rauhoitettu eläin. Voimassa olevan luonnonsuojelulain avuttomassa tilassa tavattua rauhoitettua eläintä koskevassa 41 §:ssä viitataan kumottavaksi ehdotettuun eläinsuojelulakiin. Uudessa 1.6.2023 voimaan tulevassa luonnonsuojelulaissa vastaava säännös avuttomassa tilassa löydetystä rauhoitetusta eläimestä sisältyy lain 71 §:ään. Valiokunta ehdottaa uuden luonnonsuojelulain 71 §:ää muutettavaksi siten, että siinä viitataan eläinsuojelulain sijaan ehdotettuun eläinten hyvinvointilakiin.

LA 10/2021 vp

Hallituksen esitykseen sisältyvän eläinten hyvinvointilakiehdotuksen 9 lukuun sisältyvät säännökset eläinten lopetuksesta ja teurastuksesta. Lakiehdotuksessa eläinten teurastusta koskevaa sääntelyä esitetään muutettavaksi vastaavasti kuin lakialoitteessa ehdotetaan eli siten, että eläin on aina tainnutettava ennen verenlaskua. Perustuslakivaliokunta on maa- ja metsätalousvaliokunnalle antamassaan lausunnossa katsonut, että ehdotetun sääntelyn merkitsemä perustuslain 11 §:ssä turvatun uskonnon harjoittamisen vapauden rajoitus ei muodostu oikeasuhtaiseksi suhteessa kiellon taustalla olevaan eläinten suojelemisen tavoitteeseen. Perustuslakivaliokunta on edellyttänyt, että sääntelyä muutetaan, ja maa- ja metsätalousvaliokunta on edellä yksityiskohtaisissa perusteluissa esittänyt eläinten teurastusta koskevan lakiehdotuksen 65 §:n täydentämistä voimassa olevan eläinsuojelulain 33 b §:n sääntelyä vastaavalla tavalla. Näin ollen maa- ja metsätalousvaliokunta ehdottaa, että lakialoite hylätään.

LA 35/2021 vp

Hallituksen esitykseen sisältyvän eläinten hyvinvointilakiehdotuksen 3 lukuun sisältyy vastaava kielto käyttää ja pitää hallussa eläimelle kipua aiheuttavia ohjaus- ja hallintavälineitä kuin mitä lakialoitteessa ehdotetaan. Siksi valiokunta ehdottaa, että lakialoite hylätään.

LA 39/2022 vp

Hallituksen esityksen perusteluissa tarkastellaan laajasti eläinten itseisarvoa. Eläinten itseisarvon katsotaan käyvän ilmi eläinten hyvinvointilakiehdotuksen 1 §:n 2 momentin mukaisesta tarkoituksesta, joka on eläinten kunnioituksen ja hyvän kohtelun lisääminen. Lakiin kirjattu eläinten itseisarvoon perustuva eläinten kunnioittaminen vastaa valiokunnan näkemyksen mukaan pitkälti lakialoitteessa ehdotettua eläinten itseisarvon sisällyttämistä lakiin. Siksi valiokunta ehdottaa, että lakialoite hylätään.

TPA 32/2019 vp ja 117/2022 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 33/2022 vp

Hallituksen esityksen käsittelyyn yhdistetyissä toimenpidealoitteissa ehdotetaan toimia tietojen keruun tehostamiseksi erityisesti koirahyökkäyksistä ja niihin syyllistyvistä koiraroduista. Eläinten hyvinvointilakiehdotukseen sisältyy useita säännösehdotuksia, joilla parannetaan viranomaisten ja kansalaisten mahdollisuuksia saada tietoja eläimistä ja niiden pitoon liittyvistä ongelmista. Erityisesti tietojenvaihtoa viranomaisten, kuten poliisin sekä valtion ja kunnan valvontaviranomaisten, kesken parannetaan. Toimenpidealoitteen TPA 32/2019 vp tekemisen jälkeen on säädetty koirien pakollisesta tunnistusmerkinnästä ja rekisteröinnistä vuoden 2023 alusta voimaan tulevassa maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa (1/2021), mikä mahdollistaa koiria koskevan tiedon kattavamman keräämisen. Valiokunta pitää koiria koskevien tietojen osalta merkityksellisinä myös eläinten hyvinvointilakiehdotuksen säännöksiä koirien luovutuksen yhteydessä annettavista tiedoista ja eläinlääkärintamattomien harjoittamisesta annetun lain muutosehdotusta eläinlääkärintamattomien ilmoitus- ja tietojenantovelvollisuuden laajentamisesta. Valiokunta ehdottaa, että toimenpidealoitteet hylätään.

TPA 80/2020 vp, 109/2020 vp ja 23/2021 vp

Hallituksen esityksen käsittelyyn yhdistetyissä toimenpidealoitteissa on kysymys turkistuotantoalasta, jonka tulevaisuuden näkymiä ehdotetaan selvitettäväksi sekä toisaalta alasajettaviksi taikka laajennettaviksi. Ehdotetussa eläinten hyvinvointia koskevan lain 8 §:n 1 momentissa määritellään edellytykset, joiden täyttyessä eläintä voidaan pitää tuotantoeläimenä, seura- ja harrastuseläimenä, sirkuseläimenä tai kiertävässä eläinnäyttelyssä. Muita kuin seura- ja harrastuseläimiä koskeva luettelo sisältyy ehdotetun lain liitteeseen 1. Suomessa tällä hetkellä pidettävät kaikki tuotantoeläinlajit sisältyvät liitteeseen 1, jossa luetellaan näin ollen myös turkistuotannossa tarhattavat kettu, naali, minkki, supikoira, soopeli ja hilleri. Lakiehdotus sisältää myös säännökset eläinlajilistojen muuttamisen perusteista ja siinä noudatettavasta menettelystä. Eläinlajilistojen muuttamisen tulee perustua eläinlajin pidosta saatavilla olevaan tieteelliseen tietoon tai käytännön kokemukseen. Valiokunta pitää lakiehdotuksen mukaista menettelyä perusteltuna ja ehdottaa, että toimenpidealoitteet hylätään.

TPA 112/2020 vp

Laki eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä tuli voimaan 1.1.2022. Laissa säädetään myös lemmikkieläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä, mutta eläinlajikohtaisesti tunnistamisesta säädetään tarkemmin asetuksella. Lemmikkieläinten tunnistusmerkinnän rekisteröintipakko tulee voimaan kissojen osalta vuoden 2026 alusta alkaen, ja tunnistusmerkintärekisterin on tarkoitus olla täydellinen vuoden 2027 alusta alkaen. Toimenpidealoitteessa tarkoitettu kissojen rekisteröinnistä ja tunnistusmerkinnästä on näin ollen säädetty eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annetun lain nojalla. Siksi valiokunta ehdottaa, että toimenpidealoite hylätään.

TPA 118/2020 vp

Eläinten hyvinvointilakia koskevan ehdotuksen 25 §:ssä esitetään säädettäväksi jalostuksen yleisistä tavoitteista ja toisaalta kielletystä jalostuksesta. Lakiehdotuksessa kielletään toimenpidealoitteessa ehdotettua vastaavasti sellaisten jalostusyhdistelmien käyttäminen, jotka todennäköisesti periyttävät jälkeläisilleen merkittävää hyvinvointihaittaa. Siksi valiokunta ehdottaa, että toimenpidealoite hylätään.

Valiokunnan mietintö MmVM 33/2022 vp

TPA 90/2022 vp

Eläinten hyvinvointilakia koskevassa ehdotuksessa täsmennetään ja laajennetaan luonnonvaraisten eläinten hoitoa koskevaa sääntelyä. Uutena vaatimuksena säädetään kunnan velvollisuudesta huolehtia kunnan järjestämälle eläinlääkärin vastaanotolle tuodun sairaan tai vahingoittuneen luonnonvaraisen eläimen lopetuksesta. Käytännössä kunta voi halutessaan järjestää myös eläinten ensiavun luonteista hoitoa vastaanotolla. Luonnonvaraisten eläinten hoidon edellyttämän erityisosaamisen ja siitä aiheutuvien kustannusten vuoksi laissa ehdotettu velvollisuus koskee kuitenkin vain eläinten lopetuksen järjestämistä. Valiokunta pitää lakiehdotuksessa esitettyä sääntelymallia tarkoituksenmukaisena ja ehdottaa toimenpidealoitteen hylkäämistä.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Maa- ja metsätalousvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 186/2022 vp sisältyvät 3.—8. ja 10. lakiehdotuksen.

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 186/2022 vp sisältyvät 1., 2. ja 9. lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Eduskunta hylkää kansalaisaloitteeseen KAA 4/2021 vp sisältyvän ehdotuksen lainvalmisteluun ryhtymisestä.

Eduskunta hylkää lakialoitteisiin LA 10/2021 vp, LA 35/2021 vp ja LA 39/2022 vp sisältyvät lakiehdotukset.

Eduskunta hylkää toimenpidealoitteet TPA 32/2019 vp, TPA 80/2020 vp, TPA 109/2020 vp, TPA 112/2020 vp, TPA 118/2020 vp, TPA 23/2021 vp, TPA 90/2022 vp ja TPA 117/2022 vp.

1.

Laki

eläinten hyvinvoinnista

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on edistää eläinten hyvinvointia ja suojella eläimiä parhaalla mahdollisella tavalla niiden hyvinvoinnille aiheutuvalta haitalta.

Lain tarkoituksena on myös lisätä eläinten kunnioitusta ja hyvää kohtelua.

2 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan kaikkiin eläimiin.

3 §

Euroopan unionin lainsäädännön sekä yleissopimusten täytäntöönpano

Tässä laissa säädetään seuraavien eläinten hyvinvointia koskevien Euroopan unionin säädösten ja niiden nojalla annettujen säädösten täytäntöönpanosta siltä osin kuin niiden täytäntöönpanosta ei säädetä muussa laissa:

1) eläinten suojelusta lopetuksen yhteydessä annettu neuvoston asetus (EY) N:o 1099/2009, jäljempänä *lopetusasetus*;

2) eläinten suojelusta kuljetuksen ja siihen liittyvien toimenpiteiden aikana sekä direktiivien 64/432/EY ja 93/119/EY ja asetuksen (EY) N:o 1255/97 muuttamisesta annettu neuvoston asetus (EY) 1/2005;

Valiokunnan mietintö MmVM 33/2022 vp

3) virallisesta valvonnasta ja muista virallisista toimista, jotka suoritetaan elintarvike- ja rehu-lainsäädännön ja eläinten terveyttä ja hyvinvointia, kasvien terveyttä ja kasvinsuojeluaineita koskevien sääntöjen soveltamisen varmistamiseksi, sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 999/2001, (EY) N:o 396/2005, (EY) N:o 1069/2009, (EY) N:o 1107/2009, (EU) N:o 1151/2012, (EU) N:o 652/2014, (EU) 2016/429 ja (EU) 2016/2031, neuvoston asetusten (EY) N:o 1/2005 ja (EY) N:o 1099/2009 ja neuvoston direktiivien 98/58/EY, 1999/74/EY, 2007/43/EY, 2008/119/EY ja 2008/120/EY muuttamisesta ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 854/2004 ja (EY) N:o 882/2004, neuvoston direktiivien 89/608/ETY, 89/662/ETY, 90/425/ETY, 91/496/ETY, 96/23/EY, 96/93/EY ja 97/78/EY ja neuvoston päätöksen 92/438/ETY kumoamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2017/625 (virallista valvontaa koskeva asetus), jäljempänä *valvonta-asetus*.

Lisäksi laissa säädetään seuraavien Euroopan unionin säädösten täytäntöönpanosta sekä Suomea tai Euroopan unionia sitovien sopimusten täytäntöönpanosta siltä osin kuin niiden täytäntöönpanosta ei säädetä muussa laissa:

- 1) tuotantoeläinten suojelusta annettu neuvoston direktiivi 98/58/EY;
- 2) sikojen suojelun vähimmäisvaatimuksista annettu neuvoston direktiivi 2008/120/EY;
- 3) luonnonvaraisten eläinten pitämisestä eläintarhassa annettu neuvoston direktiivi 1999/22/EY, jäljempänä *eläintarhadirektiivi*;
- 4) muniivien kanojen suojelun vähimmäisvaatimuksista annettu neuvoston direktiivi 1999/74/EY;
- 5) lihantuotantoa varten pidettävien kanojen suojelua koskevista vähimmäisvaatimuksista annettu neuvoston direktiivi 2007/43/EY;
- 6) vasikoiden suojelun vähimmäisvaatimuksista annettu neuvoston direktiivi 2008/119/EY;
- 7) tieteellisiin tarkoituksiin käytettävien eläinten suojelusta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2010/63/EU;
- 8) tuotantoeläinten suojelua koskeva eurooppalainen yleissopimus (SopS 47/1992);
- 9) teuraseläinten suojelua koskeva eurooppalainen yleissopimus (SopS 48/1992);
- 10) lemmikkieläinten suojelua koskeva eurooppalainen yleissopimus (SopS 49/1992).

4 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Eläinten suojelusta kuljetuksessa ja sen yhteydessä säädetään eläinten suojelusta kuljetuksen ja siihen liittyvien toimenpiteiden aikana sekä direktiivien 64/432/ETY ja 93/119/EY ja asetuksen (EY) N:o 1255/97 muuttamisesta annetussa neuvoston asetuksessa (EY) 1/2005 ja eläinten kuljetuksesta annetussa laissa (1429/2006). Tieteellisiin tai opetustarkoituksiin käytettävien eläinten suojelusta säädetään tieteellisiin tai opetustarkoituksiin käytettävien eläinten suojelusta annetussa laissa (497/2013).

Metsästyksen, kalastuksen, vieraslajeista aiheutuvien riskien hallinnan, luonnonsuojelun, eläinten lääkitsemisen, eläintautien vastustamisen, Euroopan unioniin tuonnin virallisen valvonnan, eläinten tunnistamisen, eläinjalostustoiminnan ja geenitekniikan osalta noudatetaan lisäksi, mitä niistä erikseen säädetään.

5 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) *eläinten hyvinvoinnilla* eläimen kokemusta sen omasta fyysisestä ja henkisestä tilasta;
- 2) *eläinlajilistoilla* 8 §:n 2 momentissa tarkoitettuja luetteloita eläimistä ja eläinlajeista;
- 3) *eläimenpitäjällä* luonnollista tai oikeushenkilöä, joka on vastuussa eläimestä tai huolehtii siitä pysyvästi tai tilapäisesti;
- 4) *eläimenomistajalla* luonnollista tai oikeushenkilöä, joka omistaa eläimen;
- 5) *toiminnanharjoittajalla* sitä, joka ammattimaisesti tai muutoin laajamittaisesti pitää eläimiä tai joka elinkeinotoiminnassa valmistaa, tuo maahan, vie maasta, kuljettaa Suomen kautta, pitää kaupan, tarjoaa, myy tai muutoin luovuttaa tai välittää eläinten hoitoon ja käsittelyyn tarkoitettuja välineitä, laitteita tai aineita;
- 6) *valvontaviranomaisella* aluehallintovirastoa, Tullia, kunnaneläinlääkäriä, kunnan terveys-
densuojeluvälvontaa hoitavaa viranhaltijaa ja poliisia sekä Ruokavirastoa elintarvikelaissa (297/
2021) tarkoitetuissa teurastamoissa, riistan käsittelylaitoksissa ja niiden yhteydessä olevien lai-
tosten osalta sekä Ruokavirastoa eläinten sekä eräiden tavaroiden tuontivalvonnasta annetussa
laissa (1277/2019) tarkoitetuilla rajatarkastusasemilla;
- 7) *luonnonvaraisella eläimellä* sellaista luonnonvaraiseen eläinlajiin kuuluvaa luonnossa elä-
vää eläintä, joka on luonnossa syntynyt tai joka on kasvatettu luontoon päästettäväksi, ei kuiten-
kaan eläintä, joka on karannut ihmisen hoidosta ja joka on erotettavissa luonnossa syntyneistä
eläimistä;
- 8) *eläintenhyvinvointisäädöksillä* tätä lakia, sen nojalla annettuja säännöksiä ja Euroopan uni-
onin suoraan sovellettavaa eläinten hyvinvointia koskevaa lainsäädäntöä;
- 9) *tuotantoeläimellä* elintarvikkeiden, villan, nahan tai turkisten tuotantoa varten taikka muus-
sa tuotantotarkoituksessa kasvatettavaa tai pidettävää eläintä, ei kuitenkaan luonnonvaraista
eläintä, kilpailuissa, näyttelyissä taikka kulttuuri- tai urheilutapahtumissa tai vastaavissa toimin-
noissa käytettävää eläintä, eikä tieteellisiin tai opetustarkoituksiin käytettävää eläintä;
- 10) *ammattimaisena tai muutoin laajamittaisena eläintenpitona* 50 ja 57—61 §:ssä tarkoitet-
tua luvan- tai ilmoituksenvaraista toimintaa, sellaista tuotantoeläinten pitoa, johon eläinten pitäjä
olisi oikeutettu saamaan kotieläintalouden maataloustukea sekä muuta vastaavaa elinkeinotoi-
mintana pidettävää tuotantoeläinten pitoa;
- 11) *pitopaikalla* pysyvää ja tilapäistä karsinaa, häkkiä, allasta, aitausta, asuntoa, navettaa, tal-
lia ja näiden yhdistelmää sekä muuta vastaavaa rajattua tilaa, jossa eläintä pidetään;
- 12) *pysyvällä pitopaikalla* pitopaikkaa, jossa eläin viettää pääosan ajastaan;
- 13) *eläinkilpailulla* tilaisuutta, joka järjestetään eläinten tai eläinten ja ihmisten asettamiseksi
paremmuusjärjestykseen suorituksensa perusteella tai eläinten ominaisuuksien, taipumusten tai
taitojen arvioimiseksi; eläinkilpailuna ei kuitenkaan pidetä pääsääntöisesti eläinten ulkomuotoon
perustuvaa arviointia varten järjestettävää tilaisuutta;
- 14) *eläinnäyttelyllä* tilaisuutta, tapahtumaa, esitystä tai näyttöstä, joka järjestetään eläinten tai
niiden taitojen tai taipumusten esittelemiseksi yleisölle tai jonka pääsääntöisenä tarkoituksena on
eläimen ulkomuodon arvioiminen;
- 15) *eläintarhalla* pysyvää laitosta, jossa pidetään yleisölle näytteillä pääasiassa luonnonvarai-
siin eläinlajeihin kuuluvia eläimiä;

Valiokunnan mietintö MmVM 33/2022 vp

16) *pysyvällä eläinnäyttelyllä* pysyvää laitosta, jossa pidetään yleisölle näytteillä yksinomaan tai pääasiassa muita kuin luonnonvaraisiin eläinlajeihin kuuluvia eläimiä tai jossa näytteillä pidettävä luonnonvaraisten eläinten tai eläinlajien määrä on vähäinen, eivätkä ne kuulu luonnon-suojeluarvoltaan erityisen tärkeisiin eläinlajeihin, ei kuitenkaan kotieläinpihaa;

17) *kotieläinpihalla* sellaista pysyvää laitosta, jossa pidetään yleisölle näytteillä yksinomaan sellaisia nisäkäs- ja lintulajeja, joita saadaan 8 §:n 2 momentin mukaan pitää tuotantoeläimenä, sekä koiria (*Canis familiaris*) ja kissoja (*Felis silvestris catus*);

18) *kiertävällä eläinnäyttelyllä* kiertävää laitosta, jossa pidetään yleisölle näytteillä eläimiä;

19) *sirkuksella* kiertävää tai pysyvää laitosta, jossa eläimet esittävät yleisölle niille opetettuja taitoja toistuvasti.

Edellä 1 momentin 16 kohdassa pysyvällä eläinnäyttelyllä ja 17 kohdassa kotieläinpihalla tarkoitetaan myös sellaista laitosta, jossa yleisöllä on mahdollisuus osallistua eläinten hoitoon tai muuhun eläinten hyvinvoinnin kannalta merkittävään toimintaan.

2 luku

Yleiset periaatteet ja vastuu eläimistä

6 §

Yleiset periaatteet

Eläimiä on kohdeltava hyvin ja niitä kunnioittaen. Eläimille ei saa aiheuttaa tarpeetonta kipua tai kärsimystä eikä niiden hyvinvointia saa tarpeettomasti vaarantaa.

Hoidossa olevaa eläintä ei saa jättää hoidotta eikä hylätä.

7 §

Sairaan ja vahingoittuneen eläimen auttaminen

Sairasta, vahingoittunutta tai muutoin avuttomassa tilassa olevaa kotieläintä tai muuta ihmisen hoidossa olevaa eläintä on joko itse autettava tai ilmoitettava eläimestä sen omistajalle tai pitäjälle taikka valvontaviranomaiselle.

Jos 1 momentissa mainittujen henkilöiden tavoittaminen on kohtuuttoman vaikeaa ja jos eläin on sellaisessa tilassa, että sen hengissä pitäminen olisi ilmeisen julmaa sitä kohtaan, eläin saadaan lopettaa. Tästä on viipymättä tehtävä 1 momentissa tarkoitettu ilmoitus.

Sairasta, vahingoittunutta tai muutoin avuttomassa tilassa olevaa luonnonvaraista eläintä on autettava. Jos eläin on sellaisessa tilassa, että sen hengissä pitäminen olisi ilmeisen julmaa sitä kohtaan, eläin on lopetettava tai on huolehdittava siitä, että se lopetetaan. Kunnan on huolehdittava järjestämälleen eläinlääkärin vastaanotolle tuotujen sairaiden tai vahingoittuneiden luonnonvaraisten eläinten lopettamisesta.

Valiokunnan mietintö MmVM 33/2022 vp

8 §

Eläinlajien ja eläinten pitoa koskevat rajoitukset

Tuotantoeläimenä, seura- ja harrastuseläimenä, sirkuseläimenä ja kiertävässä eläinnäyttelyssä saa pitää vain sellaisia eläimiä ja eläinlajeja, joiden pito voidaan saatavilla olevan tieteellisen tiedon ja käytännön kokemuksen perusteella järjestää niin, että:

1) eläimillä on mahdollisuus toteuttaa liikkumiseen, lepoon, kehon huoltoon, ravinnon etsintään ja muuhun vastaavaan toimintaan sekä sosiaalisiin suhteisiin liittyviä olennaisia käyttäytymistarpeita;

2) eläinten fysiologiset tarpeet voidaan tyydyttää;

3) eläimille voidaan järjestää asianmukaiset pitopaikat; ja

4) eläinten sairastuessa tai vahingoittuessa niille voidaan antaa asianmukaista hoitoa.

Tuotantoeläiminä, sirkuseläiminä tai kiertävissä eläinnäyttelyissä ei saa pitää muita kuin liitteessä 1 olevissa listoissa lueteltuja eläinlajeja. Valtioneuvoston asetuksella säädetään niistä eläimistä ja eläinlajeista, joita saa pitää seura- ja harrastuseläiminä.

Haitallisten vieraslajien hallussapidosta säädetään haitallisten vieraslajien tuonnin ja leviämisen ennalta ehkäisemisestä ja hallinnasta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 1143/2014, jäljempänä *vieraslajiasetus*, sekä vieraslajeista aiheutuvien riskien hallinnasta annetussa laissa (1709/2015).

9 §

Eläinlajilistojen muuttamista koskevat ehdotukset

~~Eläinlajilistoihin voidaan lisätä tai niistä voidaan poistaa eläinlajin pidosta kulloinkin saatavilla olevaan tieteelliseen tietoon tai käytännön kokemukseen perustuen.~~

Ruokavirasto voi tehdä maa- ja metsätalousministeriölle ehdotuksia eläinlajin lisäämisestä listalle omasta aloitteestaan tai sille tehtyjen hakemusten perusteella.

Luonnonvarakeskus antaa riippumatonta tieteellistä asiantuntija-apua eläinlajilistojen ajantasaisuuden arvioinnissa.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ~~21~~ momentissa tarkoitetun hakemuksen sisällöstä ja hakemukseen liitettävistä selvityksistä sekä hakemuksen käsittelystä.

10 §

Eläinlajilistasta poikkeaminen

Ruokavirasto voi yksittäistapauksessa myöntää hakemuksesta luvan pitää muuta kuin eläinlajilistaan kuuluvaa eläintä tai eläimiä. Lupa voidaan myöntää, jos eläimen tai eläinten pito voidaan saatavilla olevan tieteellisen tiedon ja käytännön kokemuksen perusteella järjestää 8 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla.

Luonnonvarakeskus antaa riippumatonta tieteellistä asiantuntija-apua sen arvioimisessa, täytyvätkö 1 momentissa tarkoitetun luvan myöntämisen perusteet.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä hakemuksen sisällöstä ja hakemukseen liitettävistä selvityksistä sekä hakemuksen käsittelystä.

Valiokunnan mietintö MmVM 33/2022 vp

11 §

Vastuu eläinten hyvinvoinnista eräissä tapauksissa

Kuuttatoista vuotta nuorempi lapsi ei voi olla yksin vastuussa eläimen hyvinvoinnista.

Lapsen vanhemmilla tai muilla huoltajilla taikka muilla henkilöillä, joilla on valvonnassaan viittätoista vuotta nuorempi lapsi, on velvollisuus huolehtia siitä, ettei lapsi kohtele eläimiä 13 §:n vastaisesti.

3 luku

Eläinten kohtelu

12 §

Kohtelun yleiset vaatimukset

Eläintä on kohdeltava rauhallisesti. Eläimen käsittelyssä ja koulutuksessa on pyrittävä käyttämään hyväksi sen lajityypillistä käyttäytymistä.

Eläin on totutettava käsittelyyn ja pito-olosuhteisiin, jos se on pidettävän eläinlajin ja eläinten pitomuodon kannalta tarkoituksenmukaista. Jos eläin ei ole totunut käsittelyyn, tämä on otettava huomioon eläintä käsiteltäessä. Luonnonvaraista eläintä tulisi käsitellä niin, että se ei kesyynny tarpeettomasti.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä eläinten käsittelystä sekä käsittelyyn ja pito-olosuhteisiin totuttamisesta.

13 §

Kielletty kohtelu

Eläintä ei saa käsitellä tai kouluttaa kovakouraisesti tai muuten sillä tavalla, että sille aiheutetaan tarpeetonta kipua tai kärsimystä. Eläintä ei saa sitoa tarpeetonta kipua tai kärsimystä tuottavalla tavalla.

Eläintä ei saa rasittaa liikaa eikä pitää kohtuuttoman ankarassa kurissa. Eläimen koulutuksessa ja käytössä on otettava huomioon eläimen osaamistaso ja suorituskyyky. Eläintä ei saa pakottaa yrittämään luonnollisten kykyjensä tai voimiensa ylittämistä.

Eläintä ei saa tarpeettomasti vahingoittaa. Eläimen tarpeettomana vahingoittamisena ei pidetä koiran tai muun eläimen käyttämistä viranomaistoiminnassa eläimen käyttötarkoitukseen liittyvissä tehtävissä, joihin tehtävän luonteen vuoksi liittyy vaara eläimen vahingoittumisesta.

Eläintä ei saa värjätä sen ulkonäön muuttamiseksi.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä siitä, mitä on pidettävä eläimen kovakouraisena käsittelynä tai koulutuksena, liikana rasittamisena, kohtuuttoman ankarana kurissa pitämisenä tai eläimen tarpeettomana vahingoittamisena.

Valiokunnan mietintö MmVM 33/2022 vp

14 §

Sukupuoliyhteys eläimen kanssa

Ihminen ei saa olla sukupuoliyhteydessä eläimen kanssa. Sukupuoliyhteydellä tarkoitetaan tässä laissa ihmisen sukupuolielimellä tehtävää taikka eläimen sukupuolielimeen tai peräaukkoon kohdistuvaa tunkeutumista eläimen kehoon taikka eläimen sukupuolielimen ottamista ihmiskehon.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei kuitenkaan estä toimenpidettä, joka on tarpeen eläinlääkinnällisestä tai jalostuksellisesta syystä taikka muusta vastaavasta hyväksyttävästä syystä.

15 §

Eläimille tehtävät toimenpiteet

Leikkaus tai muu kipua tai kärsimystä aiheuttava toimenpide saadaan tehdä eläimelle vain, jos se on eläimen hyvinvoinnin kannalta perusteltua.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, sallittua on kuitenkin:

- 1) eläimen merkitseminen lyhytaikaista ja vähäistä kipua aiheuttavalla menetelmällä;
- 2) muussa lainsäädännössä edellytettävien veri- ja kudoksetäytteiden ottaminen eläimestä;
- 3) naudan ja vuohen sarvenaiheen tuhoaminen ja sarvien poistaminen;
- 4) eläimen kastratio ja sterilisaatio;
- 5) sellainen leikkaus ja muu kipua tai kärsimystä aiheuttava toimenpide, joka on tarpeen eläinten käsiteltävyyden parantamiseksi, ihmisten tai muiden eläinten terveyden tai turvallisuuden varmistamiseksi, eläimen jalostusarvon määrittämiseksi tai muun vastaavan eläinten pitoon liittyvän välttämättömän syyn takia; sekä
- 6) eläinten keinosiemennys ja muiden keinolliseen lisäämiseen sekä lisääntymisterveyteen liittyvien toimenpiteiden tekeminen.

Eläintä, jolle on tehty sellainen leikkaus tai muu kipua tai kärsimystä aiheuttava toimenpide, jonka tarkoituksena on eläimen ulkonäön muuttaminen, ei saa käyttää kilpailuissa tai pitää näytteillä.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset 2 momentin 5 kohdassa tarkoitetuista toimenpiteistä sekä 6 kohdassa tarkoitettua eläinten keinosiemennyksestä ja keinolliseen lisäämiseen sekä lisääntymisterveyteen liittyvistä toimenpiteistä. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 2 momentissa tarkoitettujen toimenpiteiden tekemisessä ja eläinten keinosiemennyksessä käytettävistä menetelmistä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä eläimen ulkonäön muuttamiseen tähtäävistä ja muista kielletyistä toimenpiteistä.

16 §

Toimenpiteiden tekijä ja kivunlievityksen käyttö

Edellä 15 §:ssä sallitun leikkauksen tai muun kipua **tai kärsimystä** aiheuttavan toimenpiteen saa tehdä vain eläinlääkäriammattin harjoittaja tai muu sellainen henkilö, jolla on asetuksella määritelty tarvittava koulutus tai riittävä muu osaaminen toimenpiteen tekemiseksi.

Valiokunnan mietintö MmVM 33/2022 vp

Kivuliaiden toimenpiteiden yhteydessä on käytettävä kivunlievitystä, jollei toimenpiteestä aiheutuva kipu ole lievää ja hetkellistä tai jos toimenpide ei siedä viivytystä.

Valtioneuvoston asetuksella:

- 1) voidaan antaa tarkempia säännöksiä toimenpiteiden tekemisessä käytettävistä menetelmistä ja tarvittavasta kivunlievityksestä;
- 2) annetaan säännökset **1 momentissa tarkoitetuilta** muilta kuin eläinlääkäriinammatin harjoittajilta edellytettävästä koulutuksesta ja pätevyydestä.

17 §

Välineet, laitteet ja aineet

Eläinten hoitoon ja käsittelyyn tarkoitettujen välineiden, laitteiden ja aineiden tulee olla tarkoitukseensa sopivia, eivätkä ne saa aiheuttaa eläimelle tarpeetonta kipua, kärsimystä tai vahingon vaaraa. Eläimille ei saa antaa aineita, jotka ovat vaarallisia eläinten hyvinvoinnille, ellei kyse ole eläimen eläinlääketieteellisestä hoidosta, lopetuksesta tai muualla lainsäädännössä erikseen sallitusta käsittelystä.

Toiminnanharjoittajan, joka elinkeinotoiminnassa valmistaa, tuo maahan, vie maasta, kuljettaa Suomen kautta, pitää kaupan, tarjoaa, myy tai muutoin luovuttaa tai välittää eläinten hoitoon ja käsittelyyn tarkoitettuja välineitä, laitteita ja aineita, on olosuhteiden vaatiman huolellisuuden ja ammattitaidon edellyttämällä tavalla varmistauduttava siitä, että välineet, laitteet ja aineet täytävät tässä laissa ja sen nojalla annetut vaatimukset.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä eri eläinlajien hoitoon, käsittelyyn ja lopetukseen tarkoitetuille välineille, laitteille ja aineille asetettavista vaatimuksista.

18 §

Kielletyt välineet ja laitteet

Sellaisten eläimen hoitoon, käsittelyyn, kiinniottamiseen, kuljettamiseen, tainnuttamiseen tai lopettamiseen tarkoitettujen välineiden ja laitteiden, joiden käyttö ilmeisesti aiheuttaa eläimelle tarpeetonta kipua tai tuskaa, markkinointi, maahantuonti, valmistus, myynti, luovutus, käyttö ja hallussapito on kielletty.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuja eläinten hoitoon ja käsittelyyn tarkoitettuja välineitä tai laitteita ovat:

- 1) piikkipanta, piikkikuolaimet ja piikkikannukset sekä muut vastaavat eläimelle kipua aiheuttavat ohjaus- ja hallintavälineet;
- 2) sähköpannat ja muut eläimeen kiinnitettävät ja eläimelle sähköiskun antavat laitteet, ei kuitenkaan eläinlääketieteellisessä tai eläimen fysikaalisessa hoidossa käytettävät laitteet;
- 3) muut kuin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettujen eläimen hoitoon, käsittelyyn, kiinniottamiseen, kuljettamiseen, tainnuttamiseen tai lopettamiseen tarkoitettujen välineiden ja laitteiden, joiden käyttö ilmeisesti aiheuttaa eläimelle tarpeetonta kipua, kärsimystä tai vahingon vaaraa.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä siitä, mitä 2 momentin 3 kohdassa tarkoitettuja välineitä tai laitteita voidaan pitää sellaisina, että niiden käyttö ilmeisesti aiheuttaa eläimille tarpeetonta kipua, kärsimystä tai vahingon vaaraa.

19 §

Kiellettyjen välineiden ja laitteiden keräily

Mitä 18 §:ssä säädetään, ei koske historiallisesti tai taiteellisesti arvokkaiden välineiden ja laitteiden markkinointia, maahantuontia, valmistusta, luovutusta eikä hallussapitoa.

Esinettä pidetään historiallisesti arvokkaana, jos sillä on liittymäkohtia huomattavaan henkilöön, tapahtumaan, paikkaan tai aikakauteen taikka jos sillä ikänsä, harvinaisuutensa, tyypillisen edustavuutensa tai muun niihin verrattavan syyn vuoksi on historiallista taikka kansantieteellistä merkitystä. Taiteellisesti arvokkaana esinettä pidetään, jos se muotoilunsa, pintakäsittelynsä tai koristelunsa vuoksi edustaa tiettyä tyylikautta tai muutoin on taiteellisenä kokonaisuutena merkittävä.

4 luku

Eläinten hoito

20 §

Hoidon yleiset vaatimukset

Eläimiä on hoidettava siten, että niillä on mahdollisuus toteuttaa liikkumiseen, leikkiin, lepoon, kehonhuoltoon, syömiseen, ravinnon etsintään ja ympäristön tutkimiseen sekä sosiaalisiin suhteisiin liittyviä olennaisia käyttäytymistarpeitaan.

Hoidossa olevan eläimen yleisestä hyvinvoinnista sekä puhtaudesta ja muusta sen tarvitsemasta keuhkohoidosta on huolehdittava. Eläimen hoidossa on huolehdittava myös asianmukaisista toimista sairauksien ja eläinten vahingoittumisen ennalta ehkäisemiseksi.

Jos eläimiä pidetään ryhmässä, ryhmän kokoonpanossa on otettava huomioon eläinten sosiaaliset suhteet, ikä, sukupuoli ja koko. Jos eläimet suhtautuvat vihamielisesti toisiinsa tai voivat muusta syystä vahingoittaa toisiaan, ne on pidettävä erillään toisistaan tai niillä on oltava mahdollisuus paeta ja piiloutua muilta eläimiltä. Eläinryhmiä yhdistettäessä ja tuotaessa uusia eläimiä ryhmään erityistä huomiota on kiinnitettävä sosiaalisten suhteiden uudelleenmuodostumisesta mahdollisesti aiheutuviin ongelmiin.

Hoidossa olevan eläimen liikunnantarpeen tyydyttämisestä on huolehdittava. Eläimellä on oltava mahdollisuus riittävään lepoon.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä eläinten olennaisten käyttäytymistarpeiden tyydyttämisestä ja muista eläimen hyvinvoinnin turvaamiseksi tarvittavista hoito- toimista sekä eläinten ryhmässä pidosta.

21 §

Ruokinta ja juotto

Hoidossa olevien eläinten ruokinnassa ja juotossa on otettava huomioon eläimen fysiologiset tarpeet ja varmistettava, että eläin saa sopivassa määrin hyvälaatuista ravintoa ja vettä tai muuta

Valiokunnan mietintö MmVM 33/2022 vp

juotavaa. Ravinnon ja juotavan koostumuksen ja tarjoamistavan on vastattava eläimen fysiologisia tarpeita ja olennaisia käyttäytymistarpeita.

Nisäkkäiden ja lintujen pysyvässä pitopaikassa on oltava jatkuvasti vettä eläimen saatavilla. Jatkuvasti saatavilla olevaa vettä ei kuitenkaan edellytetä:

- 1) vastasyntyneelle tai -kuoriutuneelle eläimelle;
- 2) eläimelle, jonka vedensainta on eläinlääketieteellisestä syystä rajoitettava;
- 3) laajoilla alueilla luonnonmukaisissa olosuhteissa tarhattaville, luonnonvaraisiin eläinlajeihin kuuluville eläimille;
- 4) poroille silloin, kun saatavilla on rajoituksetta puhdasta lunta;
- 5) silloin, kun poikkeuksellisen vaikeat sääolosuhteet estävät sulan veden jatkuvan saatavilla pidon;
- 6) sellaisissa eläinten pysyvissä pitopaikoissa, joissa sulan veden jatkuva saatavilla pito on kohtuuttoman vaikea järjestää eläinten pitomuodosta ja sääolosuhteista johtuvista syistä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä hoidossa olevien eläinten ruokinnasta ja juotosta. Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä niistä 2 momentin 6 kohdassa tarkoitetuista pysyvistä pitopaikoista, joissa sulan veden jatkuva saatavilla pito on kohtuuttoman vaikea järjestää eläinten pitomuodosta ja sääolosuhteista johtuvista syistä.

22 §

Eläinten hyvinvoinnin ja pitopaikan tarkastaminen

Jos hoidossa oleva eläin on ihmisen välittömässä valvonnassa tai tavoitettavissa, eläimen hyvinvointi ja pitopaikka laitteineen on tarkastettava vähintään kerran päivässä ja tarvittaessa useamminkin. Riittävää tarkastustiheyttä arvioitaessa on otettava huomioon eläintenpitomuoto, eläinlaji, eläimen fysiologinen tila sekä olosuhteet eläinten pitopaikassa ja elinympäristössä. Päivittäinen tarkastusvelvollisuus ei kuitenkaan koske:

- 1) laajoilla alueilla luonnonmukaisissa olosuhteissa tarhattaviin, luonnonvaraisiin eläinlajeihin kuuluvia eläimiä;
- 2) vaikeasti tavoitettavilla laitumilla kesäaikaan pidettäviä eläimiä;
- 3) viljelykaloja, joiden päivittäinen tarkastaminen on mahdotonta vaikeiden sääolojen, jääpeitteen tai käytettävän kasvatustieteen vuoksi.

Eläinten tarkastuksessa on kiinnitettävä erityistä huomiota synnytyksestä odottaviin, synnyttäviin, juuri synnyttäneisiin, vastasyntyneisiin, sairaisiin, heikkokuntoisiin ja vahingoittuneisiin eläimiin.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä eläinten hyvinvoinnin ja pitopaikan tarkastamisesta.

23 §

Sairas tai vahingoittunut eläin

Jos hoidossa oleva eläin sairastuu tai vahingoittuu:

- 1) sille on viipymättä annettava tai hankittava asianmukaista hoitoa;
- 2) sille on annettava riittävä mahdollisuus lepoon;
- 3) se on tarvittaessa sijoitettava asianmukaiseen tilaan erilleen muista eläimistä;

Valiokunnan mietintö MmVM 33/2022 vp

4) sille on tarvittaessa hankittava eläinlääketieteellistä hoitoa.

Sairaana tai vahingoittuneen eläimen hoidossa tulee pyrkiä turvaamaan eläimen toimintakyky ja elämänlaatu. Eläin on lopetettava, jos sairauden tai vamman laatu sitä edellyttää.

24 §

Pakkosyötön ja -juoton kieltö

Eläintä ei saa syöttää eikä juottaa pakolla, ellei se ole tarpeen eläinlääketieteellisestä syystä.

25 §

Eläinjalostus

Eläinjalostuksella tulee pyrkiä elinvoimaisten, toimintakykyisten ja terveiden eläinten tuottamiseen.

Eläintä ei saa käyttää jalostukseen, jos:

1) käytettävä jalostusyhdistelmä aiheuttaa todennäköisesti jälkeläiselle sellaisia sairauksia tai muita ominaisuuksia, joista aiheutuu merkittävää haittaa tämän hyvinvoinnille;

2) se ei perinnöllisen ominaisuuden tai sairauden vuoksi kykene lisääntymään luonnollisella tavalla; tai

3) lisääntymisestä aiheutuu todennäköisesti merkittävää haittaa sen hyvinvoinnille.

Sellaisia jalostusmenetelmiä, joista voi aiheutua merkittävää haittaa eläimen hyvinvoinnille, ei saa käyttää.

Eläinten omistajan tai pitäjän tulee eläinten ryhmittelyllä, valvonnalla, kastroitiolla, sterilisointilla tai muilla keinoilla estää pitämiensä nisäkkäiden hallitsematon lisääntyminen.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä siitä, millaisia eläimiä ei saa käyttää jalostukseen, kielletyistä jalostusmenetelmistä sekä toimenpiteistä nisäkkäiden hallitsemattoman lisääntymisen estämiseksi.

26 §

Löytöeläimet

Kunnalla tulee olla sen alueella irrallaan tavattujen ja kiinni otettujen koirien ja kissojen sekä muiden pienikokoisten seura- ja harrastuseläinten (*löytöeläimet*) tilapäisen hoidon järjestämistä varten talteenottopaikka.

Talteenottopaikassa on tarkastettava, onko löytöeläimellä tunnistusmerkintä tai muu tunnistus ja ryhdyttävä kohtuullisiin toimiin talteenotosta ilmoittamiseksi eläimen omistajalle tai muulle pitäjälle. Jos eläimen omistaja tai pitäjä ei ole tiedossa, ilmoitus eläimen talteenotosta ja tunto-merkeistä on julkaistava talteenottopaikan internetsivuilla. Sairaalle tai vahingoittuneelle eläimelle on järjestettävä viipymättä sen tarvitsema ensiapu ja muu kohtuullinen ja tarkoituksenmukainen hoito sairauden tai vamman hoitamiseksi.

Löytöeläintä on säilytettävä vähintään 15 päivän ajan siitä, kun eläimen omistajalle tai pitäjälle on ilmoitettu eläimen talteenotosta tai kun talteenotosta on julkaistu 2 momentissa tarkoitettu ilmoitus. Tämän jälkeen kunnalla on oikeus myydä, luovuttaa tai lopettaa eläin. Jos eläin on myy-

Valiokunnan mietintö MmVM 33/2022 vp

ty ja myynnistä saatava tulo on suurempi kuin eläimen hoidosta aiheutuneet kustannukset, kunnan on säilytettävä yli jääviä varoja eläimen omistajan lukuun kolmen kuukauden ajan eläimen toimittamisesta talteenottoipaikkaan, minkä jälkeen varat siirtyvät kunnan omaisuudeksi.

Kunnalla on oikeus periä eläimen omistajalta tai pitäjältä korvaus eläimen talteenotosta, kuljetuksesta, hoidosta ja mahdollisesta lopettamisesta aiheutuneista tarpeellisista ja kohtuullisista kustannuksista.

Jos poliisille on tehty metsästyslain (615/1993) 55 §:ssä tarkoitettu ilmoitus koiran talteenotosta, poliisin tulee ilmoittaa talteenotosta löytöeläinten talteenottoipaikkaan. Talteenottoaikan on julkaistava 2 momentissa tarkoitettu ilmoitus myös näistä eläimistä internetsivuillaan.

Kunnan on laadittava ja julkaistava tilasto talteenotetuista löytöeläimistä vuosittain.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä löytöeläinten tilapäisen hoidon järjestämisestä ja löytöeläimiä koskevan tilaston laatimisesta.

27 §

Ulkopuolinen palveluntuottaja löytöeläinten tilapäisen hoidon järjestämisessä

Kunta voi hankkia 26 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettun palvelun ulkopuoliselta palveluntuottajalta. Edellytyksenä on, että palveluntuottaja täyttää 60 §:ssä säädetyt vaatimukset. Lisäksi palveluntuottajalla on oltava nimetty vastuuhenkilö, joka on velvollinen huolehtimaan, että talteenottoa pidetään sitä koskevien vaatimusten mukaisesti. Vastuuhenkilön on oltava täysi-ikäinen ja luotettava henkilö, joka ei ole konkurssissa ja jonka toimintakykyä ei ole rajoitettu.

Talteenottoaikalla on, sen mukaan kuin asiasta sovitaan kunnan kanssa, oikeus periä eläimen pitäjältä tai omistajalta 26 §:n 4 momentissa tarkoitettu korvaus. Korvauksen tilittämisestä kunnalle tai sen säilyttämisestä tai muusta käyttämisestä on sovittava palvelun hankintaa koskevassa sopimuksessa.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuun vastuuhenkilöön sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan löytöeläinten talteenottoa koskevia toimenpiteitä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

28 §

Luonnonvaraisen eläimen elätettäväksi ottaminen

Luonnonvaraista selkärankaista eläintä ei saa ottaa elätettäväksi.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu kielto ei koske eläimen pyytämistä ja hallussapitoa, jos siihen on luonnonsuojelulain (1096/1996) 48 tai 49 §:ssä, metsästyslain 40 tai 41 §:ssä taikka kalastuslain (379/2015) 47 §:ssä tarkoitettu lupa. Jollei muussa laissa toisin säädetä, kiellosta voidaan lisäksi poiketa, jos kyseessä on eläimen pyydystäminen ja hallussapito:

- 1) eläintarhassa pidettäväksi;
- 2) kalanviljely-, istutus- tai koulutustarkoituksiin taikka muihin vastaaviin kalastuslaissa tarkoitettuihin kalataloudellisiin tarkoituksiin;
- 3) metsästyslaissa tarkoitettuihin riistanhoidollisiin tarkoituksiin;
- 4) tieteellisiin tutkimustarkoituksiin; taikka
- 5) avuttomassa tilassa olevalle eläimelle annettavaa hoitoa varten.

Valiokunnan mietintö MmVM 33/2022 vp

29 §

Avuttomassa tilassa olevan luonnonvaraisen eläimen hoito

Loukkaantunut tai muutoin avuttomassa tilassa oleva luonnonvarainen eläin voidaan ottaa lyhytaikaisesti haltuun sille annettavaa ensiapua tai hoitoon toimittamista varten. Ensiavun jälkeen eläin on sen tilan salliessa vapautettava takaisin luontoon tai toimitettava hoitoon 61 §:ssä tarkoitettuun hoitopaikkaan. Jos eläintä ei voida vapauttaa eikä sen hoitoa voida järjestää, se on lopetettava.

30 §

Eläinten hoitajien pätevyys ja riittävyys

Eläimen pitäjällä ja muulla hoitajalla on oltava riittävä osaaminen eläimen asianmukaiseksi hoitamiseksi.

Ammattimaisesti tai muutoin laajassa mitassa eläimiä pitävällä on oltava soveltuva koulutus tai muilla keinoin saavutettu riittävä pätevyys tehtäviensä hoitamiseen. Eläinten pitäjän on huolehdittava, että eläimiä on hoitamassa riittävä määrä päteviä eläinten hoitajia. Eläinten pitäjän on annettava ohjeita ja opastusta palveluksessaan oleville eläinten hoitoon ja käsittelyyn osallistuville henkilöille eläinten asianmukaisesta hoitamisesta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen eläinten pitäjien ja muiden eläinten hoitajien koulutuksesta ja pätevyydestä sekä 2 momentissa tarkoitettujen eläinten hoitajien riittävästä määrästä.

31 §

Ammattimaisesti tai muutoin laajassa mitassa eläimiä pitävän velvollisuus varautua häiriötilanteisiin

Ammattimaisesti tai muutoin laajassa mitassa eläimiä pitävän on varauduttava tulipaloihin, sähkökatkoksiin ja muihin vastaaviin eläinten hyvinvointia uhkaaviin häiriötilanteisiin.

Jos eläinten hoito tai ympäristötekijöiden säätely tai valvonta riippuu sähköisistä tai mekaanisista laitteista, pysyvässä pitopaikassa on oltava mahdollisuus pitää yllä eläinten hyvinvoinnin kannalta välttämättömät toiminnot myös laitteiden toimintahäiriöiden aikana.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä siitä, millaisiin toimenpiteisiin eläinten pitäjän on ryhdyttävä häiriötilanteisiin varautumiseksi.

32 §

Tuotantoeläimiä koskeva kirjanpito

Tuotantoeläinten omistajan tai pitäjän on pidettävä kirjaa tuotantoeläimille annetusta lääkinnällisestä hoidosta ja kuolleiden eläinten lukumääristä.

Kirjanpitoa elintarviketuotannossa käytettävien tuotantoeläinten lääkinnällisestä hoidosta on säilytettävä vähintään viisi vuotta sekä kuolleiden eläinten lukumääristä ja muiden kuin elintar-

Valiokunnan mietintö MmVM 33/2022 vp

viketuotannossa käytettävien tuotantoeläinten lääkinnällisestä hoidosta vähintään kolme vuotta sen vuoden päättymisestä, jolloin kirjanpitoon viimeksi kirjattiin eläintä koskeva merkintä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä kuolleiden eläinten lukumääriä koskevasta kirjanpidosta.

5 luku

Eläinten pitopaikka

33 §

Pitopaikan yleiset vaatimukset

Eläimen on voitava pitopaikassaan seistä ja levätä luonnollisessa asennossa sekä vaihtaa asentoaan vaikeuksitta. Samassa pitopaikassa pidettävillä eläimillä on oltava mahdollisuus yhtäaikaan lepoon.

Pitopaikassa on voitava ylläpitää eläimen hyvinvoinnin kannalta riittävää puhtautta ja hygieniää. Pitopaikassa oleva eläin on voitava tarkastaa ja sitä on voitava hoitaa vaikeuksitta.

Eläintä saadaan pitää sen kuljetukseen tarkoitettussa laatikossa tai häkissä taikka muussa vastaavassa pienikokoisessa säilytystilassa vain, jos eläimen kuljettaminen, sairaus tai muu tilapäinen ja hyväksyttävä syy sitä edellyttää.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä pitopaikan koosta, materiaaleista, rakenteista ja muista ominaisuuksista sekä 3 momentissa tarkoitettusta tilapäisestä ja hyväksyttävästä syystä.

34 §

Pitopaikan turvallisuus

Eläimen pitopaikan on oltava materiaaleiltaan, rakenteiltaan ja muilta ominaisuuksiltaan sellainen, että eläimen vahingoittumisen ja sairastumisen vaara, karkaamisvaara ja pitopaikan palo-vaara on mahdollisimman vähäinen.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä eläimen pitopaikan turvallisuuteen vaikuttavista materiaaleista, rakenteista ja muista ominaisuuksista.

35 §

Pitopaikan olosuhteet

Pitopaikan lämpötilan, ilman- tai vedenlaadun ja muiden ympäristöolosuhteiden on oltava siinä pidettävälle eläimelle sopivia. Ulkona pidettävällä eläimellä on oltava riittävä suoja epäsuotuisia sääoloja vastaan tai eläin on voitava tarvittaessa ottaa sisätilaan.

Pitopaikassa ei saa esiintyä jatkuvaa eläintä häiritsevää tai sille haittaa aiheuttavaa melua.

Valiokunnan mietintö MmVM 33/2022 vp

Pitopaikan valaistuksen tulee olla sellainen, että se on sopiva eläimen fysiologisten tarpeiden ja olennaisten käyttäytymistarpeiden tyydyttämiseen ja että eläin voidaan tarkastaa ja sitä voidaan hoitaa asianmukaisesti.

Jos eläinten hyvinvointi on riippuvainen koneellisesta ilmanvaihtojärjestelmästä, laitteistossa on oltava hälytysjärjestelmä, joka antaa hälytyksen toimintahäiriön sattuessa. Hälytysjärjestelmän toimivuus on testattava säännöllisesti.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä pitopaikan olosuhteista sekä ulkona pidettävien eläinten suojaamisesta epäsuotuisia sääoloja vastaan.

36 §

Pitopaikan puhtaana- ja kunnossapito

Eläimen pitopaikka on pidettävä riittävän puhtaana, jotta eläimen hyvinvointi ei vaarannu.

Pitopaikassa havaitut eläimen hyvinvointia vaarantavat viat on korjattava välittömästi tai, jos se ei ole mahdollista, ryhdyttävä muihin tarpeellisiin toimiin eläimen hyvinvoinnin turvaamiseksi vikojen korjaamiseen saakka.

37 §

Pysyvän pitopaikan yleiset vaatimukset

Eläimen pysyvän pitopaikan on oltava riittävän tilava sekä muutoinkin rakenteiltaan ja varusteiltaan sopiva eläimen fysiologisten tarpeiden sekä niiden olennaisten käyttäytymistarpeiden tyydyttämiseen, jotka liittyvät liikkumiseen, leikkiin, lepoon, keuhonhuoltoon, syömiseen, ravinnon etsintään ja ympäristön tutkimiseen sekä sosiaalisiin suhteisiin.

Eläintä ei saa pitää jatkuvasti paikalleen kytkettynä eikä sen liikkumista saa jatkuvasti rajoittaa eläimen kääntymisen estävillä rakenteilla. Uusia parsinavettoja ja porsitushäkkejä ei saa rakentaa ja ottaa käyttöön. *Porsitushäkillä* tarkoitetaan kiinteärakenteista häkkiä, josta emakkoa ei voi päästää vapaasti liikkumaan porsituskarsinassa.

Ryhmässä pidettävän eläimen on voitava väistää toista eläintä. Pitopaikan ruokinta- ja juotto-laitteet on suunniteltava, rakennettava ja sijoitettava siten, että eläinten välisestä kilpailusta aiheutuu mahdollisimman vähän haittaa eläinten hyvinvoinnille.

Eläimellä on oltava käytettävissä sopiva lepopaikka.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä pysyvän pitopaikan koolle, rakenteille, varusteille ja laitteille asetettavista vaatimuksista.

38 §

Eläinten hoitoon ja tarkastamiseen tarvittavat tilat

Pysyvässä pitopaikassa tai sen yhteydessä on oltava eläinten tarkastamisen ja käsittelyn kannalta välttämättömät tilat ja välineet sekä tarvittaessa tilat sairaiden ja vahingoittuneiden eläinten hoitoa ja eristämistä varten.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitetuista tiloista ja niiden varustelusta.

6 luku

Eläinten tuonti ja luovutus

39 §

Koiran- ja kissanpentujen tuontikielto ja palauttaminen

Alle kuuden kuukauden ikäistä koiran- tai kissanpentua ei saa tuoda Euroopan unionin ulkopuolelta eikä Euroopan unionin jäsenvaltiosta Suomeen, jos tarkoituksena on myydä tai muutoin luovuttaa pentu Suomessa edelleen neljän kuukauden kuluessa tuonnista.

Tulli voi määrätä 1 momentissa tarkoitettun koiran- tai kissanpennun palautettavaksi lähtömaahan.

40 §

Koirien ja kissojen tarjoaminen myytäväksi tai muutoin luovutettavaksi

Tarjottaessa myytäväksi tai muutoin luovutettavaksi koiraa tai kissaa markkinoinnissa on annettava seuraavat tiedot:

- 1) myyjän tai muun luovuttajan nimi;
- 2) jos myyjä tai muu luovuttaja on 60 §:ssä tarkoitettu toiminnanharjoittaja, tämän toiminnan yksilöivä tunnus;
- 3) eläimen syntymäaika, ikä tai arvio iästä;
- 4) maa, jossa eläin on syntynyt, jos se on muu kuin Suomi;
- 5) eläimen sijaintipaikka.

Jos markkinoinnissa käytetään valokuvaa tai valokuvia, ainakin yhden kuvista on esitettävä ilmoituksen kohteena olevaa eläintä tai sen emää ja tämän tulee käydä ilmi kuvasta tai kuvista.

41 §

Eläimen luovutuksen yhteydessä annettavat tiedot

Sen, joka myy tai muutoin luovuttaa eläimen tilapäisesti tai pysyvästi, on annettava eläimen luovutuksen yhteydessä vastaanottajalle tarvittavat tiedot eläimen hoidosta, pitopaikasta ja muista hyvinvoinnin kannalta oleellisista seikoista. Jos eläin on sairas tai vahingoittunut, myös siitä on ilmoitettava.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä eläimen luovutuksen yhteydessä annettavista tiedoista ja tavasta, jolla tiedot annetaan.

Valiokunnan mietintö MmVM 33/2022 vp

42 §

Eläinten luovutukseen liittyvät rajoitukset

Selkärankaisia ja pääjalkaisia eläimiä ei saa pitää myynnissä torilla, markkinoilla eikä muussa kuin eläinten esittelyyn tarkoitettussa yleisötahtumassa. Edellä tarkoitettuja eläimiä ei saa myöskään myydä liikkuvassa kaupassa.

Myytävää eläintä ei saa pitää näyteikkunassa. Koiria, kissoja, fettejä sekä aroja, harmaapapukaijoja ja amatsonia ja muita isoja papukaijalajeja ei saa myydä elinkaupassa.

Eläintä ei saa luovuttaa arpajais- tai kilpailuvoittona.

Eläintä ei saa pysyvästi luovuttaa alle 16-vuotiaalle ilman huoltajan suostumusta.

7 luku

Eläinkilpailut ja -näyttelyt

43 §

Yleiset periaatteet eläinkilpailussa ja -näyttelyssä

Eläinkilpailu ja -näyttely eivät saa tarpeettomasti vaarantaa eläinten hyvinvointia.

Eläimelle ei saa antaa sellaista lääkettä tai muuta vastaavaa ainetta taikka käyttää sellaista menetelmää, jonka tarkoituksena on vaikuttaa keinotekoisesti eläimen suorituskäkyyn tai käyttäytymiseen eläinkilpailussa tai -näyttelyssä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä sellaisista 1 momentissa tarkoitetuista kilpailuista ja näyttelyistä, jotka tarpeettomasti vaarantavat eläinten hyvinvointia ja joiden järjestäminen on mainitun momentin nojalla kielletty.

44 §

Eläinkilpailun ja -näyttelyn järjestäjän pätevyys

Eläinkilpailun ja -näyttelyn järjestäjällä on oltava eläinten hyvinvoinnin turvaamisen kannalta riittävät tiedot ja taidot kilpailun ja näyttelyn järjestämiseksi. Järjestäjänä voi toimia luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä eläinkilpailun ja -näyttelyn järjestäjän pätevydestä.

45 §

Eläinkilpailun ja -näyttelyn järjestäminen

Jos eläinkilpailun tai -näyttelyn järjestäjänä on oikeushenkilö, tämän tulee nimetä luonnollinen henkilö, joka täyttää 44 §:n 1 momentissa säädettyt pätevyysvaatimukset.

Valiokunnan mietintö MmVM 33/2022 vp

Eläinkilpailun ja -näyttelyn järjestämisessä on otettava huomioon toimintaan liittyvä ennakoitavissa oleva vaara eläinten hyvinvoinnille. Järjestäjän on toteutettava tarvittavat toimenpiteet vaaran poistamiseksi tai, jos vaaran poistaminen ei ole mahdollista, sen vähentämiseksi. Jos kilpailu tai näyttely kuitenkin edelleen tarpeettomasti vaarantaa eläinten hyvinvointia, kilpailua tai näyttelyä ei saa järjestää tai se tulee keskeyttää.

Jos eläinkilpailun tai -näyttelyn järjestäjällä on perusteltua aihetta epäillä, että yksittäistä eläintä kohdellaan tai käytetään tämän lain vastaisesti, järjestäjän on kiellettävä säännösten vastainen kohtelu ja tarvittaessa kiellettävä eläimen kilpailuttajaa tai näytteille asettajaa käyttämästä eläintä kilpailussa tai näyttelyssä. Jos eläimen kilpailuttaja tai näytteille asettaja ei noudata eläimen käyttämisestä annettua kieltoa, eläimen osallistuminen kilpailuun tai näyttelyyn on estettävä keskeyttämällä kilpailu. Poliisin on annettava tarvittaessa virka-apua kilpailun tai näyttelyn järjestäjälle.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitetuista vaaratekijöistä ja tarvittavista toimenpiteistä niiden poistamiseksi tai vähentämiseksi.

46 §

Ilmoituksenvarainen eläinkilpailujen järjestäminen

Eläinkilpailun järjestäjän tulee tehdä kirjallinen ilmoitus sellaisesta eläinkilpailutoiminnasta, jossa eläin voi joutua alttiiksi kohtuuttomalle rasitukselle, kivulle tai kärsimykselle. Ilmoitusvelvollisuus koskee yhdenkin tällaisen eläinkilpailun järjestämistä.

Eläinkilpailun järjestäjän on tehtävä 1 momentissa tarkoitettu ilmoitus sille aluehallintovirastolle, jonka toimialueella kilpailuja aiotaan järjestää. Ilmoitus voi olla määräaikainen tai toistaiseksi voimassa oleva. Ilmoitus on tehtävä viimeistään 30 vuorokautta ennen toiminnan aloittamista ja viipymättä toiminnan loppuessa, jos ilmoitus on tehty toistaiseksi voimassa olevana, tai toiminnan oleellisesti muuttuessa.

Edellytyksenä ilmoituksenvaraisen eläinkilpailun järjestämiselle on lisäksi, että kilpailun järjestäjä nimeää kuhunkin kilpailuun kilpailueläinlääkärim. Kilpailueläinlääkärim on oltava läsnä kilpailutilaisuudessa. Kilpailueläinlääkärim nimeämisestä mahdollisesti aiheutuvista kustannuksista vastaa kilpailun järjestäjä.

47 §

Ilmoituksenvaraisen eläinkilpailun järjestämistä koskevan ilmoituksen sisältö

Edellä 46 §:n 1 momentissa tarkoitettusta ilmoituksesta tulee käydä ilmi:

- 1) tiedot kilpailun järjestäjästä;
- 2) tieto siitä, onko kyse määräaikaisesta vai toistaiseksi voimassa olevasta ilmoituksesta;
- 3) toiminnan aloittamisajankohta;
- 4) minkä aluehallintoviraston tai aluehallintovirastojen alueella toimintaa harjoitetaan;
- 5) minkälaisia eläinkilpailuja järjestetään ja mille eläinlajeille;
- 6) arvio järjestettävien eläinkilpailujen vuosittaisesta lukumäärästä ja tieto siitä, mistä tieto tulevien kilpailujen paikasta ja ajankohdasta on saatavissa;
- 7) eläinkilpailujen järjestäjän pätevyys.

Valiokunnan mietintö MmVM 33/2022 vp

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ilmoituksesta ja siihen liitettävistä selvityksistä.

48 §

Kilpailueläinlääkärin tehtävät ja pätevyys

Kilpailueläinlääkärin tehtävänä on toimia eläinkilpailun järjestäjän nimeämänä asiantuntijana huolehtimassa siitä, ettei kilpailu vaaranna eläinten hyvinvointia. Tässä tehtävässään kilpailueläinlääkärin tulee antaa eläinten hyvinvointiin liittyvää neuvontaa eläimen kilpailuttajalle ja kilpailun järjestäjälle. Jos kilpailueläinlääkäri havaitsee, että eläinkilpailu vaarantaa eläimen hyvinvointia, hänen on viipymättä ilmoitettava havainnostaan kilpailun järjestäjälle. Kilpailueläinlääkärin on ilmoitettava järjestäjälle myös tietoonsa tulleet eläinten loukkaantumiset kilpailussa.

Kilpailueläinlääkärin tehtävänä on lisäksi antaa tarvittaessa ensiavun luonteista hoitoa kilpailussa käytettäville eläimille, jollei hoitoa ole muutoin saatavilla kilpailupaikalla. Kilpailun järjestäjän on huolehdittava siitä, että hoidon antamiseksi on asianmukainen paikka sekä tarvittavat välineet eläimen siirtämiseksi ensiapupaikkaan. Kilpailueläinlääkärillä on oikeus periä antamastaan hoidosta palkkio ja korvaus kustannuksista eläimen kilpailuttajalta.

Jos kilpailueläinlääkäri havaitsee, että eläinkilpailu tarpeettomasti vaarantaa eläimen hyvinvointia eikä kilpailun järjestäjä ryhdy sille 45 §:n 1 tai 2 momentissa säädettyihin toimenpiteisiin, hänen on ilmoitettava asiasta viipymättä kunnaneläinlääkärille, aluehallintovirastolle tai poliisille. Eläinten hyvinvointiin liittyvien syiden niin edellyttäessä kilpailueläinlääkäri on velvollinen ilmoittamaan viipymättä kunnaneläinlääkärille, aluehallintovirastolle tai poliisille myös kilpailussa käytettävästä eläimestä. Kilpailueläinlääkäri on velvollinen antamaan tapauksen selvittämiseksi tarpeelliset tiedot. Ilmoitusvelvollisuus koskee myös tietoja, joista eläinlääkärillä on eläinlääkärinammatin harjoittamisesta annetun lain (29/2000) 16 §:n nojalla salassapitovelvollisuus.

Kilpailueläinlääkärin tulee olla eläinlääkärinammatin harjoittamisesta annetun lain 3—5 §:ssä tarkoitettu laillistettu eläinlääkäri tai 8 §:ssä tarkoitettu eläinlääkäri. Mainitun lain 7 §:ssä tarkoitettu eläinlääketieteen opiskelija voi toimia kilpailueläinlääkärin sijaisena.

49 §

Ilmoituksenvaraisen eläinkilpailujen järjestäjän kirjaamisvelvollisuus

Ilmoituksenvaraisen eläinkilpailun järjestäjän on pidettävä kirjaa eläinten hyvinvointiin vaikuttavista olosuhteista ja tapahtumista kilpailussa. Kirjaamisasiakirjaa on säilytettävä vähintään vuosi eläinkilpailun järjestämisestä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä kirjaamisvelvollisuudesta.

8 luku

Luvan- ja ilmoituksenvarainen eläinten pito

50 §

Eläintarha, pysyvä ja kiertävä eläinnäyttely sekä sirkus

Eläimiä ei saa pitää eläintarhassa, pysyvässä tai kiertävässä eläinnäyttelyssä tai käyttää sirkuksessa ilman aluehallintoviraston lupaa.

Eläintarhassa tai pysyvässä eläinnäyttelyssä pidettäviä luonnonvaraisiin eläinlajeihin kuuluvia eläimiä ei saa käyttää esityksissä, joissa eläimet esittävät yleisölle muita kuin eläimen hoitoon liittyviä opetettuja taitoja.

Eläintarhassa tai pysyvässä eläinnäyttelyssä pidettävän luonnonvaraiseen eläinlajiin kuuluvan eläimen pitopaikan tulee vastata mahdollisimman hyvin eläinlajin luonnollista elinympäristöä. Eläintarhassa ja pysyvässä eläinnäyttelyssä tulee huolehtia suunnitelmallisesti eläinten ennaltaehkäisevästä terveydenhuollosta, sairauksien hoidosta ja eläinten ruokinnasta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 2 momentissa tarkoitetuista kielletyistä esityksistä ja 3 momentissa tarkoitetuista pitopaikoista.

51 §

Eläintarhan eräät tehtävät

Eläintarhan tulee osaltaan edistää luonnonvaraisen eläimistön suojelua ja biologisen monimuotoisuuden säilymistä. Tässä tarkoituksessa eläintarhan tulee antaa yleisölle tietoa näytteillä pidettävistä lajeista ja niiden luonnollisista elinolosuhteista. Eläintarhan tulee lisäksi osallistua:

- 1) eläinlajien suojelua edistävään tutkimukseen;
- 2) eläinlajien suojelutaitoihin liittyvään koulutukseen;
- 3) lajien suojeluun liittyvään tietojen vaihtoon; ja
- 4) milloin se on tarkoituksenmukaista, eläinlajien tarhassa kasvattamiseen, kannan uudelleen istuttamiseen ja lajien luontoon palauttamiseen.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitetuista eläintarhan tehtävistä.

52 §

Eläintarhaa, pysyvää ja kiertävää eläinnäyttelyä sekä sirkusta koskevan luvan hakeminen

Lupa eläintarhan ja pysyvän eläinnäyttelyn pitämiseen on haettava siltä aluehallintovirastolta, jonka toimialueella eläintarha tai pysyvä eläinnäyttely sijaitsee.

Lupa sirkuksen ja kiertävän eläinnäyttelyn pitämiseen on haettava siltä aluehallintovirastolta, jonka toimialueella on sirkuksen tai kiertävän eläinnäyttelyn omistajan kotipaikka. Jos sirkus on pysyvä laitos, lupa on kuitenkin haettava siltä aluehallintovirastolta, jonka toimialueella sirkus sijaitsee.

Valiokunnan mietintö MmVM 33/2022 vp

Lupa ulkomaisen sirkuksen ja kiertävän eläinnäyttelyn pitämiseen on haettava siltä aluehallintovirastolta, jonka toimialueen kautta ulkomainen sirkus tai kiertävä eläinnäyttely tulee maahan.

53 §

Eläintarhaa, pysyvää ja kiertävää eläinnäyttelyä sekä sirkusta koskeva lupahakemus

Edellä 52 §:ssä tarkoitettua lupaa on haettava kirjallisesti. Lupahakemuksesta tulee toiminnanharjoittajan yksilöintiä varten tarvittavien tietojen ja suunniteltua toimintaa koskevien yleistietojen lisäksi käydä ilmi:

- 1) toiminnan kohteena olevat eläinlajit ja eläinmäärät;
- 2) selvitys eläinten pitopaikoista;
- 3) selvitys eläinten pitäjän tai pitäjien pätevydestä;
- 4) selvitys siitä, kuinka eläinten hoito on tarkoitus järjestää.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, eläintarhaa koskevasta lupahakemuksesta tulee käydä ilmi, miten laitos osallistuu 51 §:n 1 momentissa tarkoitettuihin tehtäviin.

Sirkusta koskevaan lupahakemukseen tulee liittää selvitys ohjelmanumeroista, joihin eläimet osallistuvat ja yksityiskohtainen kuvaus niistä taidoista, joita eläinten on tarkoitus esittää näytöksessä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä lupahakemuksesta ja siihen liitettävistä selvityksistä.

54 §

Eläintarhaa, pysyvää ja kiertävää eläinnäyttelyä sekä sirkusta koskevan luvan myöntäminen

Lupa eläintarhan, pysyvän ja kiertävän eläinnäyttelyn sekä sirkuksen pitämiseen myönnetään, jos:

- 1) eläinten pitopaikat täyttävät 5 luvun mukaiset vaatimukset;
- 2) eläinten hoito täyttää 4 luvun mukaiset vaatimukset;
- 3) eläinten pitäjällä on 30 §:n mukainen pätevyys.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, eläintarhaluvan ja pysyvää eläinnäyttelyä koskevan luvan myöntämisen edellytyksenä on 50 §:n 3 momentin mukaisten vaatimusten täyttyminen. Eläintarhaluvan myöntämisen edellytyksenä on lisäksi 51 §:n mukaisten vaatimusten täyttyminen.

Sirkusluvan myöntämisen edellytyksenä on, että ohjelmanumeroissa on otettu huomioon 12 ja 13 §:n mukaiset eläinten kohtelua koskevat vaatimukset.

Lupa voidaan liittää eläinten hyvinvoinnin kannalta välttämättömiä ehtoja, jotka ovat tarpeen 1 momentin 1—3 kohdassa säädettyjen vaatimusten täyttämiseksi. Kiertävää sirkusta ja kiertävää eläinnäyttelyä koskeva lupa voidaan myöntää myös määräaikaisena, jos siihen on eläinten hyvinvoinnin turvaamisesta johtuva välttämätön syy.

Valiokunnan mietintö MmVM 33/2022 vp

55 §

Toiminnan tarkastaminen ja valvonta

Aluehallintoviraston on tarkastettava eläintarha, pysyvä ja kiertävä eläinnäyttely sekä sirkus ennen toiminnan aloittamista ja luvan sisältöä merkittävästi muuttavan tai luvan voimassaoloaikaa koskevan asian ratkaisemista.

Aluehallintoviraston on valvottava toimintaa säännöllisin tarkastuksin.

56 §

Toiminnanharjoittajan eräät ilmoitukset ja toiminnassa tapahtuvat muutokset

Toiminnanharjoittajan on ilmoitettava viipymättä kirjallisesti luvan myöntäneelle aluehallintovirastolle sellaisista suunnitelluista toiminnassa tapahtuvista muutoksista, joilla voi olla merkitystä arvioitaessa, ovatko luvan saamisen edellytykset edelleen olemassa. Aluehallintovirasto arvioi ilmoituksen perusteella, täyttyvätkö luvan myöntämistä koskevat vaatimukset edelleen ja ilmoittaa siitä luvan haltijalle.

Lupaa tai sen täydentämistä on haettava uudelleen, jos eläinlajeja lisätään tai eläinmäärää kasvatetaan merkittävästi tai toimintaa muutetaan muutoin tavalla, jolla voi olla vaikutusta eläinten hyvinvointiin.

Kiertävän eläinnäyttelyn ja kiertävän sirkuksen kiertuepaikoista ja aikatauluista on ilmoitettava luvan myöntäneelle aluehallintovirastolle vuosittain, vähintään 30 vuorokautta ennen kiertueelle lähtemistä. Ilmoitus on tehtävä viipymättä myös kiertuepaikkoja ja aikatauluja koskevista muutoksista.

Toiminnan lopettamisesta on ilmoitettava viipymättä luvan myöntäneelle aluehallintovirastolle.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ilmoituksen sisällöstä ja siihen liitettävistä selvityksistä.

57 §

Kotieläinpihasta tehtävä ilmoitus

Sen lisäksi, mitä eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annetussa laissa (1069/2021) säädetään eläinten pitämisestä ja pitopaikasta ilmoittamisesta sekä tietojen tallettamisesta, kotieläinpihan pitäjän on ilmoitettava aluehallintovirastolle eläintenpitäjä- ja pitopaikkarekisteriin tallettavaksi tiedot eläinten pitäjän pätevydestä sekä selvitys siitä, kuinka eläinten hoito on tarkoitus järjestää.

58 §

Luonnonvaraisten eläinlajien tarhauksesta tehtävä ilmoitus

Sen lisäksi, mitä eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annetussa laissa säädetään eläinten pitämisestä ja pitopaikasta ilmoittamisesta sekä tietojen tallettamisesta, riistanhoidollista tar-

Valiokunnan mietintö MmVM 33/2022 vp

hausta varten pidettävien eläinten pitäjän sekä tuotantoeläiminä pidettävien kuusipeurojen, biisonien, vesipuhveleiden, villisikojen, strutsien, emujen, viiriäisten, helmikanojen, fasaanien, peltopyiden ja heinäsorsien pitäjän on ilmoitettava aluehallintovirastolle eläintenpitäjä- ja pitopaikkarekisteriin tallettavaksi tiedot eläinten pitäjän pätevyydestä sekä selvitys siitä, kuinka eläinten hoito on tarkoitus järjestää. Riistanhoidollista tarhausta harjoittavan eläinten pitäjän on lisäksi ilmoitettava, mihin metsästyslain 3 §:ssä tarkoitettuun riistanhoidolliseen tarkoitukseen eläimiä pidetään.

59 §

Broilerikasvattamot

Sen lisäksi, mitä eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annetussa laissa säädetään eläinten pitopaikasta ilmoittamisesta ja tietojen tallettamisesta, broilereiden omistajan tai pitäjän on ilmoitettava aluehallintovirastolle pitopaikkarekisteriin tallettavaksi tiedot kasvattamon rakennusten niistä kasvatusosastoista, joissa broileriparvia kasvatetaan. *Broilerilla* tarkoitetaan lihan tuotantoa varten pidettävää tuotantopolven lintua, joka kuuluu Gallus gallus-lajiin.

Eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annetun lain 7 §:ssä tarkoitettua luetteloa on pidettävä kasvatusosastoittain, ja siitä tulee käydä ilmi:

- 1) tuotujen broilereiden lukumäärä ja niiden käytettävissä oleva alue;
- 2) broilereiden rotu tai hybridi, jos se on tiedossa;
- 3) lopetettujen broilereiden lukumäärä sekä kuolleina löydettyjen broilereiden lukumäärä ja kuolinsyyt, jos ne ovat tiedossa; sekä
- 4) parveen jäävien broilereiden lukumäärä myytävien tai teurastettavien broilereiden poistamisen jälkeen.

Jos broilereiden kasvatustiheys on yli 33 elopainokiloa neliometriä kohti, broilereiden omistajan tai pitäjän on laadittava broilerikasvattamon tuotantojärjestelmästä kirjallinen kuvaus, johon on sisällytettävä tekniset tiedot rakennuksista ja niiden laitteista. Kuvaus on pidettävä ajan tasalla. Kasvattamossa käytettävästä kasvatustiheydestä tai siihen tehtävästä muutoksesta ja tuotantojärjestelmää koskevista keskeisistä tiedoista on ilmoitettava aluehallintovirastolle viimeistään 15 päivää ennen ensimmäisen parven sijoittamista rakennukseen. Tuotantojärjestelmään tehdyistä muutoksista, jotka voivat vaikuttaa broilereiden hyvinvointiin, on ilmoitettava viipymättä aluehallintovirastolle.

Edellytyksenä kasvatustiheyden nostamiselle yli 39 elopainokilon neliometriä kohti enintään 42 elopainokiloon neliometriä kohti on, että broilerikasvattamon tarkastuksissa ei ole todettu hyvinvointisäädösten vastaista toimintaa viimeisen kahden vuoden aikana, broilereiden omistaja tai pitäjä käyttää hyvän käytännön opasta ja broilereiden kuolleisuus on riittävän alhainen. Jos broilerikasvattamossa ei ole tehty tarkastusta viimeisen kahden vuoden aikana, vähintään yksi tarkastus on tehtävä ennen kuin kasvatustiheyttä voidaan nostaa.

Broilereiden omistajan tai pitäjän on toimitettava teurastamoon tarvittavat tiedot parven pitopaikasta ja parvesta lähettäessään broilereita teurastettaviksi.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset broilerikasvattamon tuotantojärjestelmän kuvauksesta, tuotantojärjestelmää koskevista keskeisistä tiedoista, broilereiden kasvatustiheyttä koskevista vaatimuksista, hyvän käytännön oppaasta, broilereiden kuolleisuudessa huomioon otettavista seikoista sekä teurastamoon toimitettavista parvea koskevista tiedoista.

Valiokunnan mietintö MmVM 33/2022 vp

60 §

Ammattimainen tai muutoin laajassa mitassa tapahtuva seura- ja harrastuseläinten pito

Liitteessä 2 tarkoitettua ammattimaista tai muutoin laajassa mitassa tapahtuvaa koirien, kissojen ja muiden seura- ja harrastuseläinten pitoa harjoittavan on viimeistään 30 vuorokautta ennen toiminnan aloittamista tai lopettamista taikka toiminnan oleellisesti muuttuessa tehtävä siitä kirjallinen ilmoitus sille aluehallintovirastolle, jonka toimialueella toimintaa harjoitetaan.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei sovelleta hevoseläimiä pitäviin. Hevoseläinten pitäjien ilmoitusvelvollisuudessa noudatetaan eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annettua lakia. Sen lisäksi ammattimaisesti tai muutoin laajassa mitassa hevoseläimiä pitävän on ilmoitettava **aluehallintovirastolle** eläintenpitäjä- ja pitopaikkarekisteriin tallettavaksi tiedot eläinten pitäjän pätevydestä sekä selvitys siitä, kuinka eläinten hoito on tarkoitus järjestää.

61 §

Avuttomassa tilassa olevien luonnonvaraisten eläinten hoitolatoiminnan harjoittaminen

Avuttomassa tilassa olevien luonnonvaraisten eläinten hoitoa harjoittavan on viimeistään 30 vuorokautta ennen toiminnan aloittamista tai lopettamista tai toiminnan oleellisesti muuttuessa tehtävä siitä kirjallinen ilmoitus sille aluehallintovirastolle, jonka toimialueella toimintaa harjoitetaan.

Ennen hoitopaikkaan toimitetun luonnonvaraisen eläimen pidempiaikaiseen hoitoon ryhtymistä on selvitettävä, tarvitaanko eläimen hallussapitoon luonnonsuojelulain tai metsästyslain mukainen poikkeuslupa. Vieraslajien hallussapidosta säädetään vieraslajeista aiheutuvien riskien hallinnasta annetussa laissa. Hoitopaikkaan toimitettu luonnonvarainen eläin on vapautettava sen tilan salliessa takaisin luontoon. Jos eläintä ei sille vamman, sairauden tai muun syyn takia annettun hoidon päätyttyä voida vapauttaa, eikä sitä voida sijoittaa pysyvästi eläintarhaan, se on lopetettava.

62 §

Ilmoituksenvaraista toimintaa koskevien ilmoitusten sisältö

Edellä 60 §:n 1 momentissa ja 61 §:n 1 momentissa tarkoitettua ilmoituksesta tulee toiminnanharjoittajan yksilöintiä varten tarvittavien tietojen ja suunniteltua toimintaa koskevien yleis-tietojen lisäksi käydä ilmi:

- 1) toiminnan kohteena olevat eläinlajit ja eläinmäärät;
- 2) selvitys eläinten pitopaikoista;
- 3) selvitys eläinten pitäjän tai pitäjien pätevydestä;
- 4) selvitys siitä, kuinka eläinten hoito on tarkoitus järjestää.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ilmoituksista ja niihin liitettävistä selvityksistä.

63 §

Luettelon pitäminen

Toiminnanharjoittajan on pidettävä luetteloa 50, 57, 58, 60 ja 61 §:ssä tarkoitetun toiminnan kohteena olevista eläinlajeista ja eläimistä.

Luetteloa on pidettävä ajan tasalla joko paperisella lomakkeella tai sähköisessä muodossa siten, että se voidaan tarvittaessa esittää valvontaviranomaiselle. Luetteloa on säilytettävä kolme vuotta sen vuoden päättymisestä, jolloin luetteloon viimeksi kirjattiin eläintä koskeva merkintä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä luettelon pitämisestä ja siihen merkittävistä tiedoista.

9 luku

Eläinten lopetus

64 §

Lopetusta koskevat yleiset vaatimukset

Eläin on lopetettava mahdollisimman nopeasti ja kivuttomasti sen lopetukseen soveltuvalla menetelmällä ja tekniikalla. Eläin on tainnutettava, jos lopettamiseen käytetään menetelmää, joka ei johda välittömästi eläimen kuolemaan. Tainnutusmenetelmän on oltava sellainen, että eläimen tajuttomuus säilyy sen kuolemaan saakka.

Eläimen saa lopettaa vain se, jolla on riittävät tiedot kyseisen eläinlajin lopetusmenetelmästä ja lopetustekniikasta sekä riittävä taito toimenpiteen suorittamiseksi.

Eläimen lopettavan henkilön on varmistettava, että eläin on kuollut ennen kuin sen hävittämiseen tai muihin toimenpiteisiin ryhdytään.

Poroa tai hoidossa olevaa eläintä ei saa lopettaa metsästyksellisin keinoin. Poronhoitaja saa kuitenkin lopettaa poron metsästyksellisin keinoin ampumalla. Lisäksi hoidossa olevan eläimen saa lopettaa metsästyksellisin keinoin ampumalla, jos siihen on välttämätön ja hyväksyttävä syy. *Metsästyksellisillä keinoilla* tarkoitetaan metsästyslain 2 §:ssä tarkoitettuja keinoja.

Eläintä ei saa lopettaa viihdetarkoituksessa.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset eläinten lopetuksessa käytettävistä lopetusmenetelmistä ja lopetustekniikoista. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä eläimen lopettavan henkilön pätevyydestä.

65 §

Eläinten teurastus

Eläin on asianmukaisesti tainnutettava tai lopetettava siihen soveltuvalla menetelmällä ennen verenlaskun aloittamista. Eläimelle ei saa suorittaa muita teurastukseen liittyviä toimenpiteitä ennen kuin se on kuollut. *Teurastuksella* tarkoitetaan ihmisravinnoksi tarkoitettun muun kuin luonnonvaraisen eläimen lopetusta.

Valiokunnan mietintö MmVM 33/2022 vp

Poiketen siitä, mitä 1 momentissa ja lopetusasetuksen 4 artiklan 4 kohdassa säädetään, sellainen uskonnollinen teurastustapa on sallittu, jossa verenlasku aloitetaan samanaikaisesti eläimen tainnuttamisen kanssa, tai jossa siipikarjaan kuuluva eläin, sileälataisia lintuja lukuun ottamatta, teurastetaan katkaisemalla kaula nopeasti terävällä aseella. Tässä momentissa tarkoitettu teurastus on sallittua vain teurastamossa tarkastuseläinlääkärin läsnäollessa.

Eläimelle ei saa suorittaa muita teurastuksen liittyviä toimenpiteitä ennen kuin se on kuollut.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä eläinten teurastuksesta muualla kuin teurastamossa.

66 §

Lopetusasetuksen soveltaminen eläinten lopetukseen ja teurastukseen

Lopetusasetuksen soveltamisesta elintarvikkeiden, villan, nahan, turkisten tai muiden tuotteiden tuotantoa varten kasvatettujen tai pidettyjen eläinten lopetukseen, teurastukseen ja joukkolopetukseen sekä näihin liittyviin toimiin säädetään lopetusasetuksen 1 artiklassa.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa lopetusasetusta täydentäviä säännöksiä, jotka koskevat eläinten lopetusta muualla kuin teurastamossa sekä porojen, tarhatun riistan ja kalojen teurastusta.

67 §

Eläinten lopetukseen liittyvästä toiminnasta ilmoittaminen

Toiminnanharjoittajan, joka harjoittaa eläinten lopetustoimintaa, tai eläinten omistajan tai pitäjän, joka lopettaa suuria määriä eläimiä kerralla säännöllisesti, on hyvissä ajoin ennen toiminnan aloittamista tai lopettamista taikka toiminnan oleellisesti muuttuessa tehtävä siitä kirjallinen ilmoitus sille aluehallintovirastolle, jonka toimialueella toimintaa pääasiallisesti harjoitetaan. Ilmoitusvelvollisuus ei koske teurastustoimintaa.

Lopetusasetuksen 7 artiklan 3 kohdassa tarkoitettu ilmoitus turkiseläinten lopetuksesta on tehtävä sille aluehallintovirastolle, jonka toimialueella toimintaa pääasiallisesti harjoitetaan.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1 ja 2 momentissa tarkoitetuista ilmoituksista.

68 §

Eläinten joukkolopetus

Lopetusasetuksen 18 artiklassa säädetään asetuksen soveltamisalaan kuuluvien eläinten joukkolopetusta koskevista erityisvaatimuksista.

Ruokavirasto, aluehallintovirasto ja kunnaneläinlääkäri ovat lopetusasetuksen 18 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja toimintasuunnitelman laativia viranomaisia ja 2 kohdassa tarkoitettuja toimintasuunnitelman toteutumista ja eläinten hyvinvointia varmistavia viranomaisia.

Ruokavirasto ja aluehallintovirasto ovat lopetusasetuksen 18 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuja viranomaisia, jotka voivat myöntää poikkeuksia lopetusasetuksen säännöksistä.

Valiokunnan mietintö MmVM 33/2022 vp

Ruokavirasto on lopetusasetuksen 18 artiklan 4 kohdassa tarkoitettu viranomainen, joka toimittaa komissiolle kertomuksen edeltävän vuoden joukkolopetustoimenpiteistä ja asettaa sen internetin kautta julkisesti saataville.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä eri viranomaisten tehtävistä joukkolopetuksessa sekä eläinten joukkolopetuksessa noudatettavista menettelyistä.

69 §

Eläimen lopetus hätätapauksessa

Hätätapauksessa, eläimen kärsimyksen pitkittymisen estämiseksi ja jos 64 §:n 1 momentissa tarkoitettuja lopetusmenetelmiä ei ole mahdollista käyttää tai jos eläintä ei saada kiinni, se voidaan lopettaa myös muulla tavalla, kuitenkin niin, ettei eläimelle aiheuteta tarpeetonta kärsimystä.

70 §

Lopetusasetuksessa edellytetyn koulutuksen järjestäjä

Lopetusasetuksen mukaisen kelpoisuuden edellyttämää koulutusta voi antaa koulutuksen järjestäjä, jolla on ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa (531/2017) tarkoitettu opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämä tutkintojen ja koulutuksen järjestämislupa sellaiseen tutkintoon, joka sisältää lopetusasetuksessa edellytetyn kelpoisuustodistuksen mukaisen osaamisen.

10 luku

Viranomaiset ja niiden tehtävät

71 §

Ruokavirasto

Ruokavirasto suunnittelee, ohjaa ja kehittää valtakunnallisesti eläinten hyvinvoinnin valvontaa sekä valvoo eläinten hyvinvointisäädösten noudattamista.

Sen lisäksi, mitä muualla tässä laissa säädetään Ruokaviraston tehtävistä, virasto:

- 1) vastaa valvonta-asetuksen 4 artiklan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitettua koordinaatiosta ja yhteydenpidosta komission ja muiden jäsenvaltioiden kanssa;
- 2) toimii valvonta-asetuksen 103 artiklassa tarkoitettuna yhteyselimenä;
- 3) valvoo eläinten hyvinvointisäädösten noudattamista rajatarkastusasemalla ja poistumispaikalla;
- 4) toimii lopetusasetuksen 13 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuna viranomaisena, jonka tehtävänä on arvioida hyvän toimintatavan oppaat, ja 4 kohdassa tarkoitettuna viranomaisena, joka voi kehittää ja julkaista hyvän toimintatavan oppaita;

Valiokunnan mietintö MmVM 33/2022 vp

5) on valvonta-asetuksen 138 artiklassa tarkoitettu toimivaltainen viranomainen toimissa, jotka koskevat lopetusasetuksen mukaisia liikkumisen rajoittamiseen ja tainnutukseen käytettävien välineiden käyttöohjeita;

6) valitsee otannalla tilat Euroopan unionin eläinten hyvinvointia koskevien säädösten edellyttämään säännölliseen valvontaan;

7) vastaa eläinten hyvinvoinnin valvontaan liittyvästä tilastoinnista ja raportoinnista;

8) päättää ammattipätevyyden tunnustamisesta annetun lain (1384/2015) soveltamisalaan kuuluvissa tapauksissa ulkomailla hankitun ammattipätevyyden tuottamasta oikeudesta tehdä tämän lain 15 §:ssä sallittuja leikkauksia, muita kipua aiheuttavia toimenpiteitä, eläinten keinosiemenystä, muita keinolliseen lisäämiseen liittyvien toimenpiteitä Suomessa sekä mainitun lain soveltamisalaan kuuluvissa tapauksissa ulkomailla hankitun ammattipätevyyden tuottamasta oikeudesta toimia tämän lain 30 §:ssä tarkoitettuna eläinten pitäjänä tai muuna hoitajana Suomessa.

Ruokavirasto vastaa eläinten hyvinvoinnin valvonnasta elintarvikelaissa tarkoitetuissa teurastamoissa, riistan käsittelylaitoksissa ja niiden yhteydessä olevissa laitoksissa, lukuun ottamatta teurastamoja ja laitoksia, joiden elintarvikelain mukainen valvonta on elintarvikelain 27 §:n 5 momentissa tarkoitettulla tavalla siirretty kunnalle. Poroteurastamojen valvonnasta säädetään tämän lain 72 §:n 3 momentissa. Ruokavirasto ja kunta ovat valvomiensa teurastamojen ja laitosten alueella aluehallintoviraston lisäksi lopetusasetuksen 21 artiklan 5 kohdassa tarkoitettuja väliaikaisia kelpoisuustodistuksia antavia viranomaisia.

Lisäksi Ruokavirasto vastaa Euroopan unionin eläinten hyvinvointia koskevassa lainsäädännössä toimivaltaiselle viranomaiselle säädetyistä tehtävistä, jollei tehtävää ole laissa siirretty muulle viranomaiselle.

72 §

Aluehallintovirasto

Aluehallintovirasto suunnittelee, kehittää ja ohjaa eläinten hyvinvoinnin valvonnan järjestämistä sekä valvoo eläinten hyvinvointisäädösten noudattamista toimialueellaan.

Sen lisäksi, mitä muualla tässä laissa säädetään aluehallintoviraston tehtävistä, virasto:

1) toimii lopetusasetuksen 21 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitettuna kelpoisuustodistuksia antavana viranomaisena sekä 5 kohdassa tarkoitettuna väliaikaisia kelpoisuustodistuksia antavana viranomaisena;

2) peruuttaa lopetusasetuksen mukaisen kelpoisuustodistuksen valvonta-asetuksen 138 artiklassa tarkoitettuna toimivaltaisena viranomaisena;

3) huolehtii eläinten hyvinvointia koskevissa säädöksissä edellytetyn otantaan perustuvan säännöllisen valvonnan järjestämisestä;

4) osallistuu eläinten hyvinvointisäädösten valvontaan ja täytäntöönpanoon oma-aloitteisesti ja paikallisen eläinsuojeluviranomaisen pyydettyä laajassa tai vaikeassa eläinsuojelutapauksessa tehtävien siirtämistä aluehallintovirastolle.

Elintarvikelaissa tarkoitetuissa poroteurastamoissa ja niiden yhteydessä olevissa laitoksissa eläinten hyvinvoinnin valvontaan liittyvistä tehtävistä huolehtii koko maan alueella Lapin aluehallintovirasto.

Valiokunnan mietintö MmVM 33/2022 vp

73 §

Tulli

Tulli valvoo Ruokaviraston, aluehallintoviraston ja kunnaneläinlääkäriin ohella eläinten hyvinvointisäädösten noudattamista, kun eläimiä kuljetetaan Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä tai Suomesta muuhun kuin jäsenvaltioon.

74 §

Kunnaneläinlääkäri ja kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitava viranhaltija

Kunnaneläinlääkäri ja kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitava viranhaltija valvovat eläinten hyvinvointisäädösten noudattamista kunnan alueella.

75 §

Poliisi

Poliisi valvoo eläinten hyvinvointisäädösten noudattamista toimialueellaan.

11 luku

Valvonta

76 §

Valvonnan yleiset periaatteet

Valvontaviranomaisen on järjestettävä eläinten hyvinvointisäädösten noudattamisen valvonta niin, että se on laadukasta ja tehokasta. Valvontaviranomaisilla on velvollisuus neuvoin pyrkiä edistämään eläinten hyvinvointia.

Eläinten hyvinvoinnin valvonnan järjestämisestä säädetään tämän lain lisäksi valvonta-asetuksessa.

77 §

Valvontasuunnitelmat

Ruokaviraston on laadittava valtakunnallinen suunnitelma eläinten hyvinvoinnin valvonnasta. Suunnitelma on osa valvonta-asetuksen mukaista kansallista valvontasuunnitelmaa.

Aluehallintoviraston on laadittava alueellinen suunnitelma eläinten hyvinvoinnin valvonnan järjestämisestä toimialueellaan. Alueellisessa suunnitelmassa on otettava huomioon valtakunnallinen suunnitelma.

Tarkastus- ja näytteenotto

Valvontaviranomaisella on oikeus tehdä tarkastus, jos on aihetta epäillä, että eläintä pidetään tai kohdellaan eläinten hyvinvointisäädösten vastaisesti. Tarkastusta ja näytteenottoa koskevasta virallisesta valvonnasta ja muista virallisista toimista säädetään myös valvonta-asetuksen 9—15 artiklassa.

Ilman epäilyäkin valvontaviranomaisella on oikeus tehdä tarkastus:

- 1) eläintarhassa;
- 2) pysyvässä eläinnäyttelyssä ja kotieläinpihassa;
- 3) sirkuksessa;
- 4) kiertävässä eläinnäyttelyssä;
- 5) eläinkilpailussa;
- 6) eläinnäyttelyssä ja siellä, missä eläimiä muutoin pidetään näytteillä yleisölle, käytetään esityksissä tai näytöksissä;
- 7) siellä missä luonnonvaraisia eläinlajeja tarhataan riistanhoidollisessa tai tuotannollisessa tarkoituksessa;
- 8) siellä, missä seura- ja harrastuseläimiä pidetään 60 §:ssä tarkoitetulla tavalla ammattimaisesti tai muutoin laajassa mitassa;
- 9) siellä, missä luonnonvaraisia eläimiä hoidetaan 61 §:ssä tarkoitetulla tavalla;
- 10) siellä, missä harjoitetaan 67 §:ssä tarkoitettua eläinten lopetukseen liittyvää toimintaa;
- 11) rajanylityspaikalla, rajatarkastusasemalla, poistumispaikalla ja saapumispaikalla;
- 12) kaikissa teurastamoiden, riistan käsittelylaitosten ja niiden yhteydessä olevien laitosten sekä poroteurastamoiden ja niiden yhteydessä olevien laitosten eläintiloissa;
- 13) toiminnanharjoittajan pyynnöstä;
- 14) rikoslain (39/1889) 17 luvun 23 §:n nojalla määrätyn eläintenpitokiellon noudattamisen valvomiseksi.

Ruokavirasto voi määrätä aluehallintoviraston tekemään tarkastuksen tai tarkastuksia eläinten hyvinvointisäädösten noudattamisen valvomiseksi taikka Suomea sitovan kansainvälisen sopimuksen velvoitteiden täyttämiseksi tai Euroopan unionin lainsäädännön niin edellyttäessä. Aluehallintovirasto voi päättää vastaavista tarkastuksista myös omassa valvonnassaan tai määrätä virkaeläinlääkärin tekemään tarkastuksia.

Tarkastuksen tekijällä on oikeus päästä tiloihin, joita tarkastuksen tekeminen edellyttää, ja ottaa maksutta valvontaa varten tarvittavia näytteitä sekä tallentaa ääntä ja kuvaa. Hänellä on oikeus tarkastaa eläin, eläimen pitopaikka ja muut eläintenpitoon liittyvät tilat, eläintä varten tarkoitettu ravinto, juotava, varusteet ja välineet sekä eläintenpitoon liittyvät tiedot ja asiakirjat sekä muut valvonnan kannalta merkitykselliset seikat.

Pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävässä tilassa tarkastuksen saa tehdä ja näytteen ottaa vain, jos se on välttämätöntä tarkastuksen kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi ja on aihetta epäillä, että eläinten kohtelua, hoitoa tai pitopaikkaa koskevia hyvinvointisäädöksiä on **olen- naisella tai vakavalla tavalla** rikottu tai rikotaan laissa rangaistavaksi säädetyllä tavalla. Tarkastuksen saa tehdä vain viranomaisen.

Valiokunnan mietintö MmVM 33/2022 vp

79 §

Teurastamojen kameravalvonta

Teurastamossa 71 §:n 3 momentissa tarkoitettu valvontaviranomainen voi eläinten hyvinvointisäädösten noudattamisen valvonnassa käyttää apuna tallentavaa kameravalvontaa. Kamera voidaan valvontaa varten sijoittaa tilaan, jossa eläimiä puretaan kuormasta, pidetään, käsitellään, siirretään, tainnutetaan tai jossa verenlasku tapahtuu.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu valvontaviranomainen huolehtii kameroiden asentamisesta, ylläpidosta ja tallenteiden läpikäynnistä sekä niiden hävittämisestä. Kameran tallennetta saadaan säilyttää kahden kuukauden ajan kuvauspäivästä, minkä jälkeen tallenne on hävitettävä viipymättä, jollei sitä tarvita esitutkintaa varten. Kameravalvonnan aloittamisesta on tiedotettava teurastamon henkilöstölle ja valvonnasta on ilmoitettava kameroiden läheisyyteen kiinnitettävillä kylteillä. Edellä 1 momentissa tarkoitettu valvontaviranomainen on kameratallenteiden rekisterinpitäjä.

Lopetusasetuksen 17 artiklassa tarkoitettulla eläinten hyvinvoinnista vastaavalla henkilöllä on oikeus tehtäviensä hoitamiseksi saada nähtäväkseen kameratallenteet. Tallenne voidaan myös luovuttaa poliisille esitutkintaa varten ja tallenteita voidaan käyttää teurastamon henkilökunnan kouluttamiseen.

80 §

Tiedonsaantioikeus

Valvontaviranomaisella on oikeus saada salassapitosäännösten estämättä eläinten hyvinvointisäädösten valvonnan suorittamiseksi välttämättömät, eläinten pitoon tai kohteluun liittyvät tiedot ja asiakirjat eläinten omistajalta ja pitäjältä sekä muulta, jota tässä laissa tai Euroopan unionin lainsäädännössä säädettyt velvoitteet koskevat.

Tiedonsaantioikeus koskee eläimen terveydentilaa, ravitsemusta ja pito-olosuhteita sekä eläinten pitäjän taloudellista tilaa ja terveydentilaa koskevia tietoja silloin, kun niillä on vaikutusta eläimen hoitoon ja pitoon.

Valvontaviranomaisella on lisäksi oikeus saada salassapitosäännösten estämättä 1 ja 2 momentissa tarkoitettut tiedot ja asiakirjat valtion ja kunnan viranomaisilta sekä luonnollisilta henkilöiltä tai oikeushenkilöiltä, jotka ovat olleet ammatillisesti tekemisissä valvontaan liittyvien eläinten tai näistä eläimistä saatujen tuotteiden kanssa olematta kuitenkaan vastuussa valvottavien säännösten noudattamisesta.

81 §

Läsnäolo-oikeus

Ruokavirastolla on oikeus olla läsnä valvontaa ja tarkastuksia tehtäessä. Sama oikeus on valvontaviranomaisen ohjauksessa olevalla opiskelijalla, joka suorittaa viranomaistoimintaan perehdyttävää harjoittelua. Opiskelija voi mennä pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävään tilaan vain valvontaviranomaisen kanssa.

82 §

Asiantuntijan ja avustajan käyttäminen

Valvontaviranomainen voi valvontaa ja tarkastusta tehdessään käyttää apunaan ulkopuolista asiantuntijaa tai avustajaa. Tällainen henkilö voi antaa asiantuntija-apua tai tehdä tarkastukseen liittyviä avustavia tehtäviä, mutta hänellä ei ole itsenäistä tarkastustoimivaltaa. Asiantuntija ja avustaja voivat mennä pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävään tilaan vain valvontaviranomaisen kanssa.

Asiantuntijalla ja avustajalla on oltava kyseessä olevaan eläinlajiin ja sen pitomuotoon tai tehtävän muuhun luonteeseen nähden riittävä pätevyys.

Asiantuntijalla ja avustajalla on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada tehtävänsä suorittamista varten välttämättömät tiedot käyttöönsä valvontaviranomaiselta.

Ulkopuoliseen asiantuntijaan ja avustajaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä heidän suorittaessaan tässä pykälässä tarkoitettuja tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa.

Jos asiantuntijaa tai avustajaa käyttää apunaan muu valvontaviranomainen kuin Ruokavirasto tai aluehallintovirasto, asiantuntijan tai avustajan käyttämisestä aiheutuville kustannuksille on haettava etukäteen aluehallintoviraston hyväksyntä.

83 §

Tarkastusmenettely ja asianosaisen kuuleminen

Tarkastuksessa noudatetaan hallintolain (434/2003) 39 §:ää. Jos tarkastukseen sovelletaan valvonta-asetusta, noudatetaan kuitenkin ensisijaisesti sitä.

Asianosaisen kuulemisesta säädetään hallintolain 34 §:ssä. Ennen tämän lain 95 §:n 2 momentissa, 96 §:n 1 momentissa, 97 §:n 1 momentissa tai 98 §:n 3 momentissa tarkoitettuihin toimenpiteisiin ryhtymistä eläimen pitäjälle tai omistajalle on kuitenkin varattava tilaisuus tulla kuulluksi vain, jos nämä ovat viipymättä tavoitettavissa. Lisäksi 98 §:n 1 momentissa tarkoitettuihin toimiin voidaan ryhtyä kuulematta asianomaista, jos eläimen pitäjää tai omistajaa ei tavoiteta kohtuullisessa ajassa ja toimenpiteiden viivästyminen aiheuttaa kuulemisen merkitykseen nähden kohtuuttomia kustannuksia.

84 §

Kansainvälisten viranomaisten tarkastus- ja tiedonsaantioikeus

Mitä tässä laissa säädetään valvontaviranomaisen oikeudesta päästä tiloihin, joita tarkastuksen tekeminen edellyttää, sekä saada salassapitosäännösten estämättä valvonnan suorittamiseksi välttämättömiä tietoja ja asiakirjoja, koskee myös Euroopan unionin lainsäädännössä tai Suomea sitovassa kansainvälisessä sopimuksessa tarkoitettuja tarkastajia silloin, kun kyseinen Suomea sitova kansainvälinen velvoite tätä edellyttää. Valvontaviranomaisen on tarvittaessa toimittava yhteistyössä kansainvälisten viranomaisten tarkastajien kanssa.

Valiokunnan mietintö MmVM 33/2022 vp

Kansainväliseen viranomaiseen sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa.

85 §

Eläinten pitäjän velvollisuus avustaa viranomaista

Eläinten pitäjä on velvollinen avustamaan viranomaista tämän lain tai valvonta-asetuksen nojalla tehtävässä tarkastuksessa ja näytteen ottamisessa.

86 §

Broilereiden ja sikojen hyvinvoinnin arviointi teurastamolla

Edellä 71 §:n 3 momentissa tarkoitetun viranomaisen on huolehdittava siitä, että 59 §:n 5 momentissa tarkoitetut teurastamoon saapuneita broilereita koskevat tiedot sekä kuolleina teurastamolle saapuneiden broilereiden lukumäärä kirjataan teurastamossa.

Broilereiden ja sikojen pito-olosuhteiden tai muiden vastaavien tekijöiden vaikutus eläinten hyvinvointiin arvioidaan lihan tarkastuksen löydösten perusteella sekä muun teurastamolla saatavilla olevan tiedon perusteella (*eläinten hyvinvointiarvio*).

Jos eläinten hyvinvointiarvion mukaan eläinten hyvinvointi on heikentynyt kasvatusaikana, 71 §:n 3 momentissa tarkoitetun viranomaisen on ilmoitettava siitä eläinten omistajalle tai pitäjälle, teurastamotoimijalle sekä sille aluehallintovirastolle, jonka toimialueella eläintenpitoyksikkö sijaitsee. Näiden on ryhdyttävä asianmukaisiin toimenpiteisiin.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset eläinten hyvinvointiarvion tekemisestä sekä 3 momentissa tarkoitetusta ilmoituksesta.

87 §

Valvontaviranomaisen ilmoitus- ja tiedonantovelvollisuus

Jos eläinten pitäjä muuttaa valvontaviranomaisen toimialueelta toiselle eläinten hyvinvoinnin valvontaa koskevan asian vireillä ollessa ja tämä tulee valvontaviranomaisen tietoon, valvontaviranomaisen on salassapitosäännösten estämättä viipymättä ilmoitettava muutosta uuden toimialueen valvontaviranomaiselle ja annettava tälle valvontaa varten välttämättömät tiedot.

Edellä 71 §:n 3 momentissa tarkoitetun viranomaisen on, jos se epäilee eläinten hyvinvointisäädöksiä rikotun tai rikottavan teuraseläimiä toimittavassa eläintenpitoyksikössä, salassapitosäännösten estämättä ilmoitettava asiasta sille aluehallintovirastolle, jonka toimialueella eläintenpitoyksikkö sijaitsee ja annettava virastolle valvontaa varten välttämättömät tiedot.

Muilla valvontaviranomaisilla on pyydettyessä velvollisuus ilmoittaa Ruokavirastolle salassapitosäännösten estämättä tarkastuksia, valvontatoimenpiteitä, valvontahenkilöstöä ja maksuja koskevia tietoja tämän lain mukaisen valvonnan seurantaan ja suunnittelua varten. Tiedot on toimitettava Ruokaviraston määräämällä tavalla.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ilmoitusvelvollisuuden sisälöstä.

88 §

Eräiden viranomaisten ja muiden tahojen ilmoitusvelvollisuus

Seuraavien tahojen palveluksessa tai luottamustoimessa taikka vastaavissa tehtävissä toimik-
siantosuhteessa tai itsenäisenä ammatinharjoittajana toimiva on velvollinen salassapitosäännös-
ten estämättä viipymättä ilmoittamaan toimivaltaiselle valvontaviranomaiselle, jos hän on tehtä-
vässään saanut tietää avun tarpeesta olevasta eläimestä, ja ilmoittamaan viranomaiselle asian ar-
vioimiseksi välttämättömiä tietoja:

- 1) lomituspalvelu ja sijaisapu;
- 2) keinosiementäjä;
- 3) sosiaali- ja terveydenhuolto ja näiden palvelujen tuottaja;
- 4) terveydenhuollon ammattihenkilö;
- 5) Hätäkeskusyksikkö;
- 6) palo- ja pelastustoimi;
- 7) Rajavartiolaitos;
- 8) ulosottoviranomainen;
- 9) seurakunta ja muu uskonnollinen yhdyskunta.

Myös muu kuin 1 momentissa tarkoitettu henkilö voi tehdä vastaavan ilmoituksen häntä mah-
dollisesti koskevien salassapitosäännösten estämättä.

Sähköä, lämmitystä tai vettä eläintuotantotiloille toimittavien tai niihin liittyviä palveluita tar-
joavien toimijoiden tulee tehdä toimivaltaiselle valvontaviranomaiselle ilmoitus sähkö-, läm-
mön- tai vedenjakelun pysyvästä keskeytyksestä kohtuullisessa ajoin ennen keskeytystä, jos toi-
mijan tiedossa on, että tilalla on eläimiä.

Sen estämättä, mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, rippiin tai muuhun sielunhoitoon liittyvää sa-
lassapitovelvollisuutta on kuitenkin noudatettava.

Eläinlääkäriammatin harjoittajan ilmoitusvelvollisuudesta säädetään eläinlääkäriammatin
harjoittamisesta annetun lain 12 §:n 2 momentissa.

89 §

*Tietojen luovuttaminen salassapitosäännösten estämättä muille viranomaisille ja kansainvälisil-
le toimielimille eräissä tapauksissa*

Sen lisäksi, mitä tietojen ilmoittamisesta tai antamisesta salassapitosäännösten estämättä sää-
detään 87 ja 88 §:ssä, valvontaviranomaisen oikeudesta luovuttaa tietoja muille viranomaisille ja
kansainvälisille toimielimille salassapitosäännösten estämättä säädetään ruokahallinnon tietova-
rannosta annetun lain (560/2021), jäljempänä *ruokahallinnon tietovarantolaki*, 8 §:ssä.

90 §

Virka-apu

Poliisin velvollisuudesta antaa virka-apua muille valvontaviranomaisille säädetään poliisilain
(872/2011) 9 luvun 1 §:ssä. Pelastusviranomaisen antamasta virka-avusta säädetään pelastuslain
(379/2011) 50 §:ssä.

Valiokunnan mietintö MmVM 33/2022 vp

Kunnaneläinlääkäri on velvollinen antamaan virka-apua poliisilaitokselle eläimeen kohdistuvan takavarikon sekä menettämisseuraamuksen täytäntöönpanossa.

91 §

Ilmoitusvelvollisuus poliisille

Jos on syytä epäillä, että eläinten hyvinvointisäädöksiä on rikottu, valvontaviranomaisen on viipymättä tehtävä asiasta ilmoitus poliisille esitutkintaa varten.

12 luku

Hallinnolliset pakkokeinot ja seuraamukset

92 §

Viranomaisen toimet eläinten hyvinvointisäädösten vastaisen menettelyn johdosta

Jos eläinten hyvinvointisäädöksiä ei ole noudatettu, valvontaviranomaisen on ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin sen varmistamiseksi, että niitä noudatetaan.

Jos havaittu rikkomus on vähäinen ja epäkohta voidaan poistaa tarkastuksen yhteydessä tai ilman, että se edellyttää uusintatarkastusta, viranomainen voi kehottaa eläinten hyvinvointisäädöksiä rikkovaa välittömästi tai asian laatuun nähden riittävässä määräajassa täyttämään velvollisuutensa. Muussa tapauksessa valvontaviranomaisen on ryhdyttävä toimenpiteisiin hallintopakkoasian vireille saattamiseksi.

Valvontaviranomaisen on valvottava, että kehotusta ja hallintopakkoasiassa annettua päätöstä noudatetaan.

93 §

Määräys

Valvontaviranomainen voi määrätä sen, joka rikkoo eläinten hyvinvointisäädöksiä, välittömästi tai asian laatuun nähden riittävässä määräajassa täyttämään velvollisuutensa.

94 §

Määräys korjaavista toimenpiteistä ja kasvatustiheyden alentamisesta broilereiden tuotannossa

Jos broilereiden hyvinvointiarvion mukaan broilereiden hyvinvointi on heikentynyt kasvatusaikana, aluehallintovirasto voi sen lisäksi, mitä muualla tässä luvussa säädetään, määrätä broilereiden omistajan tai pitäjän tekemään broilereiden pitopaikassa broilereiden hyvinvoinnin kannalta tarvittavat korjaavat toimenpiteet.

Jos broilereiden hyvinvointi on heikentynyt kasvatusaikana toisiaan välittömästi seuraavassa kolmessa parvessa vähintään kahdesti tai jos broilereiden omistajan tai pitäjän todetaan rikko-

Valiokunnan mietintö MmVM 33/2022 vp

neen eläinten hyvinvointisäädöksiä, aluehallintovirasto voi määrätä broilereiden kasvatustiheyden alennettavaksi. Jos broilereiden kasvatustiheyttä on määrätty alennettavaksi, määräyksestä on ilmoitettava Ruokavirastolle.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset broilereiden kasvatustiheyden alentamisesta.

95 §

Kielto

Valvontaviranomainen voi kieltää sitä, joka rikkoo eläinten hyvinvointisäädöksiä, jatkamasta tai toistamasta määräysten vastaista menettelyä tai toimintaa.

Valvontaviranomainen voi määrätä 1 momentissa tarkoitetun kiellon väliaikaisena asian selvittämisen tai epäkohdan korjaamisen ajaksi, jos se on välttämätöntä eläinten hyvinvoinnin turvaamiseksi. Asian selvittämiseksi annettava väliaikainen kiello on voimassa, kunnes valvontaviranomainen antaa asiassa lopullisen ratkaisunsa. Valvontaviranomaisen on huolehdittava siitä, että lopullista ratkaisua varten tarvittavat selvitykset tehdään viipymättä.

96 §

Toiminnan keskeyttäminen

Jos on ilmeistä, että eläinten pidosta tai kohtelusta aiheutuu välitöntä vaaraa eläinten hyvinvoinnille eikä vaaraa voida kiellolla tai muulla tavoin estää, valvontaviranomaisella on oikeus heti keskeyttää toiminta. Toiminta voidaan keskeyttää vain siltä osin kuin se on välttämätöntä vaaran torjumiseksi.

Toiminnan keskeyttämistä koskeva päätös on voimassa määräajan tai toistaiseksi, kunnes valvontaviranomainen antaa asiassa lopullisen ratkaisunsa. Valvontaviranomaisen on huolehdittava siitä, että lopullista ratkaisua varten tarvittavat selvitykset tehdään viipymättä.

Jos toiminnassa on kyse luvan- tai ilmoituksenvaraisesta toiminnasta ja toiminnan keskeyttää muu valvontaviranomainen kuin aluehallintovirasto, keskeyttämisestä on ilmoitettava viipymättä aluehallintovirastolle.

97 §

Kiireellisen hoidon hankkiminen

Valvontaviranomainen voi ryhtyä välittömiin toimenpiteisiin ja hankkia eläimelle ravintoa, juotavaa tai eläimen tarvitsemaa muuta hoitoa, jos se on välttämätöntä eläimen hyvinvoinnin turvaamiseksi eikä hyvinvointia voida turvata riittävän varmasti muulla tavoin. Eläin voidaan tässä tarkoituksessa myös ottaa haltuun ja toimittaa muualle saamaan hoitoa. Jos toimenpiteeseen ryhtyy muu valvontaviranomainen kuin aluehallintovirasto, toimenpiteestä on ilmoitettava viipymättä aluehallintovirastolle.

Valvontaviranomaisen päätös on voimassa määräajan tai toistaiseksi, kunnes valvontaviranomainen antaa asiassa lopullisen ratkaisunsa. Valvontaviranomaisen on huolehdittava siitä, että lopullista ratkaisua varten tarvittavat selvitykset tehdään viipymättä.

98 §

Eläimen myyminen, muu luovuttaminen ja lopettaminen

Valvontaviranomainen voi päättää myydä eläimen käyvästä hinnasta tai, jos eläimen rahallinen arvo on vähäinen, luovuttaa sen muutoin taikka lopettaa eläimen, jos eläintä ei voida jättää pitäjälleen tai omistajalleen. Samoin voidaan menetellä, jos eläimelle on 97 §:n nojalla hankittu hoitoa muualta, eikä eläintä voida palauttaa pitäjälleen tai omistajalleen.

Valvontaviranomainen voi ryhtyä 1 momentissa tarkoitettuihin toimenpiteisiin vain, jos eläimen pitäjän tai omistajan teko tai laiminlyönti aiheuttaa vakavaa vaaraa tai olennaista ja toistuvaa vaaraa eläimen hyvinvoinnille, eivätkä muut toimenpiteet ole tarkoituksenmukaisia tai kohdulla mahdollisia.

Jos eläimen käyttäytymisessä, elintoiminnoissa tai ulkoisessa olemuksessa esiintyy oireita tai muutoksia, joiden perusteella eläimen voidaan päätellä kokevan voimakasta kipua tai kärsimystä, ja eläimen hengissä pitäminen olisi ilmeisen julmaa sitä kohtaan, eläin on lopetettava viipymättä.

99 §

Haltuunotto ja hävittäminen

Jos eläintä pidetään liitteen 1 tai 8 §:n 2 momentin nojalla annettujen säännösten vastaisesti eikä tilannetta voida korjata 95 §:ssä tarkoitettulla kiellolla tai muulla tavoin, valvontaviranomaisella on oikeus ottaa haltuun ja lopettaa tai määrätä lopetettavaksi eläin. Lopettamisen sijaan eläin voidaan sijoittaa myös uudelleen. Luonnonvarainen eläin voidaan lisäksi palauttaa luontoon, jos eläimen tila sen sallii.

Jos eläin tuodaan maahan 39 §:n vastaisesti eikä tilannetta voida korjata mainitussa pykälässä tarkoitettulla palautuksella lähtömaahan, valvontaviranomaisella on oikeus ottaa haltuun ja lopettaa tai määrätä lopetettavaksi eläin. Lopettamisen sijaan eläin voidaan myös sijoittaa uudelleen.

Haitallisten vieraslajien osalta noudatetaan, mitä niistä vieraslajiasetuksessa ja vieraslajeista aiheutuvien riskien hallinnasta annetussa laissa säädetään.

Valvontaviranomaisella on oikeus ottaa haltuun ja määrätä 18 §:ssä kielletty väline ja laite käsiteltäväksi hyväksymällään tavalla uudelleen, hävitettäväksi, poistettavaksi markkinoilta tai palautettavaksi siihen maahan, josta se on tuotu Suomeen. Päätökseen voidaan liittää määräyksiä täytäntöönpanossa noudatettavasta menettelystä.

100 §

Takavarikko

Eläimen sekä 18 §:ssä tarkoitetun välineen ja laitteen takavarikossa noudatetaan pakkokeinolakia (806/2011). Sen estämättä, mitä mainitun lain 7 luvun 13 §:ssä säädetään takavarikon kohteen säilyttämisestä, takavarikoitu eläin saadaan heti lopettaa, myydä tai muutoin luovuttaa, jos sen rahallinen arvo on vähäinen tai jos sen hoidon järjestäminen ei ole mahdollista tai tarkoituksenmukaista.

Valiokunnan mietintö MmVM 33/2022 vp

101 §

Eläintarhaa, sirkusta ja eläinnäyttelyä koskevan luvan peruuttaminen ja muuttaminen

Aluehallintovirasto voi peruuttaa 50 §:n 1 momentissa tarkoitetun luvan ja sulkea laitoksen, jos luvan myöntämisen edellytykset eivät enää täyty tai jos toiminnanharjoittaja rikkoo olennaisella tavalla eläinten hyvinvointisäädöksiä. Luvan peruuttamisen ja laitoksen sulkemisen sijaan lupaa voidaan muuttaa ja laitoksen osa sulkea, jos se on eläinten hyvinvoinnin turvaamisen kannalta riittävää. Luvan peruuttamisen tai muuttamisen ja laitoksen tai sen osan sulkemisen edellytyksenä on lisäksi, ettei toiminnanharjoittaja ole korjannut epäkohtia viranomaisen asettamassa kohtuullisessa määräajassa, joka voi olla enintään kaksi vuotta.

Aluehallintoviraston on tarkastettava laitos tarvittaessa ennen luvan peruuttamista tai sen muuttamista.

Jos toimintalupa peruutetaan, toiminnanharjoittajan on toteutettava luvan myöntäneen aluehallintoviraston hyväksymät toimet eläinten hyvinvoinnin turvaamiseksi. Jos muut toimet eivät ole tarkoituksenmukaisia tai kohtuudella mahdollisia, eläimet on lopetettava. Eläintarhojen osalta toimista päätettäessä on pyrittävä turvaamaan luonnonvaraisen eläimistön suojelun ja biologisen monimuotoisuuden suojelun tavoitteet.

102 §

Ilmoitusta edellyttävän eläintenpidon ja toiminnan kieltäminen

Aluehallintovirasto voi kieltää 46 §:ssä tarkoitetun eläinkilpailujen järjestämisen, 57 §:ssä tarkoitetun kotieläinpihan pitämisen, 58 §:ssä tarkoitetun luonnonvaraisten eläinlajien tarhauksen, 60 §:ssä tarkoitetun seura- ja harrastuseläinten pidon, 61 §:ssä tarkoitetun avuttomassa tilassa olevien luonnonvaraisten eläinten hoitolatoiminnan harjoittamisen ja 67 §:ssä tarkoitetun eläinten lopetukseen liittyvän toiminnan kokonaan tai osaksi, jos toiminnanharjoittaja rikkoo olennaisella tavalla eläinten hyvinvointisäädöksiä. Edellytyksenä toiminnan kieltämiselle on lisäksi, ettei toiminnanharjoittaja ole aluehallintoviraston asettamassa kohtuullisessa määräajassa korjannut epäkohtia. Toiminta voidaan kieltää, vaikka toimintaa koskeva ilmoitusvelvollisuus olisi lyöty laimin.

Jos aluehallintovirasto kieltää 1 momentissa tarkoitetun toiminnan tai sen osan, toiminnanharjoittajan on toteutettava tarvittavat toimenpiteet kiellon noudattamiseksi. Tarvittaessa toiminnanharjoittajan on myytävä tai muutoin luovutettava kielletyssä toiminnassa käytetyt omistamansa eläimet, luovutettava hallussaan olevat muut eläimet niiden omistajille sekä toteutettava muut aluehallintoviraston hyväksymät välttämättömät toimenpiteet tilanteen korjaamiseksi niin, että eläinten hyvinvointi turvataan.

103 §

Uhkasakko, teettämisyhke ja keskeyttämisyhke

Ruokavirasto, aluehallintovirasto ja Tulli voivat tehostaa tämän luvun nojalla määrättyä velvoitetta uhkasakolla tai uhalla, että tekemättä jätetty toimenpide teetetään laiminlyöjän kustannuksella tai toiminta keskeytetään.

Valiokunnan mietintö MmVM 33/2022 vp

Uhkasakosta, teettämisuhasta ja keskeyttämisuhasta säädetään uhkasakkolaissa (1113/1990).

104 §

Ruokaviraston päätös hallinnollisten pakkokeinojen käytöstä

Ruokavirasto voi päättää yhtä aluehallintoviraston toimialuetta laajempaa aluetta koskevien hallinnollisten pakkokeinojen käyttämisestä.

Jos Ruokavirasto ryhtyy 1 momentissa tarkoitettuihin toimenpiteisiin, viraston on viipymättä ilmoitettava siitä asianomaisille aluehallintovirastoille.

13 luku

Rekisterit

105 §

Rekistereiden pitäminen

Tässä luvussa säädetyt rekisterit ovat osa ruokahallinnon tietovarantolaissa tarkoitettua ruokahallinnon tietovarantoa. Tässä luvussa säädettyihin rekistereihin ja asiakirjoihin sovelletaan mainittua lakia, jollei tässä luvussa toisin säädetä.

Poiketen siitä, mitä tietovarantolain 12 §:ssä säädetään tietojen poistamisesta ruokahallinnon tietovarannosta, tämän lain 106 §:ssä tarkoitettuun rekisteriin merkityt tiedot poistetaan rekisteristä kolmen vuoden kuluttua siitä, kun toiminnanharjoittaja on lopettanut toimintansa, jollei Euroopan unionin lainsäädännöstä muuta johdu.

Tullille toimitettujen tietojen rekisteriin merkitsemisestä, käytöstä ja luovuttamisesta säädetään henkilötietojen käsittelystä Tullissa annetussa laissa (650/2019).

106 §

Luvan- ja ilmoituksenvaraista toimintaa koskevat rekisterit

Rekisteriä pidetään tämän lain nojalla luvan saaneista eläintarhoista, pysyvistä ja kiertävistä eläinnäyttelyistä sekä sirkuksista. Lisäksi rekisteriä pidetään kotieläinpihoista, luonnonvaraisten eläinlajien tarhauksesta, ammattimaisesta tai laajamittaisesta seura- ja harrastuseläinten pidosta, loukkaantuneiden luonnonvaraisten eläinten hoidosta sekä ilmoituksenvaraisesta eläinten lopetustoiminnasta ja eläinkilpailujen järjestämisestä.

Muihin 1 momentissa tarkoitettuihin rekistereihin kuin eläinkilpailujen järjestämistä koskevaan rekisteriin talletetaan seuraavat tiedot:

- 1) mitä toimintaa lupa tai ilmoitus koskee;
- 2) selvitys toimijan pätevyydestä;
- 3) toiminnan kohteena olevat eläinlajit ja eläinten lukumäärä; lopetustoiminnan osalta eläinten lukumäärästä riittää arvio vuosittaisesta lukumäärästä;

Valiokunnan mietintö MmVM 33/2022 vp

4) selvitys pitopaikasta ja eläinten hoidon järjestämisestä, jos kyse on eläintarhasta, pysyvästä ja kiertävästä eläinnäyttelystä, sirkuksesta, luonnonvaraisten eläinlajien tarhauksesta, ammattimaisesta tai laajamittaisesta seura- ja harrastuseläinten pidosta tai loukkaantuneiden luonnonvaraisten eläinten hoidosta;

5) eläintarhojen osalta selvitys siitä, miten laitos tulee osallistumaan 51 §:ssä tarkoitettuihin tehtäviin;

6) selvitys käytettävistä lopetusmenetelmistä, jos kyse on eläinten lopetustoiminnasta.

7) mahdolliset lupaehdot ja ilmoituksenvaraista toimintaa koskevat määräykset;

8) toiminnan aiottu aloittamisajankohta ja toiminnan lopettaminen sekä luvan peruuttaminen ja ilmoituksenvaraisen toiminnan kieltäminen;

9) oleelliset muutokset toiminnassa.

Eläinkilpailujen järjestämistä koskevaan rekisteriin talletetaan seuraavat tiedot:

1) mitä toimintaa ilmoitus koskee;

2) tieto siitä, onko kyse määräaikaisesta vai toistaiseksi voimassa olevasta ilmoituksesta;

3) toiminnan aiottu aloittamisajankohta ja toiminnan lopettaminen;

4) minkälaisia eläinkilpailuja järjestetään ja mille eläinlajeille;

5) minkä aluehallintoviraston tai aluehallintovirastojen alueella toimintaa harjoitetaan;

6) arvio järjestettävien eläinkilpailujen vuosittaisesta lukumäärästä;

7) selvitys eläinkilpailujen järjestäjän pätevyydestä.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä rekisteritietojen merkitsemisessä noudatettavasta menettelystä.

107 §

Eläinten hyvinvoinnin valvontaa koskeva rekisteri

Rekisteriä pidetään eläinten hyvinvoinnin valvontaa sekä sen suunnittelua, ohjausta ja kehittämistä varten.

Rekisteriin voidaan tallettaa seuraavat tiedot:

1) tehdyt tarkastukset ja näytteenotot;

2) tarkastuksen kohteena oleva toiminta ja eläinlajit sekä eläinten lukumäärä;

3) tarkastuksessa tehdyt havainnot ja tallenteet;

4) näytteistä tehtyjen tutkimusten tulokset;

5) kehotukset ja hallinnolliset pakkokeinot, jotka on annettu 12 luvun nojalla;

6) tiedot 120 §:n 1 momentin tai 124 §:n 1 ja 2 momentin nojalla hallussa pidetystä eläimestä sekä poikkeusluvut, jotka on annettu 10 §:n nojalla;

7) lopetusasetuksen 21 artiklan 1 kohdan b alakohdan nojalla annetut kelpoisuustodistukset ja 5 kohdan nojalla annetut väliaikaiset kelpoisuustodistukset;

8) muut sellaiset 1—7 kohdassa tarkoitettuja tietoja vastaavat eläinten hyvinvointisäädösten mukaiset valvonnan kannalta välttämättömät tiedot, jotka eivät sisällä luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 2016/679 (yleinen tietosuojasetus) 9 tai 10 artiklassa tarkoitettuja tietoja.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä rekisteritietojen merkitsemisessä noudatettavasta menettelystä.

Valiokunnan mietintö MmVM 33/2022 vp

14 luku

Rangaistussäännökset

108 §

Rikoslain rangaistussäännökset

Rangaistus eläinsuojelurikoksesta säädetään rikoslain 17 luvun 14, 14 a ja 15 §:ssä.

109 §

Eläinsuojelurikkomus

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta

- 1) 6 §:n 2 momentissa säädetyn kiellon vastaisesti hylkää hoidossa olevan eläimen,
- 2) laiminlyö 7 §:n 1 momentissa säädetyn sairaan, vahingoittuneen tai muutoin avuttomassa tilassa olevan eläimen auttamisvelvollisuuden tai sitä koskevan ilmoitus- tai lopetusvelvollisuuden,
- 3) kohtelee eläintä 13 §:n 1—3 momentissa tai mainitun pykälän nojalla annetussa säännöksessä kielletyksi säädetyllä tavalla taikka lopetusasetuksen 3, 4 tai 15 artiklan taikka liitteen III vastaisesti,
- 4) tekee eläimelle 15 §:n 1 momentissa tai mainitun pykälän nojalla annetussa säännöksessä kielletyn kipua tai kärsimystä aiheuttavan leikkauksen tai muun toimenpiteen,
- 5) tekee eläimelle 16 §:n 1 momentissa tarkoitetun toimenpiteen ilman mainituksa momentissa tai mainitun pykälän nojalla annetussa säännöksessä säädettyä koulutusta tai riittävää muuta osaamista tai laiminlyö 16 §:n 2 momentissa tai mainitun pykälän nojalla annetussa säännöksessä säädetyn kivunlievityksen käytön,
- 6) vastoin 17 §:n 1 momentissa säädettyä kieltoa antaa eläimelle ainetta, joka on vaarallista eläimen hyvinvoinnille,
- 7) laiminlyö eläimen hoidossa 20 §:ssä säädetyn hoidon yleisen vaatimuksen, 21 §:ssä säädetyn ruokintaa tai juottoa koskevan vaatimuksen, 22 §:ssä säädetyn eläinten hyvinvoinnin ja pitopaikan tarkastamista koskevan vaatimuksen taikka 23 §:ssä säädetyn sairasta tai vahingoittunutta eläintä koskevan velvollisuuden tai jonkin mainitun pykälän nojalla annetussa säännöksessä säädetyn vaatimuksen,
- 8) laiminlyö eläimen pitopaikkaa koskevan 33 §:ssä säädetyn yleisen vaatimuksen, 34 §:ssä säädetyn turvallisuutta koskevan vaatimuksen, 35 §:ssä säädetyn olosuhteita koskevan vaatimuksen, 36 §:ssä säädetyn puhtaana- ja kunnossapitoa koskevan vaatimuksen tai 37 §:ssä säädetyn pysyvän pitopaikan yleisen vaatimuksen tai jonkin mainitun pykälän nojalla annetussa säännöksessä säädetyn vaatimuksen,
- 9) 43 §:n 1 momentin tai mainitun pykälän nojalla annetun säännöksen vastaisesti järjestää eläinkilpailun tai -näyttelyn, joka tarpeettomasti vaarantaa eläinten hyvinvoinnin tai rikkoo 43 §:n 2 momentissa säädettyä kieltoa, joka koskee eläimen suorituskykyyn tai käyttäytymiseen vaikuttamista lääkkeen, muun vastaavan aineen tai menetelmän avulla,
- 10) 45 §:n 2 momentissa säädetyn kiellon vastaisesti järjestää eläinkilpailun tai -näyttelyn, vaikka eläinten hyvinvointi vaarantuu, tai laiminlyö sen keskeyttämistä koskevan vaatimuksen,

Valiokunnan mietintö MmVM 33/2022 vp

11) rikkoo 64 §:n 1 momentissa säädettyä velvollisuutta eläimen lopettamisesta mahdollisimman nopeasti ja kivuttomasti ja lopetukseen soveltuvalla menetelmällä ja tekniikalla tai laiminlyö eläimen tainnutusvaatimuksen, lopettaa eläimen 2 momentissa säädetyn vastaisesti vailla riittäviä tietoja tai taitoja tai laiminlyö 3 momentissa säädetyn velvollisuuden varmistua eläimen kuolemasta ennen sen hävittämiseen tai muihin toimenpiteisiin ryhtymistä tai rikkoo tai laiminlyö mainitun pykälän nojalla annetussa säännöksessä säädettyä kieltoa tai vaatimusta,

12) laiminlyö eläintä teurastettaessa 65 §:n 1 tai 2 momentin säännökset eläimen tainnuttamisesta tai lopettamisesta vastaisesti eläimen tainnuttamisen tai lopettamisen ennen verenlaskun aloittamista tai rikkoo kieltoa ryhtyä eläimen suhteen muihin toimenpiteisiin ennen kuin se on kuollut,

on tuomittava, jollei teko ole rikoslain 17 luvun 14, 14 a tai 15 §:n nojalla rangaistava tai siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, eläinsuojelurikkomuksesta sakkoon.

Eläinsuojelurikkomuksesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta

1) 8 §:n 2 momentin vastaisesti pitää tuotantoeläimenä, sirkuseläimenä tai kiertävässä eläinnäyttelyssä taikka seura- tai harrastuseläimenä eläintä, jota ei ole mainittu liitteessä 1 tai mainitussa momentissa tarkoitettussa valtioneuvoston asetuksessa,

2) laiminlyö 11 §:n 2 momentissa säädetyn alle viittätoista vuotta nuorempaa lasta koskevan valvontavelvollisuuden,

3) rikkoo 15 §:n 3 momentissa säädettyä kieltoa, joka koskee eläimen käyttämistä kilpailussa tai pitämistä näytteillä,

4) laiminlyö 17 §:n 2 momentissa säädetyn velvollisuuden varmistua siitä, että eläinten hoitoon ja käsittelyyn tarkoitettut välineet, laitteet ja aineet täyttävät niille asetetut vaatimukset,

5) rikkoo 25 §:n 2 tai 3 momentissa säädettyä eläimen jalostukseen käyttämistä tai jalostusmenetelmää koskevaa kieltoa tai rikkoo tai laiminlyö mainitun pykälän nojalla annetussa säännöksessä säädettyä kieltoa tai vaatimusta,

6) laiminlyö 25 §:n 4 momentissa tai 5 momentin nojalla annetussa säännöksessä säädetyn velvollisuuden estää pitämiensä nisäkkäiden hallitsematon lisääntyminen siten, että siitä aiheutuu haittaa eläinten hyvinvoinnille,

7) rikkoo 28 §:n 1 momentissa säädettyä luonnonvaraisen eläimen elätettäväksi ottamista koskevaa kieltoa,

8) laiminlyö 32 §:n 1 momentissa säädetyn kirjanpitovelvollisuuden tuotantoeläimille annettua lääkinnällisestä hoidosta tai kuolleiden eläinten lukumääristä taikka kirjanpidon 2 momentin mukaisen säilyttämisvelvollisuuden,

9) laiminlyö 40 §:ssä säädetyn velvollisuuden antaa tietoja koiraa tai kissaa markkinoitaessa,

10) laiminlyö 41 §:n 1 momentissa tai 2 momentin nojalla annetussa säännöksessä säädetyn velvollisuuden antaa tietoja eläimen luovutuksen yhteydessä,

11) rikkoo 42 §:ssä säädettyä eläinten luovutusta koskevaa kieltoa,

12) laiminlyö 45 §:n 3 momentissa tarkoitettut toimenpiteet eläimen hyvinvoinnin turvaamiseksi,

13) laiminlyö 46 §:n 1 momentissa säädetyn eläinkilpailujen järjestämistä koskevan ilmoituksen tekemisen tai 3 momentissa säädetyn velvollisuuden kilpailueläinlääkäriä nimeämisestä eläinkilpailuun,

14) laiminlyö 48 §:n 1 momentissa säädetyn eläimen hyvinvointia koskevan ilmoituksen, 2 momentissa säädetyn ensiapupaikan tai tarvittavien välineiden varaamisen taikka 3 momentissa säädetyn eläimen hyvinvoinnin vaarantumista koskevan ilmoituksen tekemisen,

Valiokunnan mietintö MmVM 33/2022 vp

15) laiminlyö 49 §:n 1 momentissa säädetyn eläinkilpailuja koskevan kirjaamisvelvollisuuden tai kirjaamisasiakirjan säilyttämisvelvollisuuden,

16) rikkoo 50 §:n 1 momentissa säädettyä eläintarhaa, pysyvää tai kiertävää eläinnäyttelyä tai sirkusta koskevaa kieltoa,

17) laiminlyö 60 §:n 1 momentissa säädetyn ammattimaista tai muutoin laajassa mitassa tapahtuvaa seura- tai harrastuseläinten pitoa koskevan ilmoituksen toiminnan aloittamisesta,

18) laiminlyö 61 §:n 1 momentissa säädetyn avuttomassa tilassa olevien luonnonvaraisten eläinten hoitolatoimintaa koskevan ilmoituksen toiminnan aloittamisesta,

19) laiminlyö 63 §:n 1 momentissa säädetyn eläimiä koskevan luettelon pitämisen tai 2 momentissa tarkoitetun luettelon säilyttämisvelvollisuuden,

20) rikkoo 64 §:n 4 momentissa säädettyä kieltoa hoidossa olevan eläimen tai poron lopettamisesta metsästyksellisin keinoin tai 5 momentissa säädettyä kieltoa lopettaa eläin viihdetarkoituksessa,

21) laiminlyö 67 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitetun eläinten lopetukseen liittyvää toimintaa koskevan ilmoituksen,

22) rikkoo rikoslain 17 luvun 23 §:ssä tarkoitettua eläintenpitokieltoa tai toimii toisen välikätenä eläintenpitokiellon kiertämiseksi,

23) laiminlyö lopetusasetuksen 5 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun tainnuttamista koskevan tarkastusvelvollisuuden,

24) laiminlyö lopetusasetuksen 6 artiklassa tarkoitetun toimintaohjeiston laatimisen,

25) laiminlyö lopetusasetuksen 7 artiklan 3 kohdassa tarkoitetun turkiseläinten lopetusta koskevan ilmoituksen tai lopettaa turkiseläimen ilman mainitussa kohdassa tarkoitetun henkilön läsnäoloa ja välitöntä valvontaa,

26) myy lopetusasetuksen 8 artiklan vastaisesti eläimen liikkumisen rajoittamiseen tai tainnutukseen käytettävää välinettä ilman asianmukaista käyttöohjetta,

27) laiminlyö lopetusasetuksen 9 artiklassa tarkoitetun eläimen liikkumisen rajoittamiseen ja tainnutukseen tarkoitettuja välineitä koskevan velvollisuuden,

28) laiminlyö lopetusasetuksen 16 artiklassa tarkoitetun valvontamenettelyn,

29) laiminlyö lopetusasetuksen 17 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun eläinten hyvinvoinnista vastaavan henkilön nimeämisen teurastamoon taikka

30) laiminlyö lopetusasetuksen 17 artiklan 5 kohdassa tarkoitetun kirjanpidon toimista eläinten hyvinvoinnin parantamiseksi.

Eläinsuojelurikkomuksesta tuomitaan myös se, joka tahallaan

1) rikkoo 14 §:n 1 momentissa säädettyä kieltoa olla sukupuoliyhteydessä eläimen kanssa,

2) 18 §:n 1 momentissa säädetyn kiellon tai 3 momentin nojalla annetun säännöksen vastaisesti markkinoi, tuo maahan, valmistaa, myy tai muutoin luovuttaa, käyttää tai pitää hallussaan mainitussa pykälässä tarkoitettua kiellettyä välinettä tai laitetta,

3) rikkoo 24 §:ssä säädettyä kieltoa syöttää tai juottaa eläintä pakolla taikka

4) rikkoo 39 §:ssä säädettyä koiran- tai kissanpennun tuontikieltoa.

110 §

Eläintenpitokielto

Eläintenpitokiellosta säädetään rikoslain 17 luvun 23 §:ssä.

Valiokunnan mietintö MmVM 33/2022 vp

Jos henkilölle on määrätty eläintenpitokielto, tai muutoksenhakutuomioistuimien kieltää henkilölle määrätyn kiellon täytäntöönpanon, tuomioistuimen on ilmoitettava ratkaisusta Oikeusrekisterikeskukselle. Oikeushallinnon viranomaisen on ilmoitettava ratkaisustaan tallentamalla sitä koskevat tiedot oikeushallinnon valtakunnallisen tietovarannon ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmään tai muulla laissa säädetyllä tavalla. Tietojen tallentamisesta säädetään oikeushallinnon valtakunnallisesta tietovarannosta annetussa laissa (955/2020).

111 §

Menettämisseuraamus

Eläinsuojelurikokseen liittyvästä menettämisseuraamuksesta säädetään rikoslain 17 luvun 23 a §:ssä.

15 luku

Erinäiset säännökset

112 §

Muutoksenhaku

Edellä 10 §:n 1 momentissa, 54 §:ssä, 71 §:n 2 momentin 8 kohdan nojalla annettuun päätökseen ja 3 momentissa tarkoitettua kelpoisuustodistuksesta tehtyyn päätökseen sekä 72 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettua kelpoisuustodistuksesta tehtyyn päätökseen saa vaatia oikaisua. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa.

Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019).

Muutoksenhaussa kunnaneläinlääkäriin ja kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitavan viranhaltijan päätökseen sovelletaan oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettua lakia.

Muutoksenhausta Tullin päätökseen säädetään tullilaissa (304/2016).

Muutoksenhausta 103 §:ssä tarkoitettuun uhkasakon asettamista ja maksettavaksi tuomitsemista sekä teettämis- ja keskeytysuhan asettamista ja täytäntöönpantavaksi määräämistä koskevaan päätökseen säädetään uhkasakkolaissa.

Valitus, joka koskee eläinten hyvinvointia, on käsiteltävä kiireellisenä.

Valtiolle perittävää maksua koskevasta muutoksenhausta säädetään valtion maksuperustelaisissa (150/1992).

113 §

Päätöksen täytäntöönpano

Edellä 39, 93—99 ja 101 ja 102 §:ssä tarkoitettua päätöksessä voidaan määrätä, että päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei valitusviranomainen toisin määrää.

Valiokunnan mietintö MmVM 33/2022 vp

114 §

Perittävät maksut

Valtion viranomaisen tämän lain nojalla suorittamasta virallisesta valvonnasta peritään maksuja valvonta-asetuksessa ja valtion maksuperustelaissa säädettyjen perusteiden mukaan.

Aluehallintovirasto määrää ja perii valtiolle maksuja kunnaneläinlääkäriin ja kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitavan viranhaltijan Euroopan unionin lainsäädännön ja tämän lain noudattamisen valvonnasta ja muista suoritteista. Suoritteiden maksullisuuden ja maksujen määrän perusteista säädetään valtion maksuperustelaissa. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetään kunnaneläinlääkäriin ja kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitavan viranhaltijan suoritteiden laskutuksessa noudatettavasta menettelystä.

Viranomaisen velvollisuudesta periä maksu säännösten noudattamatta jättämisestä aiheutuviin ylimääräisistä valvontatoimista säädetään valvonta-asetuksen 79 artiklan 2 kohdan c alakohdassa. Valvontaviranomainen perii maksun myös valvontatoimista, jotka koskevat tämän lain 50, 57, 58, 60 ja 61 §:ssä tarkoitettussa toiminnassa todettuja puutteita tai epäkohtia sekä maksun valvontatoimista, jotka koskevat muuta eläintenpitoa, jos muun eläintenpidon valvonnassa todetaan, että annettua määräystä tai kieltoa ei ole noudatettu.

115 §

Asiantuntijoille ja avustajille maksettavat palkkiot ja korvaukset

Aluehallintovirasto maksaa 82 §:ssä tarkoitettulle asiantuntijalle ja avustajalle palkkion ja korvauksen matkakustannuksista.

116 §

Hallinnollisista pakkokeinoista ja löytöeläinten talteenotosta aiheutuvat kustannukset

Eläinten omistajan tai pitäjän on maksettava 97 §:n 1 momentin, 98 §:n 1 ja 3 momentin sekä 99 §:n 1, 2 ja 4 momentin mukaisista toimenpiteistä aiheutuvat kustannukset. Jos eläin on myyty tai toimitettu teurastettavaksi tai jos eläimestä on saatu muuta tuloa, kustannukset on vähennettävä eläimen kauppahinnasta tai eläimestä saadusta muusta tulosta ja jäännös on annettava eläinten omistajalle tai pitäjälle. Aluehallintovirasto kattaa toimenpiteistä aiheutuvat kustannukset väliaikaisesti ja perii ne takautuvasti eläinten omistajalta tai pitäjältä.

Edellä 1 momentissa ja 26 §:n 4 momentissa tarkoitettut kustannukset ovat suoraan ulosotto-kelpoisia. Niiden perimisestä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007). Jollei kustannuksia saada perityksi, ne jäävät aluehallintoviraston tai kunnan vahingoksi.

Valiokunnan mietintö MmVM 33/2022 vp

117 §

Rikkomuksista ilmoittajan henkilöllisyyden suojaaminen

Jos ilmoituksen toimivaltaiselle valvontaviranomaiselle sen valvontaan kuuluvien säännösten todellisesta tai epäilystä rikkomisesta on tehnyt luonnollinen henkilö, hänen henkilöllisyytensä on pidettävä salassa, jos henkilöllisyyden paljastamisesta voidaan olosuhteiden perusteella arvioida aiheutuvan hänelle haittaa.

118 §

Valtion kunnille maksama korvaus

Eläinlääkintähuoltolain (765/2009) 23 §:ssä säädetään kunnan oikeudesta saada valtion varoista korvaus tämän lain mukaan kunnaneläinlääkärille kuuluvien tehtävien suorittamisesta.

16 luku

Voimaantulo ja siirtymäsäännökset sekä eräitä eläinlajeja koskevat poikkeussäännökset

119 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
Tällä lailla kumotaan eläinsuojelulaki (247/1996), jäljempänä *kumottu laki*.
Muualla lainsäädännössä oleva viittaus kumottuun lakiin katsotaan viittaukseksi tähän lakiin.
Kumotun lain nojalla annetut valtioneuvoston ja maa- ja metsätalousministeriön asetukset, lukuun ottamatta eläinsuojeluasetusta (396/1996) ja kiellosta käyttää kilpailuissa ja pitää näytteillä koiria, joille on suoritettu eläimen ulkonäön muuttamiseksi leikkaus annettua maa- ja metsätalousministeriön asetusta (1070/2000), jäävät voimaan.

120 §

Eräiden eläinyksilöiden hallussapito

Mitä 8 §:n 2 momentissa säädetään, ei sovelleta niihin tuotantoeläimenä, sirkuseläimenä tai kiertävässä eläinnäytelyssä pidettäviin eläinyksilöihin, jotka on saatu haltuun ennen lain voimaantuloa. Eläimen omistaja tai pitäjä voi pitää tällaisen eläimen hallussaan sen kuolemaan saakka. Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää vastaavasta poikkeuksesta seura- ja harrastuseläimenä pidettävien eläinyksilöiden osalta.

Eläimen omistajan tai pitäjän on tehtävä ilmoitus muun kuin liitteessä 1 tarkoitetun eläimen hallussapidosta aluehallintovirastolle kuuden kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ilmoituksen sisällöstä ja tekemisestä.

121 §

Naudan pitopaikkaa koskevat poikkeus- ja siirtymäsäännökset

Mitä 37 §:n 2 momentissa säädetään kiellosta pitää eläintä paikalleen kytkettynä, ei sovelleta tämän lain voimaan tullessa toiminnassa olevaan navettaan, jossa pidetään maidontuotantoa varten lehmiä tai hiehoja.

Tämän lain voimaan tullessa toiminnassa olevaan navettaan sovelletaan muiden nautojen kuin maidontuotantoa varten pidettävien lehmien ja hiehojen osalta 37 §:n 2 momentissa säädettyä paikalleen kytkemisen kieltä 1 päivästä tammikuuta 2028. Vasikoiden osalta kieltä kuitenkin sovelletaan tämän lain tultua voimaan.

Jos 1 tai 2 momentissa tarkoitettua navettaa laajennetaan tai peruskorjataan tämän lain voimaantulon jälkeen, parsipaikkojen lukumäärää ei saa lisätä. Sellaiseen navetan rakennus- ja peruskorjaushankkeeseen, jonka rakennuslupa on ollut vireillä ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan kuitenkin tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Lehmällä tarkoitetaan poikinutta naaraspuolista nautaa. *Hieholla* tarkoitetaan vähintään kahdeksan kuukauden ikäistä poikimatonta naaraspuolista nautaa. *Vasikalla* tarkoitetaan alle kuuden kuukauden ikäistä nautaa sukupuolesta riippumatta.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset nautojen kytkemisestä.

122 §

Sian pitopaikkaa koskevat poikkeus- ja siirtymäsäännökset

Poiketen siitä, mitä 37 §:n 2 momentissa säädetään kiellosta eläimen liikkumisen rajoittamiseen eläimen kääntymisen estävillä rakenteilla:

1) emakon tai ensikon saa pitää tiineytyshäkissä enintään kahdeksan päivää siemennyksen yhteydessä;

2) emakon ja ensikon saa pitää porsitushäkissä, joka on ollut käytössä tämän lain voimaan tullessa.

Tämän lain voimaan tullessa toiminnassa olevaan sikalaan sovelletaan emakoiden ja ensikoiden tiineytyshäkissä pidon osalta 37 §:n 2 momenttia 1 päivästä tammikuuta 2035. Tämän lain voimaan tulon jälkeen peruskorjattavaan sikalaan tai sen osastoon ja rakennettavaan uuteen sikalaan tai sen osastoon sovelletaan emakoiden ja ensikoiden tiineytyshäkissä pidon osalta 37 §:n 2 momenttia, kun peruskorjaus tai uusi sikala taikka osasto on valmistunut.

Jos tämän lain voimaan tullessa toiminnassa olevaa sikalaa laajennetaan tai peruskorjataan tämän lain voimaantulon jälkeen, porsitushäkkien lukumäärää ei saa lisätä. Sellaiseen sikalan rakennus- ja peruskorjaushankkeeseen, jonka rakennuslupa on ollut vireillä ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan kuitenkin tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Ensikolla tarkoitetaan sukukypsää naarassikaa astutuksesta tai siemennyksestä ensimmäiseen porsimiseen. *Emakolla* tarkoitetaan naarassikaa ensimmäisen porsimisen yhteydessä ja sen jälkeen.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset emakoiden ja ensikoiden porsitushäkissä ja tiineytyshäkissä pidosta.

Valiokunnan mietintö MmVM 33/2022 vp

123 §

Hevosen pitopaikkaa koskevat siirtymäsäännökset

Tämän lain voimaan tullessa toiminnassa olevaan talliin sovelletaan 37 §:n 2 momenttia 1 päivästä tammikuuta 2028. Tämän lain voimaan tulon jälkeen peruskorjattavaan talliin tai sen osastoon ja rakennettavaan uuteen talliin tai sen osastoon sovelletaan 37 §:n 2 momenttia, kun peruskorjaus tai uusi talli taikka osasto on valmistunut.

124 §

Luonnonvaraisten eläinten hallussapitoa koskevat siirtymäsäännökset

Sen estämättä, mitä 28 §:n 1 momentissa säädetään luonnonvaraisen selkärankaisten eläimen elätettäväksi ottamisesta, saadaan luonnonvarainen eläin, joka on ennen tämän lain voimaantuloa otettu elätettäväksi kumotun lain 13 §:n 1 momentissa sallitulla tavalla, pitää hallussa eläimen kuolemaan asti. Hallussapidon edellytyksenä on lisäksi, että eläimen hallussapitoa ei ole kielletty tai rajoitettu muun lain nojalla.

Sen estämättä, mitä 29 §:ssä tai 61 §:n 2 momentissa säädetään luonnonvaraisen eläimen lopettamisesta, saadaan kumotun lain 13 §:n 2 momentin nojalla haltuun otettu luonnonvarainen eläin, jota ei voida vapauttaa luontoon tai sijoittaa eläintarhaan, pitää hallussa eläimen kuolemaan asti.

Eläimen pitäjän on ilmoitettava 1 tai 2 momentissa tarkoitetun eläimen hallussapidosta aluehallintovirastolle kuuden kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta.

125 §

Luvan- ja ilmoituksenvaraista toimintaa koskevat siirtymäsäännökset

Eläintarhan tulee ilmoittaa eläintarhaluvan myöntäneelle aluehallintovirastolle, miten se osallistuu 51 §:n 1 momentissa tarkoitettuihin tehtäviin. Ilmoitus on tehtävä kuuden kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta.

Kotieläinpihan, jolla ei ole kumotun lain nojalla myönnettyä eläinnäyttelylupaa, tulee tehdä 57 §:ssä tarkoitettu ilmoitus eläintenpitäjä- ja pitopaikkarekisteriin 30 vuorokauden kuluessa tämän lain voimaantulosta.

Luonnonvaraisten eläinten tarhauksesta, josta ei ole tehty ilmoitusta kumotun lain nojalla, tulee tehdä 58 §:ssä tarkoitettu ilmoitus eläintenpitäjä- ja pitopaikkarekisteriin 30 vuorokauden kuluessa tämän lain voimaantulosta.

Pysyvän eläinnäyttelyn, jolla ei ole kumotun lain nojalla myönnettyä eläinnäyttelylupaa, tulee tehdä 53 §:ssä tarkoitettu lupahakemus kahden kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta.

Ammattimaista tai muutoin laajassa mitassa tapahtuvaa seura- tai harrastuseläinten pitoa harjoittavan toimijan, joka ei ole tehnyt toimintaa koskevaa ilmoitusta kumotun lain nojalla, on tehtävä 60 §:ssä tarkoitettu ilmoitus aluehallintovirastolle kahden kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta.

Luonnonvaraisten eläinten hoitolatoiminnan harjoittajan tulee tehdä 61 §:ssä tarkoitettu ilmoitus aluehallintovirastolle kahden kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta.

Valiokunnan mietintö MmVM 33/2022 vp

126 §

Tuotantoeläimenä pidettävän sian kastraatiota koskeva siirtymäsäännös

Sen estämättä, mitä 15 §:n 2 momentin 4 kohdassa säädetään, tuotantoeläimenä pidettävää siikaa ei saa kastroida kirurgisesti. Kieltoa sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 2035.

Valiokunnan mietintö MmVM 33/2022 vp

1. Tuotantoeläimenä saa pitää seuraavia nisäkäs- ja lintulajeja:

Nisäkkäät

- 1) nauta (*Bos taurus*)
- 2) sika ja villisika (*Sus scrofa*)
- 3) kesylammas ja mufloni (*Ovis aries*)
- 4) vuohi (*Capra hircus*)
- 5) hevonen (*Equus caballus*) ja aasi (*Equus asinus*) sekä hevosen ja aasin risteymät
- 6) laama (*Lama glama*)
- 7) alpakka (*Vicugna pacos*)
- 8) kaniini (*Oryctolagus cuniculus*)
- 9) minkki (*Neovison vison*)
- 10) hilleri (*Mustela putorius*)
- 11) soopeli (*Martes zibellina*)
- 12) kettu (*Vulpes vulpes*) ja naali (*Vulpes lagopus*) sekä näiden risteymät
- 13) supikoira (*Nyctereutes procyonoides*)
- 14) rotta (*Rattus norvegicus*)
- 15) kesyhiiri (*Mus musculus*)
- 16) marsu (*Cavia porcellus*)
- 17) kultahamsteri (*Mesocricetus auratus*)
- 18) gerbiili (*Meriones unguiculatus*)
- 19) poro (*Rangifer tarandus tarandus*)
- 20) kuusipeura (*Dama dama*)
- 21) biisoni (*Bison bison*)
- 22) vesipuhveli (*Bubalus bubalis*) lihantuotantoa varten

Linnut

- 1) kana (*Gallus gallus*)
- 2) kalkkuna (*Meleagris gallopavo*)
- 3) hanhi (*Anser anser*)
- 4) ankka, heinäSORSA (*Anas platyrhynchos*) ja myskisorsa (*Cairina moschata*) sekä näiden risteymät
- 5) strutsi (*Struthio camelus*)
- 6) emu (*Dromaius novaehollandiae*)
- 7) viiriäinen (*Coturnix coturnix*)
- 8) helmikana (*Numida meleagris*)
- 9) peltoppy (*Perdix perdix*)
- 10) fasaani (*Phasianus colchicus*)

Tuotantoeläimenä saa lisäksi pitää muita kuin nisäkkäisiin tai lintuihin kuuluvia eläinlajeja.

2. Sirkuksissa ja kiertävissä eläinnäyttelyissä saa pitää seuraavia eläinlajeja:

1) kesymuodot seuraavista:

koira (*Canis familiaris*), kissa (*Felis silvestris catus*), vuohi (*Capra hircus*), sika (*Sus scrofa*), hevonen (*Equus caballus*), aasi (*Equus asinus*) sekä hevosen ja aasin risteymät

- 2) rotta (*Rattus norvegicus*)
- 3) kesyhiiri (*Mus musculus*)
- 4) marsu (*Cavia porcellus*)
- 5) kaniini (*Oryctolagus cuniculus*)
- 6) kultahamsteri (*Mesocricetus auratus*)

Valiokunnan mietintö MmVM 33/2022 vp

- 7) gerbiili (*Meriones unguiculatus*)
- 8) kana (*Gallus gallus*)
- 9) kalkkuna (*Meleagris gallopavo*)
- 10) hanhi (*Anser anser*)
- 11) ankka (*Anas platyrhynchos*)
- 12) kesykyyhky (*Columba livia domestica*) ja naurukyyhky (*Streptopelia risoria*)
- 13) papukaijat (*Psittacidae*)
- 14) selkärangattomat eläimet

Valiokunnan mietintö MmVM 33/2022 vp

- Ammattimaista tai muutoin laajassa mitassa tapahtuvaa seura- ja harrastuseläintenpitoa on:
1. sellainen seura- ja harrastuseläinten säännöllinen kaupanpittäminen, muu luovuttaminen tai välittäminen, jonka harjoittaja:
 - a) myy tai muutoin luovuttaa kissoja, koiria, frettejä tai kaniineja vähintään kolmesta itse kasvatetusta pentueesta vuodessa;
 - b) myy, muutoin luovuttaa tai välittää vähintään 10 muuta kuin itse kasvattamaansa kissaa, koiraa, frettiä tai kaniinia vuodessa;
 - c) myy tai muutoin luovuttaa vähintään kuusi hevosta tai muuta hevoseläintä vuodessa; tai
 - d) harjoittaa vastaavaa toimintaa pienikokoisilla seura- ja harrastuseläinlajeilla, kun eläinten käytössä on säännöllisesti vähintään 7 häkkiä, terraariota tai akvaariota;
 2. seura- ja harrastuseläinten laajamittainen pito, jonka harjoittaja pitää:
 - a) vähintään seitsemää yli 6 kuukauden ikäistä koiraa, kissaa tai frettiä;
 - b) vähintään seitsemää yli 12 kuukauden ikäistä hevoseläintä;
 - c) vähintään kymmentä yli 6 kuukauden ikäistä kaniinia; tai
 - d) pienikokoisia seura- ja harrastuseläinlajeja siten, että eläinten käytössä on säännöllisesti vähintään 20 häkkiä, terraariota tai akvaariota;
 3. koirien tai kissojen hoitoon, säilytykseen tai koulutukseen ottaminen, jos samanaikaisesti ja säännöllisesti pidetään vähintään kuutta koiraa tai kissaa;
 4. kun ravi- tai ratsuhevosia tai muita hevoseläimiä vuokrataan, otetaan säilytettäväksi tai hoidettaviksi, valmennettaviksi tai koulutettaviksi tai kun annetaan opetusta mainittujen eläinten käytössä ja käsittelyssä, jos samanaikaisesti ja säännöllisesti pidetään yhteensä vähintään kuutta eläintä;
 5. 1 kohdan b—c alakohdassa, 2 kohdan a—c alakohdassa sekä 3 ja 4 kohdassa tarkoitettu toiminta, joka koskee yhteen laskettuna vähintään 15 koiraa, kissaa, frettiä, kaniinia, hevosta tai muuta hevoseläintä;
 6. muu 1—5 kohdassa tarkoitettua vastaava ammattimainen tai laajamittainen seura- ja harrastuseläinten pito.

2.

Laki

eläinlääkäriammatin harjoittamisesta annetun lain 12 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eläinlääkäriammatin harjoittamisesta annetun lain (29/2000) 12 §, sellaisena kuin se on laissa 1484/2009, seuraavasti:

Ilmoitus- ja tietojenantovelvollisuus

Eläinlääkäriammattin harjoittaja on velvollinen salassapitosäännösten estämättä antamaan Ruokaviraston vaatimia, tässä laissa säädettyjen ja muiden eläinlääkintähuollon viranomaistehtävien kannalta tarpeellisia tilastotietoja hoitamistaan tautitapauksista sekä Ruokaviraston tai aluehallintoviraston vaatimia tautitapauksiin tai muutoin eläinlääkäriammattin harjoittamiseen liittyviä mainittujen viranomaistehtävien kannalta välttämättömiä selvityksiä ja selityksiä. Eläinlääkäriammattia harjoittava laillistettu eläinlääkäri on lisäksi velvollinen ilmoittamaan asuinpaikkansa ja osoitteensa sekä niiden muutokset Ruokavirastolle ja aluehallintovirastolle.

Eläinlääkäriammattin harjoittaja on salassapitosäännösten estämättä velvollinen ilmoittamaan viipymättä kunnaneläinlääkärille tai aluehallintovirastolle sellaisia ammattitoiminnassaan saamia tietoja, jotka ovat välttämättömiä eläintautilaissa (76/2021) tarkoitettujen luetteloitujen tautien, uusien tautien, muiden torjuttavien eläintautien ja valvottavien eläintautien leviämisen estämiseksi, sekä ilmoittamaan eläimestä, jonka hän ammattitoiminnassaan havaitsee tai epäilee tuodun Suomeen vastoin eläintautien vastustamiseen liittyviä tuontivaatimuksia. Eläinsuojelulisten syiden niin edellyttäessä eläinlääkäriammattin harjoittaja on salassapitosäännösten estämättä velvollinen ilmoittamaan viipymättä hoitamastaan tapauksesta tai hoidon yhteydessä eläintenpitopaikassa tekemistään havainnoista eläinten hyvinvoinnista annetussa laissa (/) tarkoitettulle valvontaviranomaiselle ja antamaan tapauksen selvittämiseksi välttämättömät tiedot.

Eläinlääkäriammattin harjoittaja on velvollinen salassapitosäännösten estämättä ilmoittamaan viipymättä eläinten hyvinvoinnista annetussa laissa tarkoitettulle valvontaviranomaiselle koirilla ja kissoilla diagnosoimistaan eläimen jalostuskäyttöä rajoittavista vioista ja sairauksista sekä mainitun viranomaisen pyynnöstä antamaan asiaa koskevat välttämättömät lisätiedot. Ilmoitus tulee tehdä käyttämällä eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annetussa laissa (1069/2021) tarkoitettua eläinrekisteriä varten olevaa tietojärjestelmää.

Ilmoitetut 3 momentissa tarkoitettut tiedot ovat julkisia. Muiden tämän nojalla ilmoitettujen tietojen salassapitoperusteiden osalta sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 24 §:ää.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset niistä vioista ja sairauksista, joista 3 momentissa säädetty ilmoitus on tehtävä. Valtioneuvoston asetuksella voidaan lisäksi antaa tarkempia säännöksiä ilmoituksen tekemisessä noudatettavasta menettelystä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Sen 12 §:n 3 momenttia sovelletaan kuitenkin koirien osalta vasta 1 päivästä tammikuuta 2024 ja kissojen osalta vasta 1 päivästä tammikuuta 2027.

3.

Laki

kalastuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kalastuslain (379/2015) 47 §:n 1 momentin 8 kohta ja
lisätään 47 §:n 1 momenttiin uusi 9 kohta, 58 §:ään uusi 3 momentti ja lakiin uusi 58 a § seuraavasti:

47 §

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen poikkeuslupa

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi siirtoistutusta, kalanviljelytoimintaa, tutkimustyötä, kalastusperinteen ylläpitämistä, kalataloudellisten velvoitteiden toimeenpanemista tai hyödyntämistä taikka muuta kalavarojen käyttöön ja hoitoon liittyvää tarkoitusta varten perustellusta syystä myöntää poikkeusluvan:

8) 91 §:n 2 momentissa säädetystä kiellosta poikkeamiseen kalastuskilpailussa saadun saaliin osalta;

9) 58 a §:ssä säädettyyn lopetusvelvollisuuteen.

58 §

Kalojen vapauttaminen

Takaisin veteen laskettavaa kalaa on käsiteltävä mahdollisimman varoen. Jos takaisin veteen laskettava kala on selvästi vahingoittunut, kala on lopetettava ennen kuin se lasketaan veteen.

58 a §

Kalojen ja rapujen lopetus

Saaliiksi otettava tai syöttinä käytettävä kala on lopetettava mahdollisimman nopeasti ja kivuttomasti sen lopetukseen soveltuvalla menetelmällä ja tekniikalla. Kala on tainnutettava, jos lopettamiseen käytetään menetelmää, joka ei johda välittömästi kalan kuolemaan. Tainnutusmenetelmän on oltava sellainen, että kalan tajuttomuus säilyy sen kuolemaan saakka. Kalan kuolema on varmistettava ennen kalan mahdollista jatkokäsittelyä. Rapu on lopetettava menetelmällä, joka aiheuttaa sen kuoleman mahdollisimman nopeasti ja kivuttomasti.

Valiokunnan mietintö MmVM 33/2022 vp

Kalaa tai rapua ei tarvitse saaliiksi ottamisen jälkeen välittömästi lopettaa, jos olosuhteet vaikeuttavat lopetusta, tai jos saalista säilytetään sumpussa taikka muussa vastaavassa kalojen tai rapujen säilyttämiseen soveltuvassa laitteessa tai tilassa.

Lopetusvelvollisuus ei koske kerralla saatavaa suurta saalismäärää.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä kalojen ja rapujen lopetuksessa käytettävistä lopetusmenetelmistä ja -tekniikoista sekä suurista saalismääristä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

4.

Laki

rikoslain 17 luvun 14 ja 23 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikoslain (39/1889) 17 luvun 14 § ja 23 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 14 § laissa 585/2013 ja 23 §:n 1 momentti laissa 14/2011, seuraavasti:

17 luku

Rikoksista yleistä järjestystä vastaan

14 §

Eläinsuojelurikos

Joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta pahoinpitelemällä, liiallisesti rasittamalla, jättämällä tarpeellista hoitoa tai ravintoa vaille tai muuten

- 1) eläinten hyvinvoinnista annetun lain (/) tai sen nojalla annetun säännöksen,
- 2) eläinten kuljetuksesta annetun lain (1429/2006) tai sen nojalla annetun säännöksen,
- 3) eläinten suojelusta kuljetuksen ja siihen liittyvien toimenpiteiden aikana sekä direktiivien 64/432/ETY ja 93/119/EY ja asetuksen (EY) N:o 1255/97 muuttamisesta annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1/2005 liitteen I taikka
- 4) eläinten suojelusta lopetuksen yhteydessä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1099/2009

Valiokunnan mietintö MmVM 33/2022 vp

vastaisesti kohtelee eläintä julmasti tai tarpeetonta kärsimystä tai kipua aiheuttaen, on tuomitava *eläinsuojelurikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

23 §

Eläintenpitokielto

Joka tuomitaan törkeästä eläinsuojelurikoksesta, on samalla tuomioistuimessa määrättävä eläintenpitokieltoon. Tuomioistuin voi kuitenkin jättää kiellon määräämättä, jos siihen on erityisen painavia syitä. Joka tuomitaan eläinsuojelurikoksesta tai lievästä eläinsuojelurikoksesta, voidaan samalla määrätä eläintenpitokieltoon. Eläintenpitokielto voidaan määrätä myös henkilölle, joka tuomitaan eläinten hyvinvoinnista annetun lain 109 §:n 1 momentin, 2 momentin 5 tai 6 kohdan tai 3 momentin 3 tai 4 kohdan nojalla eläinsuojelurikkomuksesta tai eläinten kuljetuksesta annetun lain 39 §:n nojalla eläinkuljetusrikkomuksesta ja jota voidaan pitää soveltumattomana tai kykenemättömänä huolehtimaan eläinten hyvinvoinnista. Eläintenpitokielto voidaan määrätä myös henkilölle, joka jätetään rangaistukseen tuomitsematta tämän lain 3 luvun 4 §:n 2 momentin tai 6 luvun 12 §:n 4 tai 5 kohdan nojalla. Eläintenpitokielto määrätään syyttäjän vaatimuksesta.

— — — — —

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

5.

Laki

eläinten kuljetuksesta annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eläinten kuljetuksesta annetun lain (1429/2006) 3 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 668/2021, seuraavasti:

Valiokunnan mietintö MmVM 33/2022 vp

3 §

Suhde eräisiin säädöksiin

Sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään, kuljetettavien eläinten hoidosta ja kohtelusta säädetään eläinten hyvinvoinnista annetussa laissa (/).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

6.

Laki

metsästyslain 1 ja 33 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan metsästyslain (615/1993) 1 §:n 3 momentti ja 33 §:n 4 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 1 §:n 3 momentti laissa 206/2013 ja 33 §:n 4 momentti laissa 422/2016, seuraavasti:

1 §

Lain soveltamisala

Sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään, eläinten hoidosta ja kohtelusta säädetään eläinten hyvinvoinnista annetussa laissa (/) ja luonnonsuojelulaissa.

33 §

Pyyntivälineet ja pyyntimenetelmät

Kiellosta aiheuttaa eläimelle tarpeetonta kipua tai kärsimystä säädetään eläinten hyvinvoinnista annetun lain 6 §:ssä. Eläimen kielletystä kohtelusta säädetään mainitun lain 13 §:ssä ja eläinten lopetuksesta 64 §:ssä.

Valiokunnan mietintö MmVM 33/2022 vp

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

7.

Laki

vieraslajeista aiheutuvien riskien hallinnasta annetun lain 7 ja 16 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan vieraslajeista aiheutuvien riskien hallinnasta annetun lain (1709/2015) 7 §:n 4 momentti ja 16 §:n 7 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 682/2019, seuraavasti:

7 §

Viranomaiset

Ympäristöön päässeeseen lintu- tai nisäkäslajin pyydystämisestä ja tappamisesta tässä laissa tai sen nojalla annettujen säännösten noudattamisen valvontaan sovelletaan, mitä metsästyslain 88 §:ssä säädetään lain noudattamisen valvonnasta. Eläinten hyvinvointia koskevien säännösten noudattamisen valvonnasta säädetään eläinten hyvinvoinnista annetussa laissa (/).

16 §

Ympäristöön päässeeseen lintu- tai nisäkäslajin pyydystäminen ja tappaminen

Kiellosta aiheuttaa eläimelle tarpeetonta kipua tai kärsimystä säädetään eläinten hyvinvoinnista annetun lain 6 §:n 1 momentissa ja eläinten lopettamisesta mainitun lain 64 §:ssä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

8.

Laki

tieteellisiin tai opetustarkoituksiin käytettävien eläinten suojelusta annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tieteellisiin tai opetustarkoituksiin käytettävien eläinten suojelusta annetun lain (497/2013) 4 §:n 1 momentti seuraavasti:

4§

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Jollei tässä laissa toisin säädetä, tieteellisiin tai opetustarkoituksiin käytettävien eläinten pidossa, hoidossa ja kohtelussa noudatetaan eläinten hyvinvoinnista annettua lakia (/).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

9.

Laki

luonnonsuojelulain 38 ja 41 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan luonnonsuojelulain ~~(1096/1996) 38 §:n 3 momentti ja 41~~ (9/2023) 71 § seuraavasti:

Laki

luonnonsuojelulain 71 §:n muuttamisesta

Valiokunnan mietintö MmVM 33/2022 vp

~~38 §~~

Eläinlajien rauhoittaminen

~~Metsästyslain 5 §:ssä tarkoitettujen eläinlajien rauhoittamisesta säädetään mainitussa laissa.~~

~~47~~1 §

Avuttomassa tilassa tavattu löydetty rauhoitettu eläin

Poiketen 70 §:ssä säädetystä sairaana, vahingoittuneena tai muutoin avuttomassa tilassa tavattua rauhoitettua eläimen näön pyrittävä auttamaan. Eläin voidaan ottaa haltuun hoitoon kuljettamista tai tilapäistä hoitoa varten. Muutoin noudatetaan eläinten hyvinvoinnista annettua lakia auttamiseen sovelletaan eläinten hyvinvoinnista annetussa laissa (/) säädettyä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

10.

Laki

eläinjalostustoiminnasta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan eläinjalostustoiminnasta annetun lain (319/2014) 2 § seuraavasti:

2 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Jos eläinten hyvinvoinnista annetussa laissa (/), eläintautilaissa (76/2021) tai eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annetussa laissa (1069/2021) on tästä laista poikkeavia säännöksiä, niitä sovelletaan tämän lain asemasta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Valiokunnan mietintö MmVM 33/2022 vp

Helsingissä 17.2.2023

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Anne Kalmari kesk
varapuheenjohtaja Ritva Elomaa ps
jäsen Markku Eestilä kok
jäsen Satu Hassi vihr
jäsen Janne Heikkinen kok
jäsen Mikko Kärnä kesk
jäsen Mikko Lundén ps
jäsen Jari Myllykoski vas
jäsen Anders Norrback r
jäsen Jenni Pitko vihr
jäsen Piritta Rantanen sd
jäsen Arto Satonen kok
jäsen Jenna Simula ps
jäsen Peter Östman kd
varajäsen Jari Leppä kesk (osittain)

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Tuire Taina

Valiokunnan mietintö MmVM 33/2022 vp
Vastalause

Vastalause

Perustelut

Perussuomalaiset pitää tärkeänä saattaa eläinten hyvinvointia koskeva lainsäädäntö vastaamaan nykypäivän tutkimustietoa ja vaatimuksia. Pidämme tärkeänä, että eläimille taataan aina parhaat mahdolliset olot niin lihantuotannossa kuin muussakin eläintenpidossa. Eläimelle ei tule koskaan aiheuttaa tarpeetonta kipua tai kärsimystä, eikä siten myöskään uskonto saa olla peruste poiketa eläinten oikeuksien kunnioittamisesta.

Täten valiokuntaryhmämme näkee, että uskonnollisten vähemmistöjen, juutalaisten ja muslimien harjoittama rituaaliteurastus olisi ollut tärkeää yksiselitteisesti kieltää myös Suomessa, kuten hallituksen esityksessä ehdotettiin. Perustuslakivaliokunta päätyi lausunnossaan esittämään maa- ja metsätalousvaliokunnalle rituaaliteurastuskieltoa koskevan sääntelyn palauttamista nykyistä lainsäädäntöä vastaavaksi. Perustuslakivaliokunta ei kuitenkaan ollut kannassaan yksimielinen. Huomattavaa on, että selkeä enemmistö valiokunnan kuulemista valtiosääntöoikeuden asiantuntijoista katsoi rituaaliteurastuksen täysikiellon toteuttamisen valtiosääntöoikeudellisesti mahdolliseksi. Onkin perusteltua, että valtioneuvosto ryhtyy välittömästi uuden vaalikauden alkaessa toimiin rituaaliteurastuksen kieltämiseksi. Lausunnossaan perustuslakivaliokunta toteaa olevan selvää, että ehdotetulle sääntelylle on eläinten suojelemiseen liittyvä painava yhteiskunnallinen peruste. Tutkimusnäyttö tukee selkeästi verenlaskua edeltävää tainnutusta, jotta voidaan välttää parhaalla mahdollisella tavalla ylimääräinen kipu ja kärsimys, joita teurastukseen liittyy.

Tämänhetkinen lainsäädäntö Suomessa mahdollistaa rituaaliteurastuksessa tapahtuvan kaulankatkaisun ja verenlaskun yhtäaikaaisesti tainnutuksen kanssa, ja kyseistä teurastustapaa käytettäessä on virkaeläinlääkärin oltava aina paikalla. Yhtäaikaisen kaulankatkaisun ja tainnutuksen yhteydessä on kuitenkin normaalia teurastustapaa todennäköisempää, ettei tainnutus aina onnistu ja kaulankatkaisu ehditään aloittaa, jolloin se aiheuttaa ylimääräistä tuskaa, ja siksi myös nykylain mukainen rituaaliteurastus on kiellettävä. Täysikielto olisi tärkeä signaali siitä, ettei Suomessa hyväksytä ylimääräisen kärsimyksen aiheuttamista eläimille myöskään uskonnollisin perustein.

Suomalaiset tuottajat eivät pääsääntöisesti halua myydä eläimiään rituaaliteurastettaviksi, vaan pitävät eläinten hyvinvoinnin toteutumista äärimmäisen tärkeänä, ja vastuullinen, mahdollisimman kivuton teurastustapa on osa sitä. Jokainen eläin ansaitsee hyvän elämän, mutta myös mahdollisimman kivuttoman ja nopean kuoleman.

Perussuomalaiset katsoo, ettei uskonnonvapaus saa milloinkaan loukata esimerkiksi lasten tai eläinten oikeuksia, oli kyse sitten rituaaliteurastuksesta, lapsiavioliitoista tai poika- ja tyttölasten ympärileikkauksista. Euroopan komissio on jo yli kymmenen vuotta sitten ollut huolissaan siitä, että rituaaliteurastetun lihan kulutus on jäsenmaissa suurempaa kuin uskonnollisten vähemmistöjen määrä. Tämä osoittaa, että rituaaliteurastetusta lihasta on tullut joissain jäsenmaissa yleinen elintarvike, eikä sitä tuoteta ainoastaan uskonnollisten vähemmistöjen tarpeisiin, vaikka poikkeukset tainnutusvaatimuksiin on luotu nimenomaan ja ainoastaan uskonnonvapauden vuoksi.

Valiokunnan mietintö MmVM 33/2022 vp
Vastalause

On kiistatonta, että rituaaliteurastus aiheuttaa eläimille tarpeetonta tuskaa ja kipua, joten kuluttajilla tulee myös olla selkeä tieto siitä, jos liha on rituaaliteurastettua. Tällä hetkellä Suomeen tuodaan ulkomailta lihaa, josta käy ilmi alkuperä, muttei teurastustapa. Esimerkiksi Uudesta-Seelannista tuotu lampaanliha on usein rituaaliteurastettua. Valiokuntaryhmämme ehdottaa, että rituaaliteurastettu liha on merkittävä pakkauksiin ja ravintoloiden ruokalistoille selkeästi. Lisäksi on seurattava rituaaliteurastetun lihan tuonnin ja kulutuksen määrää ja ryhdyttävä toimiin, mikäli kulutuksen katsotaan olevan suurempaa kuin uskonnollisten yhteisöjen käyttämän lihan tarve Suomessa on. Esimerkiksi rituaaliteurastetun lihan tarjoaminen kouluissa, päiväkodeissa ja vanhustenkodeissa muille kuin uskonnollisille vähemmistöille on estettävä. Samoin on säädettävä rituaaliteurastettua lihaa myyville vaatimus varmistaa myymänsä lihan alkuperä ja teurastustapa, jotta ennaltaehkäistään nykyistä paremmin laittomasti teurastetun lihan myyntiä. Laitonta rituaaliteurastusta on suitsittava kaikin mahdollisin keinoin, myös viranomaisten resursseja lisäämällä.

Niin ikään on todettava, että Euroopan unionin lopetusasetuksen mukaisesti jäsenmaat päättävät itse, sallivatko rituaaliteurastuksen vai eivät. Perussuomalaiset pitävät kansallista itsemääräämisoikeutta tärkeänä. Tainnuttamatta teurastus on jo pitkään ollut kiellettyä muun muassa Ruotsissa, Norjassa ja Tanskassa. Myös suomalaisessa yhteiskunnassa eläinten hyvinvointi on tunnustettu arvo, jonka tulee näkyä myös lainsäädännössä.

Perussuomalaisten kanta on, että lainsäätäjän on kaikin keinoin estettävä lasten ja eläinten oikeuksien polkeminen. Siksi on tarkoin seurattava rituaaliteurastusta koskevien oikeuskäytäntöjen kehittymistä muissa Euroopan unionin jäsenmaissa ja ryhdyttävä välittömiin toimiin, jotta rituaaliteurastuksen täyskielto voimaansaatetaan myös Suomen lainsäädäntöön.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että hyväksytään viisi lausumaa (***Vastalauseen lausumaehdotukset***).

Vastalauseen lausumaehdotukset

- 1. Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto ryhtyy kaikkiin tarvittaviin lainsäädäntö- ja muihin toimenpiteisiin, jotta eläinten rituaaliteurastaminen saadaan kiellettyä sekä kitkettyä Suomessa, ja tuo asiaa koskevat lakiehdotukset eduskunnan käsiteltäviksi mahdollisimman pian jo seuraavan vaalikauden aikana.*
- 2. Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto ryhtyy toimiin, jotta ulkomailta tuotu rituaaliteurastettu liha merkitään selkeästi myyntipakkauksiin ja ravintoloiden ruokalistoihin. Sääntelyn on koskettava niin tuoreena myytävää lihaa kuin lihajalosteita.*
- 3. Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto ryhtyy toimiin, jotta rituaaliteurastetun lihan tarjoaminen muille kuin uskonnollisille vähemmistöille estetään julkisissa toimipaikoissa, kuten kouluissa ja päiväkodeissa.*

Valiokunnan mietintö MmVM 33/2022 vp
Vastalause

4. Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto ryhtyy toimiin ja säätää rituaaliteurastettua lihaa myyville velvoitteen taata lihan alkuperä ja teurastuksen lainmukaisuuden toteutumisen.

5. Eduskunta edellyttää, että Suomessa tapahtuvasta rituaaliteurastuksesta, rituaaliteurastetun lihan maahantuonnista ja kulutuksesta sekä siihen liittyvästä rikollisuudesta tehdään selvitys ja ryhdytään tarvittaviin toimiin laittoman toiminnan kitkemiseksi.

Helsingissä 17.2.2023

Ritva Elomaa ps
Mikko Lundén ps
Jenna Simula ps